

แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหม จังหวัดสุรินทร์

นายพลพีร์ แสงสูวอ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา

คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2554

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the Graduate School.

GUIDELINES FOR TOURISM DEVELOPMENT THAI SILK VILLAGES IN SURIN
PROVINCE

Mr. Polpee Sangsuwor

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Science Program in Sports Science

Faculty of Sports Science

Chulalongkorn University

Academic Year 2011

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหม จังหวัด สุรินทร์
โดย	นายพลพีร์ แสงสูวอ
สาขาวิชา	วิทยาศาสตร์การกีฬา
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	อาจารย์ ดร. อัญฐมา นิลนพคุณ

คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

..... คณบดีคณะวิทยาศาสตร์การกีฬา
(รองศาสตราจารย์ ดร. วิชิต คณิงสุขเกษม)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร. สมบัติ กาญจนกิจ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(อาจารย์ ดร. อัญฐมา นิลนพคุณ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ เทพประสิทธิ์ กุลธวัชวิชัย)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(อาจารย์ ดร. กฤษณา พ็ชรวานิช)

พลพีร์ แสงสุวอ : แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัด
สุรินทร์.(GUIDELINES FOR TOURISM DEVELOPMENT OF THAI SILK VILLAGES
IN SURIN PROVINCE) อ. ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก :

อ. ดร. อัญญา นิลนพคุณ, 157 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหม
จังหวัดสุรินทร์ โดยมุ่งหวังให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัด

กลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ ประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ นักท่องเที่ยว
ชาวไทยที่มาทำการท่องเที่ยวในจังหวัดสุรินทร์ และเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวใน
จังหวัดสุรินทร์ จำนวนกลุ่มตัวอย่างของประชาชนและนักท่องเที่ยวคำนวณโดยใช้สูตรของทาโรยา
มานะ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน เป็นประชาชนจังหวัดสุรินทร์ จำนวน 200 คน และ
นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาทำการท่องเที่ยวในจังหวัดสุรินทร์ จำนวน 200 คน การเก็บข้อมูลการวิจัย
ของทั้งสองกลุ่มใช้แบบสอบถามโดยการสุ่มแบบสะดวก สำหรับเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการ
ท่องเที่ยวละผู้นำชุมชนในจังหวัดสุรินทร์ จำนวน 8 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจงและใช้การ
สัมภาษณ์เชิงลึกในการเก็บข้อมูล นำผลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ทางสถิติ โดยการหา
ค่าเฉลี่ย และค่าร้อยละ และนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาจัดกลุ่ม สรุปเป็นความเรียงตามข้อ
คำถาม

ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนในท้องถิ่นส่วนใหญ่ต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนา
องค์ประกอบการท่องเที่ยวในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ด้านพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว ($\bar{x} = 4.17$) ด้าน
กิจกรรมและกระบวนการส่งเสริมจากภาครัฐ ($\bar{x} = 4.16$) ด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{x} = 4.00$)
ส่วนนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความต้องการให้หมู่บ้านมีการพัฒนาองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวอยู่
ในระดับมากเช่นกัน ได้แก่ ด้านการจัดโปรแกรมท่องเที่ยว ($\bar{x} = 4.16$) ด้านบริการเสริม ($\bar{x} = 4.16$)
ด้านการคมนาคมเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{x} = 4.12$) การสัมภาษณ์ก็ได้ผลไปในทิศทางเดียวกันจาก
การวิจัยสรุปแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์ ได้ดังนี้ ทางจังหวัด
ควรมีการจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวในระยะสั้น และ แผนระยะยาว หน่วยงานของท้องถิ่นควรมี
การทำความเข้าใจกับประชาชนให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องและปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์
ทรัพยากรธรรมชาติวิถีชีวิตและศิลปวัฒนธรรมแก่ประชาชนในท้องถิ่นให้มีส่วนร่วมในการพัฒนา
แหล่งท่องเที่ยว

สาขาวิชา...วิทยาศาสตร์การกีฬา... ลายมือชื่อนิสิต.....

ปีการศึกษา...2554..... ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....

5278821439 : MAJOR SPORTS SCIENCE

KEYWORDS : DEVELOPING GUIDELINES / TOURISM ATTRACTION / THAI SILK VILLAGES IN SURIN PROVINCE.

POLPEE SANGSUWOR : GUIDELINES FOR TOURISM DEVELOPMENT OF THAI SILK VILLAGES IN SURIN PROVINCE

ADVISOR : ATTAMA NILNOPPAKUN, Ph.D.,157 pp.

This study examined residents and tourists' opinions towards tourism development in Surin, coupled with interviewing government officers and elite persons in the communities. Three groups of sampling included: Surin residents; tourists visiting Surin; and government officers and elite persons responsible for tourism development in Surin. Sampling size was calculated using Yamanae equation. Data was collected by convenience sampling using questionnaire to 200 Surin residents, and 200 Thai tourists. Three government officers and 8 elite persons were interviewed using in-depth interview technique. Data from questionnaires were analyzed using mean and percentile, and data from the interviews were grouped and described.

It was found that most residents had highly willing to involve in: development of tourism attraction ($\bar{x} = 4.17$), tourism activities that government support ($\bar{x} = 4.16$), and tourism management ($\bar{x} = 4.17$). Most tourists highly agreed that tourism products in Thai Silk Villages should be developed such as accessibility ($\bar{x} = 4.16$), available packages ($\bar{x} = 4.12$), and ancillary services ($\bar{x} = 4.12$).

Guidelines for tourism development of Thai Silk villages in Surin concluded from the study were as follow: long-term and short-term tourism planning should be developed; local government department should educate communities in tourism development and promote community involvement in tourism development; and development of tourism products and services were necessary.

Field of Study : ...Sports Science..... Student's Signature .....

Academic Year : ..2011..... Advisor's Signature .....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี เนื่องจากผู้วิจัยได้รับความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก อาจารย์ ดร. อัญญา นิลนพคุณ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ที่ได้ให้คำปรึกษา แนะนำตรวจสอบ แก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ของการวิจัยมาโดยตลอด ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้ง และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ กาญจนกิจ ประธานกรรมการสอบ วิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ เทพประสิทธิ์ กุลธวัชวิชัย กรรมการ และ อาจารย์ ดร. กฤษฏา พัชรวานิช กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัยในการสอบวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ ที่กรุณาให้คำแนะนำและแก้ไข ข้อบกพร่องต่างๆ ให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ กาญจนกิจ รองศาสตราจารย์เทพ ประสิทธิ์ กุลธวัชวิชัยอาจารย์อาจารย์ ดร.เฉลิมพล คงจันทร์ และคุณ บุญยานุช วรรณยิ่ง ที่ได้กรุณา เสียสละเวลาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย และให้คำแนะนำต่างๆ เพื่อแก้ไข เครื่องมือการวิจัย และวิทยานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณบิดามารดา ที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจเสมอมา ขอขอบคุณ น.ส. ศิริขวัญ สุโขรัมย์ ที่ช่วยในการเก็บข้อมูลและให้กำลังใจตลอดการทำวิจัยในครั้งนี้ ตลอดจนเพื่อนๆ แขนงการจัดการนันทนาการการท่องเที่ยวทุกคนทั้งภาคปกติ และภาคพิเศษ รวมถึง บุคคลต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำงานวิจัยเล่มนี้ ที่คอยให้ความช่วยเหลือ แนะนำ และให้กำลังใจกับผู้วิจัยเป็นอย่างดีเสมอมา ผู้วิจัยขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
1.3 ขอบเขตการวิจัย.....	3
1.4 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	4
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	5
2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับองค์ประกอบทางท่องเที่ยวและการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว.....	5
2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวยั่งยืน.....	8
2.3 แนวคิดการท่องเที่ยวโดยชุมชน.....	16
2.4 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมชุมชน.....	20
2.5 จังหวัดสุรินทร์ และหมู่บ้านทอผ้าไหม.....	29

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	38
2.8 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	41
บทที่ 3 วิธีดำเนินงานวิจัย.....	43
3.1 ประชากร.....	43
3.2 กลุ่มตัวอย่าง.....	43
3.3 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	45
3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	47
3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	48
3.6 การตรวจเครื่องมือ.....	49
3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	49
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	51
4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของประชาชนในท้องถิ่น.....	51
4.2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของประชาชนในท้องถิ่น.....	55
4.3 ผลการวิเคราะห์ความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น.....	59
4.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว.....	63
4.5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว.....	66
4.6 ผลการวิเคราะห์ความต้องการของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว หมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์.....	72
4.7 ผลการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดสุรินทร์.....	77
4.8 ผลการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์.....	80

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	83
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	83
5.2 อภิปรายผลการวิจัย	93
5.3 ร่างแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์.....	99
5.4 แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์.....	101
5.5 นโยบายและข้อเสนอแนะการวิจัย	105
รายการอ้างอิง.....	107
ภาคผนวก.....	110
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือการวิจัย.....	111
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์.....	114
ภาคผนวก ค เครื่องมือในการทำวิจัย.....	124
ภาคผนวก ง การสัมภาษณ์.....	138
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	157

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ.....	52
2	จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ.....	52
3	จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพ.....	53
4	จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามการศึกษา.....	53
5	จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอาชีพ.....	54
6	จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน.....	54
7	จำนวนร้อยละลักษณะการมีส่วนร่วมของผู้ตอบแบบสอบถาม ในกิจกรรมการท่องเที่ยว..	55
8	จำนวนและร้อยละความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ในเรื่องความเหมาะสมของค่าเช่าพื้นที่	55
9	จำนวนและร้อยละความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ตามการเสี่ยค่าดำเนินกิจกรรม...	56
10	จำนวนและร้อยละความคิดเห็นลักษณะการมีส่วนร่วมของผู้ตอบแบบสอบถามในการให้บริการนักท่องเที่ยว.....	56
11	จำนวนและร้อยละความต้องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	57
12	จำนวนและร้อยละความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามจุดดึงดูดนักท่องเที่ยว.....	57
13	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามกิจกรรมการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจ.....	58
14	จำนวนและร้อยละความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสุรินทร์ที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจ.....	58
15	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ระดับความต้องการ จำแนกตามความต้องการของผู้ตอบแบบสอบถาม ในการพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว.....	59
16	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ระดับความต้องการ จำแนกตามความต้องการของผู้ตอบแบบสอบถาม ในการพัฒนาการจัดการแหล่งท่องเที่ยว.....	60
17	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ระดับความต้องการ จำแนกตามความต้องการของผู้ตอบแบบสอบถาม ในการพัฒนาการท่องเที่ยว.....	61

18	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ระดับความต้องการ จำแนกตามความต้องการของ ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน.....	62
19	จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ.....	63
20	จำนวนและร้อยละ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ.....	63
21	จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพ.....	64
	จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามการศึกษา.....	64
23	จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอาชีพ.....	65
24	จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน...	65
25	จำนวนและร้อยละข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว จำแนกตาม ความถี่ในการมาท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมในช่วง 1 ปีที่ผ่านมา.....	66
26	จำนวนและร้อยละข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว จำแนกตาม วัตถุประสงค์ในการเดินทางมายังหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์.....	66
27	จำนวนและร้อยละข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว จำแนกตาม สิ่งจูงใจในการเดินทางมายังหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์.....	67
28	จำนวนและร้อยละข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว จำแนกตามช่วง ที่เดินทางท่องเที่ยว.....	67
29	จำนวนและร้อยละข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว จำแนกตาม แหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหม.....	68
30	จำนวนและร้อยละข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว จำแนกตาม ลักษณะการเดินทางท่องเที่ยว.....	68
31	จำนวนและร้อยละข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว จำแนกตาม ประเภทการท่องเที่ยวที่ชื่นชอบมากที่สุด.....	69
32	จำนวนและร้อยละข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว จำแนกตาม ขั้นตอนการทอผ้าไหมที่ชื่นชอบมากที่สุด.....	69

33	จำนวนและร้อยละข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว จำแนกตาม แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสุรินทร์ที่ชื่นชอบที่สุด.....	
34	จำนวนและร้อยละข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว จำแนกตาม เวลาในการท่องเที่ยว.....	70
35	จำนวนและร้อยละข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว จำแนกตาม ยานพาหนะที่ใช้เดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว.....	71
36	จำนวนและร้อยละข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว จำแนกตาม ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวแต่ละครั้ง.....	71
37	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ระดับความต้องการ จำแนกตามความต้องการของ นักท่องเที่ยว ในด้านองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว ด้านพื้นที่.....	72
38	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ระดับความต้องการ จำแนกตามความต้องการของ นักท่องเที่ยว ในด้านการคมนาคมเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว.....	73
39	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ระดับความต้องการ จำแนกตามความต้องการของ นักท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว.....	73
40	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ระดับความต้องการ จำแนกตามความต้องการของ นักท่องเที่ยว ในด้านการจัด โปรแกรมท่องเที่ยว.....	75
41	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ระดับความต้องการ จำแนกตามความต้องการของ นักท่องเที่ยว ในด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว.....	76
42	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ระดับความต้องการ จำแนกตามความต้องการของ นักท่องเที่ยว ในด้านบริการเสริม.....	76

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	แผนที่จังหวัดสุรินทร์.....	31

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันนี้แหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมนันทนาการได้กลายเป็นจุดหมายปลายทางสำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ โดยแต่ละแห่งจะมีเอกลักษณ์สภาพสิ่งแวดล้อมที่เป็นจุดดึงดูดใจ ซึ่งการเข้ามาของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ จะนำเอารายได้เข้าสู่ชุมชนแหล่งสถานที่ท่องเที่ยว (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2550)

สุรินทร์ เป็นจังหวัดที่มีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่เพียบพร้อม ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรธรรมชาติ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ รวมถึงวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่นที่มีลักษณะเฉพาะ ล้วนแล้วแต่มีความพร้อมที่จะรองรับนักท่องเที่ยว ให้เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวที่จังหวัดสุรินทร์เป็นจำนวนมากเนื่องด้วยจังหวัดสุรินทร์มีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ และหลากหลายมาก ไม่ว่าจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่สามารถเชื่อมต่อไปยังนครวัด-นครมของประเทศกัมพูชาได้ เช่น กลุ่มปราสาทตาเมือน ปราสาทศีขรภูมิ ปราสาทบ้านพลวง ปราสาทภูมิโพน ปราสาทยายเหงา และปราสาทเมืองที ซึ่งถือว่าเป็นแหล่งเส้นทางอารยธรรมขอมโบราณ ซึ่งจังหวัดสุรินทร์เองนั้น ก็มีชื่อเสียงในเรื่องของขนบธรรมเนียม ประเพณี และวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว โดยเฉพาะชุมชนที่อาศัยอยู่ร่วมกันกับช้าง ซึ่งถือเป็นสมาชิกหนึ่งในครอบครัว จึงเป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยวจำนวนมาก

ในช่วงปีพ.ศ. 2546-2547 สำหรับผลิตภัณฑ์ที่ขึ้นชื่อประการหนึ่งของสุรินทร์ คือผ้าไหมนั้น ยอดขายผ้าไหมในจังหวัดสุรินทร์อยู่ในระดับน่าพอใจ แต่มาถึงปี 2549 ยอดขายกลับตกลง ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะปี 2549 และ 2550 คนไทยนิยมสวมใส่เสื้อสีเหลือง ประกอบกับเศรษฐกิจไม่ดี ที่สำคัญรัฐบาลชุดนี้ไม่ได้ส่งเสริมให้ข้าราชการได้หันมาใช้ผ้าไทย แม้ว่าพยายามผลิตสินค้าให้มีมาตรฐาน และตรงกับความต้องการของลูกค้ามากขึ้น โดยอบรมเรื่องลายผ้า เส้นไหม และอุปกรณ์ต่างๆ รวมถึงการโฆษณาประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง (ประชาสัมพันธ์จังหวัดสุรินทร์, สำนักงาน. 2551) แต่ปัญหาที่พบคือปัญหาทางการตลาด เนื่องจากช่องทางการจำหน่ายยังอยู่ในวงแคบ การประชาสัมพันธ์ยังไม่มากเท่าที่ควรทำให้ตลาดผ้าไทยเงียบงนมาตั้งแต่ปี 2549 การทอผ้าในจังหวัด

สุรินทร์ถือเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สามารถพัฒนาเป็นอาชีพหลักประการหนึ่งของชาวบ้านหลังฤดูทำนา ดังนั้นเพื่อเป็นการส่งเสริมทำให้เกิดการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและวิถีการดำรงชีวิตของชาวบ้านชุมชนทอผ้าไหม จังหวัดสุรินทร์ และเสนอทางเลือกใหม่ให้กับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดสุรินทร์ ยังเป็นการจําแนกรับการพัฒนา นโยบายการท่องเที่ยวของรัฐบาล

สถานการณ์ท่องเที่ยวในจังหวัดสุรินทร์ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2549) ในปี 2549 มีการเติบโตเพิ่มขึ้นสูงที่ร้อยละ 17.27 โดยเฉพาะการท่องเที่ยวแบบพักผ่อนมีการขยายตัวเพิ่มสูงกว่าการเดินทางท่องเที่ยวในลักษณะไปเช้า-เย็นกลับ ทั้งนี้ได้รับปัจจัยเกื้อหนุนการท่องเที่ยว คือ เทศกาลประเพณีต่างๆ เช่น งานประเพณีบวชนาคช้าง การแต่งงานบนหลังช้าง งานแข่งขันเรือยาว ประกอบกับการส่งเสริมทิวทัศน์พระ 9 วัด และเส้นทางทัศนกรรมพื้นบ้านอีสาน ที่หมู่บ้านทอผ้าทำสาว และเมื่อพิจารณาจากผู้เยี่ยมเยือนในภาพรวมพบว่า ผู้เยี่ยมเยือนคนไทยมีการขยายตัวเพิ่มอยู่ที่ร้อยละ 16.93 โดยส่วนใหญ่เป็นการเดินทางท่องเที่ยวจากคนภายในภูมิภาคเดียวกัน ที่มีทั้งเดินทางเข้ามาเพื่อท่องเที่ยว หรือกลับมาเยี่ยมญาติ ขณะที่นักท่องเที่ยวจากกรุงเทพมหานคร แม้จะมีสัดส่วนเป็นอันดับสอง แต่กลับมีอัตราการเติบโตลดลงคนไทยส่วนใหญ่นิยมเดินทางในลักษณะกลุ่มครอบครัว กลุ่มเพื่อน ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวยอดนิยมคือ หมู่บ้านทอผ้าทำสาว หมู่บ้านช้าง และห้วยเสนง ส่วนผู้เยี่ยมเยือนชาวต่างชาติในปี 2549 มีการเติบโตสูงถึงร้อยละ 35.79 โดยภูมิภาคที่เดินทางเข้ามามากที่สุดคือ ยุโรป เช่น เยอรมนี ฝรั่งเศส อังกฤษ รองลงมาคือ เอเชีย ซึ่งได้แก่ประเทศเพื่อนบ้านข้างเคียงอย่างลาว เวียดนาม และอันดับสามคือ ภูมิภาคอเมริกา และเป็นที่น่าสนใจว่า เกือบทุกภูมิภาคมีการเติบโตเพิ่มขึ้นสูง ซึ่งน่าจะเป็นผลจากการสมรสของชาวต่างชาติกับภรรยาคนไทย ที่เดินทางกลับมาเยี่ยมบ้านฝ่ายภรรยา และอาจเชิญเพื่อนร่วมชาติให้เข้ามาท่องเที่ยวด้วย ส่งผลให้จำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นสูง

กล่าวว่า จังหวัดสุรินทร์ได้ประกาศให้ปี พ.ศ. 2551 เป็นปีการท่องเที่ยวสุรินทร์ สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดสุรินทร์ จึงได้ดำเนินการจัดทำปรับปรุงและพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว เทศกาลประจำปี ตลอดจนข้อมูลข่าวสาร ให้นักท่องเที่ยวและประชาชนทั่วไปได้รับทราบอย่างกว้างขวาง รวมทั้งเพื่อให้สื่อมวลชนได้นำข้อมูลไปเผยแพร่ทางสื่อทุกแขนง ทั้งนี้เพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยว สร้างรายได้ให้กับประชาชนในพื้นที่ (ประชาสัมพันธ์จังหวัดสุรินทร์, 2551) จากกรอบนโยบาย แผนยุทธศาสตร์ และ

แผนการตลาดของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ที่เน้นในเรื่องของการท่องเที่ยวคุณภาพ นำเสนอเอกลักษณ์ความเป็นไทย ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งสอดคล้องกับทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในจังหวัดสุรินทร์ ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรธรรมชาติ โบราณสถาน ขนบธรรมเนียมประเพณี และวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวสุรินทร์ และจากสถานการณ์การท่องเที่ยวจังหวัดสุรินทร์ที่มีแนวโน้มที่จะเติบโตขึ้นเรื่อย ๆ ในอนาคต และการประกาศให้ปี พ.ศ. 2551 เป็นปีแห่งการท่องเที่ยวสุรินทร์ ทำให้จังหวัดสุรินทร์เป็นจังหวัดหนึ่งที่น่าจับตามองในเรื่องของการท่องเที่ยวในอนาคต ผู้ศึกษาจึงทำแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าจังหวัดสุรินทร์ เพื่อให้เกิดการกระจายรายได้เข้าสู่ชุมชนทอผ้าไหม เป็นการให้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือเพื่อกระตุ้นยอดขายผ้าไหม และเพิ่มช่องทางการขายตรงให้แก่นักท่องเที่ยวอีกทางหนึ่งด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์

พื้นที่วิจัย

วิจัยในพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมที่สำคัญ ๆ ในจังหวัดสุรินทร์

ประชากร

ประชากรที่ทำการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนจังหวัดสุรินทร์ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดสุรินทร์ และผู้นำชุมชน

ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บข้อมูลระหว่างเดือน สิงหาคม – กันยายน พ.ศ. 2554

คำจำกัดความของคำที่ใช้ในการวิจัย

แนวทางการพัฒนา หมายถึงการจัดเตรียมรูปแบบและการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนที่เหมาะสมสำหรับหมู่บ้านทอผ้าไหม จังหวัดสุรินทร์

หมู่บ้านทอผ้าไหม หมายถึง หมู่บ้านที่ทำอาชีพทอผ้าไหม หรือหมู่บ้านที่รวมกลุ่มกันทอผ้าไหม ภายในจังหวัดสุรินทร์

แหล่งท่องเที่ยว หมายถึง ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวใกล้เคียงกับหมู่บ้านทอผ้าไหม ไม่ว่าจะเป็นด้านประวัติศาสตร์ ประเพณี วัฒนธรรม ธรรมชาติ ฯลฯ สำคัญ ๆ ที่อยู่ในจังหวัดสุรินทร์

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้ทราบถึงหลักปัญหาและหลักการการพัฒนาการท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์
2. ได้แนวทางในการวางแผนแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์
3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหม จังหวัดสุรินทร์ ไปเป็นข้อมูลในการวางแผน และกำหนดนโยบายในการพัฒนาต่อไป

บทที่ 2

วรรณคดีและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มุ่งวิจัยและวิเคราะห์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว หมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์ ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้ จึงได้ทบทวนแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

- แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับองค์ประกอบทางท่องเที่ยวและการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว
- แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวยั่งยืน
- แนวคิดการท่องเที่ยวโดยชุมชน
- แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมชุมชน
- จังหวัดสุรินทร์ และหมู่บ้านทอผ้าไหม
- งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวและการพัฒนาการท่องเที่ยว

องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวถือเป็นปัจจัยที่ต้องคำนึงถึงเป็นลำดับต้นต้นในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้สามารถรองรับนักท่องเที่ยวที่จะมาเยือนได้ ในการพัฒนาการท่องเที่ยวใด ๆ นั้นมีองค์ประกอบสำคัญที่จะต้องคำนึงถึง 6 ประการ (6 As) ได้แก่ สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว (Attraction) ความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibilities) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) การจัดรายการท่องเที่ยว (Available Packages) กิจกรรม (Activities) และการบริการเสริม (Ancillary Services) (Buhalis, 2000)

สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว (Attraction) หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวหรือทรัพยากรการท่องเที่ยว ทั้งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น อันมีลักษณะเด่นหรือมีเอกลักษณ์เป็นที่ดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยวชมยังแหล่งท่องเที่ยวได้ (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2542 อ้างถึงใน ศิริพร คงจินดา, 2552) แหล่งท่องเที่ยว เป็นหัวใจขององค์ประกอบการท่องเที่ยว อาจเป็นแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ วัฒนธรรม งานมหกรรม ประเพณีท้องถิ่นตลอดจนวิถีชีวิตของชุมชนเจ้าของบ้าน (พยอม ธรรมบุตร, 2549) โดยประเภทของแหล่งท่องเที่ยวนั้นได้มีการแบ่งไว้หลายแบบ ดังเช่น(อุษณีย์ ศรีภูมิ, 2544 อ้างถึงใน อารีย์ วรเวชชนกุล, 2546) กล่าวว่า เดิมนั้นการ

ท่องเที่ยวมักจะเป็นการท่องเที่ยวไปตามแหล่งท่องเที่ยวที่มีโดยธรรมชาติ ต่อมามีการพัฒนาขึ้นเรื่อยๆ จนถึงขั้นที่มนุษย์จัดสร้างแหล่งท่องเที่ยว หรือตัดแปลงให้เกิดแหล่งท่องเที่ยวแบบใหม่ๆ ขึ้นมาเองเพื่อสนองความต้องการ อย่างไรก็ตามการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้จัดแบ่งแหล่งท่องเที่ยวออกเป็น 7 ประเภท คือ

- แหล่งท่องเที่ยวประเภทโบราณสถาน ได้แก่ พระราชวัง สิ่งก่อสร้าง และอาคารที่มีความสำคัญในทางประวัติศาสตร์ รวมทั้งอนุสาวรีย์ต่างๆ ด้วย

- แหล่งท่องเที่ยวประเภทศาสนสถาน ได้แก่ วัด โบสถ์ เจดีย์ ศูนย์กิจกรรมทางศาสนา
- แหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ ได้แก่ ทะเล ป่าไม้ ภูเขา น้ำตก
- แหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรมและการศึกษา ได้แก่ พิพิธภัณฑ์ ศูนย์

ศิลปวัฒนธรรม และประเพณีประจำท้องถิ่น

- แหล่งท่องเที่ยวประเภทสถานเริงรมย์ ได้แก่ โรงภาพยนตร์ โรงละคร
- แหล่งท่องเที่ยวประเภทอุตสาหกรรมและหัตถกรรม ได้แก่ อุตสาหกรรมเครื่องจักร

สาน การทอผ้า ทำร่ม เป็นต้น

- แหล่งท่องเที่ยวประเภทอื่นๆ ได้แก่ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนสนุก สวนกีฬา หรือย่านท่องเที่ยวอันเกิดจากกิจกรรมของประชาชนแหล่งท่องเที่ยวทั้งหมดนี้อาจเป็นแหล่งท่องเที่ยวถาวร หรือ มีกิจกรรมท่องเที่ยวตลอดทั้งปีอย่างสม่ำเสมอและแหล่งท่องเที่ยวชั่วคราวที่มีขึ้นตามช่วงเวลาที่มีเทศกาลเท่านั้น

ความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) เป็นอีกปัจจัยที่สำคัญของทรัพยากรท่องเที่ยวที่ต้องมีเส้นทาง หรือ โครงข่ายคมนาคมที่สามารถเข้าถึงแหล่งเที่ยวนั้น โดยสะดวกสบาย ตลอดจนสามารถเชื่อมโยงกันระหว่างแหล่งท่องเที่ยวกับบริเวณใกล้เคียงได้ (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2542) ได้แก่ การขนส่ง การคมนาคมที่เชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวกับสนามบิน ตัวเมือง สถานีขนส่ง สถานีรถไฟ รวมถึงคุณภาพของโครงสร้างพื้นฐานของพื้นที่ ได้แก่ ถนน ทางหลวง โครงข่ายคมนาคม (พยอม ธรรมบุตร, 2549)

สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity) คือ การจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก หรือสาธารณูปโภค

ขั้นพื้นฐานทั่วไป หรือบริการอื่นๆ แก่นักท่องเที่ยว เพื่อสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว เช่น มีบริการอำนวยความสะดวกน้ำประปา ไฟฟ้า การสื่อสาร การขนส่ง ที่พักแรม อาหาร นำเที่ยว และร้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึก เป็นต้น (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2542 อ้างถึงใน ศิริพร คงจินดา, 2552)

การจัดโปรแกรมท่องเที่ยว (Available Packages) เป็นการนำการท่องเที่ยวแบบต่างๆ ในสถานที่ท่องเที่ยว มาผสมผสานเป็นอีกรูปแบบหนึ่ง ที่ผู้จัดการท่องเที่ยวคัดสรรรูปแบบการท่องเที่ยวมาจัดเป็นโปรแกรมท่องเที่ยว เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวได้รับความแตกต่างระหว่างการเดินทางท่องเที่ยว เช่น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศและเกษตร การท่องเที่ยวเชิงเกษตรและประวัติศาสตร์ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศและผจญภัย การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา และประวัติศาสตร์ การท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวัฒนธรรม เป็นต้น (วาริชต์ มัชฌมบุรุษ, 2552; ออนไลน์)

กิจกรรม (Activity) คือ การที่แหล่งท่องเที่ยวมีการจัดกิจกรรมที่เหมาะสม และมีความหลากหลายในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว เพื่อรองรับความต้องการของนักท่องเที่ยว โดยที่กิจกรรมนั้นๆ มีโอกาสในการสร้างจิตสำนึกและการให้การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม (จารุจน์ กลิ่นดีปดี, 2541 อ้างถึงใน วิภา ศิริระทุ, 2551) เป็นการสร้างประสบการณ์ในการมีส่วนร่วมแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งอาจเป็นกิจกรรมส่วนหนึ่งของวิถีชีวิต เช่น การดำนา การเกี่ยวข้าว การจับปลา การกรีดยาง การทำหัตถกรรมพื้นบ้าน หรืออาจเป็นกิจกรรมนันทนาการ เช่น การดำนา การเดินป่า การดูนก หรือกิจกรรมผจญภัย เช่น การล่องแก่ง การขี่ช้าง การปีนหน้าผา ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวจะทำให้ให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจในแหล่งท่องเที่ยว (พยอม ธรรมบุตร, 2549)

การบริการเสริม (Ancillary Services) เป็นการบริการที่นอกเหนือจากบริการขั้นพื้นฐาน เพื่อสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว เช่น ธนาคาร ไปรษณีย์ โรงพยาบาล ร้านอินเทอร์เน็ต เอ.ที.เอ็ม. บุกแลกเงิน ปั้มน้ำมัน (พยอม ธรรมบุตร, 2549)

อย่างไรก็ดีแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาที่ผ่านมามีอยู่บนฐานความคิดของการพัฒนาที่ให้ความสำคัญกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (Growth-only Development Approach) โดยรวมศูนย์กลางการพัฒนาไว้ที่ส่วนกลาง ทิศทางในการพัฒนาส่วนใหญ่จึงถูกกำหนดจากรัฐบาล และเอกชนโดยอาศัยระบบทุนนิยมเป็นหลัก และจากการที่แนวคิดการพัฒนากระแสหลักให้ความสำคัญเพียงการสร้างโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure Development) แบบตะวันตก การพัฒนาจึงเป็นกระบวนการสร้างความทันสมัย (Modernization) ที่มุ่งเน้นในเชิงปริมาณหรือการเติบโตทางวัตถุ

เพียงด้านเดียว ประเทศที่พัฒนาแล้วอย่างประเทศโลกตะวันตกจึงเข้ามามีบทบาทอย่างกว้างขวางในการกำหนดรูปแบบและทิศทางในการพัฒนา และถ่ายทอดแนวคิดดังกล่าวลงสู่ประเทศโลกที่สาม (The Third World) ซึ่งนับเป็นการเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการกำหนดทิศทางการพัฒนาของสังคมโลกเป็นอย่างยิ่ง และเป็นที่มาของการแพร่กระจายระบบเศรษฐกิจแบบทุนเสรีนิยม การพัฒนาของประเทศโลกที่สามจึงเป็นไปในรูปแบบของการพึ่งพิง (Dependency Development) แทบทั้งสิ้น เช่น โครงการช่วยเหลือแบบให้เปล่าต่างๆ หรือการส่งผู้เชี่ยวชาญมาให้คำแนะนำ อย่างไรก็ตามเป็นที่น่าสังเกตว่า ผลที่เกิดจากการลอกเลียนแบบของประเทศด้อยพัฒนาเป็นไปในทิศทางตรงกันข้ามกับประเทศต้นแบบ ผลที่เกิดขึ้นคือเกิดปัญหาต่างๆตามมามากมาย ทั้งในแง่การสูญเสียทรัพยากรธรรมชาติ การถูกรอบงำทางความคิด ความล้มเหลวในการจัดการศึกษา ตลอดจนปัญหาสังคม

การพัฒนาการท่องเที่ยวของไทยได้บรรจุอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520 - 2524) เป็นต้นมา ซึ่งทำให้การท่องเที่ยวเติบโตอย่างรวดเร็ว ถึงแม้การส่งเสริมการท่องเที่ยวได้วางแผนพัฒนาไว้ป้องกันที่จะเกิดผลกระทบต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวด้วยกัน โดยนโยบายหลักในข้อ 3 ว่า “อนุรักษ์และฟื้นฟูสมบัติวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้การเป็นเอกลักษณ์ของไทยไว้ด้วยดีที่สุด” แต่ผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยวมิได้ปฏิบัติตามแผนฯ มุ่งใช้ทรัพยากรกันอย่างฟุ่มเฟือย ขาดจิตสำนึกต่อการรักษาสิ่งแวดล้อม ขาดความรับผิดชอบ จนประมาณปี พ.ศ.2528 – 2529 เมืองหลักทาสงการท่องเที่ยวหลายแห่งได้รับผลกระทบจากมลพิษทางสิ่งแวดล้อม อาทิ ปัญหาขยะ ปัญหาน้ำเสีย ปัญหาสิ่งสาธารณูปโภค (น้ำ ไฟ โทรศัพท์)ไม่เพียงพอ เช่น เมืองพัทยา เกาะเสม็ด เป็นต้น จนทำให้เกิดกระแสแนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนเพื่อแก้ไขและป้องกันปัญหาอันจะเกิดจากการพัฒนาการท่องเที่ยว ซึ่งจะได้กล่าวถึงเป็นลำดับต่อไป

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

จากการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (The United Nations Conference on Environment and Development: Earth Summit) ที่กรุงริโอเดอจาเนโร ประเทศบราซิล ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Sustainable tourism) ว่าเป็นการท่องเที่ยวที่

ไม่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อมทุกรูปแบบ ไม่ว่าจะจุดหมายปลายทางจะเป็นที่ใด เป็นกลุ่มขนาดใหญ่ (Mass tourism) หรือกลุ่มขนาดเล็ก ทั้งในเมืองและชนบท

แผนแม่บทเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวกรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2548 - 2552) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน หมายถึง กาท่องเที่ยวที่ตอบสนองความต้องการทางด้านเศรษฐกิจ และสังคมของพื้นที่ในการจัดการท่องเที่ยวโดยคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม รวมถึงประสบการณ์ความรู้ ความเข้าใจของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับทรัพยากรทางการท่องเที่ยว ทั้งนี้ นโยบายและแผนการดำเนินงานต่างๆ ต้องมาจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรง เช่น ประชากรในชุมชนท้องถิ่น เอให้มีภารกิจไว้ซึ่งเอกลักษณ์ที่ดึงดูดของท้องถิ่น และผลตอบแทนที่ยั่งยืนของชุมชน

จึงอาจกล่าวได้ว่าการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนเป็นการพัฒนาการท่องเที่ยวที่สนองความต้องการของคนไทยปัจจุบันให้ยืนยาวไปจนถึงคนรุ่นลูกหลานที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อทรัพยากรท่องเที่ยวเป็นสำคัญ และเน้นการสร้างประสบการณ์ ความรู้และความเข้าใจที่ดีให้แก่นักท่องเที่ยว ทั้งนี้ต้องไม่เป็นการตอบสนองความต้องการของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง

แนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable tourism development) นั้นพิจารณาองค์ประกอบ 4 ประการคือ

1. การดำเนินกิจการการท่องเที่ยวในขอบเขตความสามารถของธรรมชาติ ชุมชน วัฒนธรรมนิยม ประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนต่อกิจกรรมการท่องเที่ยว
2. การตระหนักในกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีผลกระทบต่อชุมชน วัฒนธรรมนิยม ประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน
3. การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมการท่องเที่ยว เพื่อป้องกันผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อระบบชุมชน วัฒนธรรมนิยม ประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิต
4. การประสานความต้องการทางเศรษฐกิจ การคงอยู่ของสังคม และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

ดังนั้น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ให้คำจำกัดความการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable tourism) ว่า หมายถึง การพัฒนาทรัพยากรทางการท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสุนทรียภาพ โดยใช้ทรัพยากรอันทรงคุณค่าอย่างชาญฉลาด

สามารถรักษาเอกลักษณ์ของธรรมชาติและวัฒนธรรมไว้นานที่สุด เกิดผลกระทบน้อยที่สุด และใช้ประโยชน์ได้ตลอดกาลยาวนานที่สุด (ราไพพรรณ แก้วสุริยะ, 2545) ดังนั้นการพัฒนากองทุนเพื่ออย่างยั่งยืนจึงควรยึดหลัก 3 ประการคือ หลักความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ หลักความยั่งยืนทางสังคม และหลักความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม

ความยั่งยืนทางด้านเศรษฐกิจ (Economic sustainability) คือการเติบโตทางการท่องเที่ยวต้องอยู่ในอัตราที่สามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ หากโตเร็วไปอาจทำให้สิ่งรองรับนักท่องเที่ยวด้านต่างๆ ไม่พร้อม ไม่เพียงพอ เช่น โครงสร้างพื้นฐานคุณภาพของแรงงานและการให้บริการอาจมีผลทำให้นักท่องเที่ยวไม่พอใจ ขาดความนิยม ไม่เดินทางมาท่องเที่ยว ทำให้เศรษฐกิจตกต่ำ

การเติบโตของการท่องเที่ยวอาจทำให้คนหันมาประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวหมด เกิดผลกระทบต่อเศรษฐกิจในภาคอื่นๆ เช่น ภาคการเกษตร การกสิกรรม การอุตสาหกรรม จึงต้องทำความเข้าใจกับชุมชนว่าการท่องเที่ยวถือเป็นกิจกรรมที่ทำรายได้เสริม และต้องมีการบริหารจัดการที่มีการกระจายรายได้อย่างทั่วถึงในชุมชน

ความยั่งยืนทางด้านสังคม (Social sustainability) คือ การพัฒนากองทุนเพื่อหมายถึงการหลั่งไหลของนักท่องเที่ยวต่างประเทศมากขึ้นและรวดเร็วเกินไปมีผลกระทบต่อเอกลักษณ์ชุมชนท้องถิ่น นอกจากนั้นการใช้เงินอย่างง่ายคายนักท่องเที่ยว ซึ่งมีกำลังซื้อสูงกว่าคนในท้องถิ่น การใช้ชีวิตที่หรูหราและอิสระ ซึ่งทะลักเข้าสู่ชุมชนหนึ่งๆ อาจกลายเป็นสิ่งดึงดูดใจให้คนในท้องถิ่นหลงใหลมัวเมาต่อเงินทองหรือความสำราญที่หาได้ง่าย ทำให้เกิดปัญหาสังคมตามมามากมาย จึงต้องมีการปกป้องดูแลไม่ให้เกิดปัญหาดังกล่าว โดยต้องมีการให้ความรู้และปลูกจิตสำนึกแก่ชุมชนให้มีภูมิคุ้มกันก่อนที่จะมีการพัฒนากองทุนเพื่อ

ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental sustainability) การพัฒนากองทุนเพื่อที่ขาดการควบคุม อาจกลายเป็นสิ่งที่ทำลายสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นตัวต้นกำเนิดของกิจกรรมการท่องเที่ยว นั่นๆ เสียเอง เช่น จำนวนนักท่องเที่ยวที่ล้นหลาม ความแออัด ความสกปรก เป็นต้น การเร่งรัดพัฒนาโดยใช้เทคนิคก่อสร้างที่ไม่เหมาะสม ทำให้เกิดการพังทลายของหน้าดิน หาดทราย ชายทะเล และสูญเสียสภาพภูมิทัศน์ เป็นต้น นอกจากนั้นการก่อสร้างอาคารหรือสิ่งก่อสร้างในตำแหน่งที่ผิดพลาด อาจทำให้วงจรทางธรรมชาติเกิดความแปรปรวน

กิจกรรมของนักท่องเที่ยวจำนวนมากทำให้เกิดปริมาณของเสียอย่างมหาศาล เช่น ของเสียเศษอาหาร ขยะ ฯลฯ ทำให้เกิดมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อม การเก็บพัสดุไม่ไปจากพื้นที่ อาจทำลายระบบนิเวศวิทยาของพื้นที่บางแห่งไป จึงต้องมีการควบคุมดูแลโดยกำหนดกฎระเบียบ และข้อควรปฏิบัติแก่นักท่องเที่ยวด้วย

ดังนั้นในภาพรวมของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต้องนำหลักการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนมาประกอบด้วย

หลักการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน 10 หลักการ คือ

1. การอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรอย่างพอดีให้คุ้มค่า (Using resource sustainable) ทั้งที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรมเป็นสิ่งสำคัญ และเป็นแนวทางการทำธุรกิจในระยะยาว

2. การลดการบริโภคที่มากเกินไป (Reducing over-consumption and waste) และการลดของเสียจะช่วยลดค่าใช้จ่ายในการทำนุบำรุงสิ่งแวดล้อมที่ถูกทำลายในระยะยาว และเป็น การเพิ่มคุณภาพการท่องเที่ยว

3. การรักษาและส่งเสริมความหลากหลายของธรรมชาติ สังคมและวัฒนธรรม (Maintaining Diversity) มีความสำคัญต่อการท่องเที่ยวในระยะยาว และช่วยขยายฐานของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

4. การประสานการพัฒนาการท่องเที่ยว (Integrating tourism into planning) เข้ากับกรอบแผนกลยุทธ์การพัฒนาแห่งชาติ การพัฒนาท้องถิ่น และการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมจะช่วยขยายศักยภาพทางการท่องเที่ยวในระยะยาว

5. การท่องเที่ยวที่รองรับกิจกรรมทางเศรษฐกิจของท้องถิ่น (Supporting local economy) โดยพิจารณาด้านราคา และคุณค่าของสิ่งแวดล้อมไว้ ไม่เพียงแต่ทำให้เกิดการประหยัด แต่ยังป้องกันสิ่งแวดล้อมไม่ให้ถูกทำลายอีกด้วย

6. การมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ของท้องถิ่นในสาขาการท่องเที่ยว (Involving local communities) ไม่เพียงแต่สร้างผลตอบแทนแก่ประชากรและสิ่งแวดล้อมโดยรวมแต่ยังช่วยยกระดับคุณภาพการจัดการการท่องเที่ยวอีกด้วย

7. การปรึกษาหารือกันอย่างสม่ำเสมอ (Consulting stakeholder and public) ระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้อง และมีส่วนได้ส่วนเสียผลประโยชน์ร่วมกัน เช่น ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวประชาชนท้องถิ่น องค์กรและสถาบันที่เกี่ยวข้อง มีความจำเป็นที่จะร่วมงานไปในทิศทางเดียวกัน รวมทั้งร่วมแก้ปัญหาและลดข้อขัดแย้งในผลประโยชน์ที่แตกต่างกัน

8. การฝึกอบรมบุคลากร (Training staff) โดยสอดคล้องแนวคิดและวิธีปฏิบัติในการพัฒนาแบบยั่งยืนต่อบุคลากรท้องถิ่นทุกระดับ จะช่วยยกระดับการบริการการท่องเที่ยว

9. การตลาดที่จัดเตรียมข้อมูลข่าวสารอย่างพร้อมมูล (Marketing tourism responsibly) ผู้รับผิดชอบการพัฒนาการท่องเที่ยวจะต้องร่วมกับผู้เกี่ยวข้องจัดเตรียมข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว ข่าวสารการบริการการขาย ให้พร้อมเพรียงต่อการเผยแพร่

10. การวิจัยและการติดตามตรวจสอบอย่างมีประสิทธิภาพ (Undertaking research) จำเป็นต่อการแก้ปัญหา และเพิ่มผลประโยชน์ต่อแหล่งท่องเที่ยว (ราไพพรรณ แก้วสุริยะ, 2545)

การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจะเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้นั้นต้องมีการวางแผนเพื่อกำหนดทิศทางในการพัฒนาด้วย คือ การกำหนดล่วงหน้าว่าจะดำเนินงานอะไร จะดำเนินงานไปทำไม จะดำเนินงานที่ไหน จะดำเนินงานอย่างไร จะดำเนินงานเมื่อไหร่ และใครจะเป็นผู้ดำเนินงานหรือรับผิดชอบ โดยกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายเพื่อพัฒนาทั้งเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมควบคู่กันไป ในขณะที่เดียวกันก็ให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวและสร้างจิตสำนึกแก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องช่วยกันอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้อยู่ในสภาพดีตลอดไป (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548)

นอกจากนี้ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจะต้องคำนึงถึงข้อจำกัดด้านสิ่งแวดล้อมหรือความสามารถในการรองรับของสถานที่ท่องเที่ยว ซึ่งความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยวของสถานที่ท่องเที่ยวจะต้องคำนึงถึงสองปัจจัยคือ ความสามารถของสถานที่ท่องเที่ยวในการรองรับผลกระทบจากการพัฒนา และการรับรู้หรือความรู้สึกของนักท่องเที่ยวต่อคุณภาพของสิ่งแวดล้อมของสถานที่ท่องเที่ยวทั้งนี้ การวัดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยวอาจพิจารณาในสิ่งต่อไปนี้

1. ความสามารถในการรองรับด้านกายภาพ หรือขีดจำกัดของพื้นที่ที่สามารถรองรับได้ โดยไม่เกิดผลกระทบด้านกายภาพ

2.ความสามารถในการรองรับด้านจิตวิทยาหรือการรับรู้หรือจุดต่ำสุดของความสนุกที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวสามารถยอมรับได้

3.ความสามารถในการรองรับทางสังคม หรือความอดทนที่ประชาชนในพื้นที่ที่มีต่อนักท่องเที่ยว หรือระดับความหนาแน่นของการใช้พื้นที่ที่นักท่องเที่ยวยอมรับได้

4.ความสามารถในการรองรับทางเศรษฐกิจ หรือความสามารถที่จะรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ โดยไม่ทำลายกิจกรรมที่ดีของท้องถิ่น

จากแนวคิดและหลักการข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจะต้องอาศัยกระบวนการวางแผน และมีการดำเนินงานเป็นขั้นตอน โดยต้องอาศัยแนวทางการศึกษาเกี่ยวกับความต้องการของนักท่องเที่ยวและชุมชนท้องถิ่นควบคู่กันไปคือ จะทำอย่างไรในการพัฒนาเพื่อให้ท้องถิ่นสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ ขณะเดียวกันก็ยังคงดำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของตนเอง และได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2551)

นอกเหนือจากการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแล้วหัวใจของการพัฒนาอย่างยั่งยืนยังขึ้นอยู่กับบุคลากรทางการท่องเที่ยวจากภาคส่วนต่างๆ และการพัฒนาชุมชนที่เป็นเจ้าของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งจะกล่าวถึงในลำดับต่อไป

การพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว

ในการพัฒนาการท่องเที่ยวสิ่งที่จำเป็นต้องพัฒนาเป็นลำดับต้นๆคือ พัฒนาศักยภาพของบุคลากรทางการท่องเที่ยว ซึ่งหมายถึงการพัฒนาอำนาจ หรือคุณสมบัติที่มีแฝงอยู่บุคคลให้ดีขึ้นเป็นสิ่งที่ประจักษ์ได้ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2525) เมื่อคนในชุมชนและ/หรือบุคลากรทางการท่องเที่ยวมีศักยภาพย่อมสนับสนุนให้การดำเนินงานขององค์กรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ บนพื้นฐานของการช่วยเหลือตนเอง สมรรถภาพหรือศักยภาพของบุคคลที่ควรมีการพัฒนา ได้แก่

- 1) ศักยภาพด้านมโนทัศน์ การพัฒนาความรู้ความเข้าใจในหลักวิชาชีพมากขึ้น
- 2) ศักยภาพด้านการปฏิบัติงาน
- 3) ศักยภาพด้านบริบททั้งเศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อม
- 4) ศักยภาพด้านการติดต่อสื่อสาร
- 5) ศักยภาพด้านการบูรณาการ

6) ศักยภาพด้านการปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสิ่งแวดล้อมคนเป็นองค์ประกอบสำคัญของชุมชนท้องถิ่น มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับองค์กรชุมชน

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยก็ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว ดังได้จัดให้มีการฝึกอบรม และการบรรยายให้ความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ทั้งในกลุ่มนักเรียน นักศึกษามัคคุเทศก์ ข้าราชการ พนักงานบริษัท รวมถึงพระภิกษุ สามเณร และผู้มีอาชีพที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจท่องเที่ยวในวงการต่าง ๆ เช่น พนักงานต้อนรับ พนักงานบริการอาหาร พนักงานขับรถ พนักงานขับเรือ และพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่ เป็นต้น เนื้อหาในการอบรมจะเน้นและรณรงค์ในเรื่องการให้ความรู้ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้วยตลอดจนได้จัดโครงการอบรมอาสาสมัครช่วยเหลือนักท่องเที่ยวพร้อมทั้งช่วยดูแลรักษาทรัพยากรการท่องเที่ยว ความสำเร็จในการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวที่ตอบสนองต่อภารกิจทั้ง 3 ด้าน คือด้านบริการ ด้านความปลอดภัย และด้านความยั่งยืนโดยมีการดำเนินการจัดตั้งสถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ และดำเนินการฝึกอบรมตามแผนได้แก่ มีการจัดตั้งทีมงานในการจัดทำแผนพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยว สนับสนุนและประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดทำหลักสูตรการฝึกอบรมจัดทำแผนการจัดตั้งสถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ และได้ดำเนินการจัดตั้งสถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ การพัฒนาบุคลากรให้มีมาตรฐานด้านการท่องเที่ยวได้กำหนดมาตรฐานและหลักสูตรการพัฒนา (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2547) ไว้หลายหลักสูตร ตัวอย่างเช่น หลักสูตรส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรภาคบริการ หลักสูตรส่งเสริมการอนุรักษ์ฟื้นฟู และบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม หลักสูตรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน และหลักสูตรการสร้างภาพลักษณ์ด้านการท่องเที่ยว เป็นต้น

พฤติกรรมของคนดีหรือพฤติกรรมของคนเก่งนั้นมีลักษณะทางจิตใจที่สำคัญ 8 ประการในปริมาณที่แตกต่างจากคนที่ดีน้อยหรือเก่งน้อย (ซึ่งอยู่ในสถานการณ์เดียวกันกับคนที่ดีมากและเก่งมาก) นั่นคือ คนที่ดีมากและเก่งมาก เป็นคนที่ 1) มีคุณธรรมต่าง ๆ สูง คือ เป็นผู้ที่เห็นประโยชน์ของความดีงามต่าง ๆ และเห็นโทษของความชั่วต่าง ๆ ในทางวิชาการเรียกว่า เป็นผู้ที่มีทัศนคติที่ดีต่อคุณธรรม 2) มีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูง เป็นผู้ที่เห็นแต่ตัวน้อย แต่เห็นแก่ผู้อื่นเห็นแก่ส่วนรวม และเห็นแก่หลักการหรืออุดมคติมากกว่า 3) มุ่งอนาคตและควบคุมตนได้มาก เห็นความสำคัญของอนาคต มีการวางเป้าหมายระยะสั้นและระยะยาว รู้จักบังคับตนให้อดได้รอได้ 4) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง มุมานะบากบั่น ฝ่าฟันอุปสรรคเพื่อทำความดีและทำงานอย่างขยันขันแข็งตามเป้าหมายที่

วางไว้ 5) เชื่ออำนาจในตนเชื่อว่าทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว เชื่อว่าผลดีและผลเสียที่เกิดกับตนนั้น ส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากการกระทำของตนเองทั้งในปัจจุบันและในอดีต 6) ความสามารถทางการรู้การคิดสูง เป็นผู้ที่มีความฉลาดคิดได้หลายแง่มุม และคิดได้ในเชิงรูปธรรมและนามธรรมอย่างลึกซึ้ง 7) มีประสบการณ์ทางสังคมสูง รู้ธรรมชาติของมนุษย์และสังคมอย่างถูกต้อง กว้างไกล รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา และ 8) สุขภาพจิตที่ดี มีอารมณ์ผ่อนคลาย วิตกกังวลน้อย หรือเหมาะสมกับเหตุการณ์ รู้เท่าทันเหตุการณ์ ซึ่งคุณสมบัติเหล่านี้พ้องกับแนวคิดการพึ่งพาตนเองตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง (รุ่งทิพย์ กล้าหาญ, 2548)

การพึ่งพาตนเอง (Self – Sufficiency) พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชดำรัสเรื่อง “เศรษฐกิจพอเพียง” เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2540 ซึ่ง สุมธ ดันดิเวชกุล (2542) กล่าวถึง การปฏิบัติตนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงอันเนื่องมาจากพระราชดำริจะต้องยึดหลักการสำคัญที่อาจจะแยกได้สำคัญ 5 ประการ ได้แก่

- 1) ด้านจิตใจ ทำตนให้เป็นที่พึ่งตนเอง มีจิตสำนึกที่ดี สร้างสรรค์ให้ตนเองและโดยรวม
- 2) ด้านสังคม ต้องช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เชื่อมโยงกันเป็นการสร้างเครือข่ายชุมชน
- 3) ด้านทรัพยากรธรรมชาติให้ใช้และจัดการอย่างฉลาด พร้อมทั้งหาทางเพิ่มมูลค่า
- 4) ด้านเทคโนโลยี (ภูมิปัญญาชาวบ้าน) ก็ต้องมีพอควรเพื่อการดำรงชีวิตในพื้นที่ การพัฒนาจะต้องสอดคล้องกับภูมิสังคม

พัฒนาจะต้องสอดคล้องกับภูมิสังคม

- 5) ด้านเศรษฐกิจ ต้องปรับทิศทางในเบื้องต้นมุ่งลดรายจ่ายก่อน ละเลิกการแก่งแย่ง

ผลประโยชน์ในทางการค้าขายประกอบอาชีพแบบต่อสู้กันอย่างรุนแรง

สรุป ปัจจัยการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนประกอบด้วย การคุ้มครองสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน การประหยัดทรัพยากรการท่องเที่ยว การกระจายการใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีผลต่อสิ่งแวดล้อม การออกแบบโครงสร้างพื้นฐานและการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวควรตระหนักถึงการรักษา และความเคารพต่อมรดกทางวัฒนธรรม และประชากรท้องถิ่นนอกจากนี้ สิ่งที่จะสามารถอำนวยความสะดวกต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว คือ การพัฒนาความสะดวกทั่วไป การพัฒนาด้านความปลอดภัย และการพัฒนาความสะดวกด้านป้ายบอกทางในแหล่งท่องเที่ยว และประการสำคัญคือการพัฒนาบุคลากรทางการท่องเที่ยวที่สามารถนำหลักการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนสู่การปฏิบัติได้

สำหรับการวิจัยนี้ที่มุ่งเสนอแนวทางการพัฒนาหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์ เน้นการพัฒนาที่ชุมชนหมู่บ้านทอผ้าไหมเป็นศูนย์กลาง เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนบนฐานทรัพยากร และวิถีชีวิตชุมชน ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวทางเลือกที่ชุมชนสามารถดำเนินการเองได้ ลำดับต่อไปจะกล่าวถึงแนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน

แนวคิดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

การท่องเที่ยวโดยชุมชน คือการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม กำหนดทิศทางโดยชุมชน จัดการโดยชุมชน เพื่อชุมชนและชุมชนมีบทบาทเป็นเจ้าของ มีสิทธิในการจัดการดูแลเพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือน สินธุ์ สโรบล (2546) กล่าวว่า การท่องเที่ยวโดยชุมชน คือ ทางเลือกในการจัดการท่องเที่ยวที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการท่องเที่ยวบนฐานความคิดที่ว่า ชาวบ้านทุกคนเป็นเจ้าของทรัพยากร และเป็นผู้มีส่วนได้เสียจากการท่องเที่ยว โดยการนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมประเพณี วิถีชีวิตและวิถีการผลิตของชุมชนมาใช้เป็นต้นทุนหรือปัจจัยในการจัดการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม รวมทั้งมีการพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชนให้มีความรู้ ความสามารถในการดำเนินงาน ตั้งแต่การตัดสินใจ การวางแผน การดำเนินงาน การสรุปบทเรียน โดยเน้นให้เกิดความยั่งยืนสู่คนรุ่นลูกหลานและเกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่น ตลอดจนคำนึงถึงความสามารถในการรองรับของธรรมชาติเป็นสำคัญ

ประเภทของการท่องเที่ยวโดยชุมชน

หากพิจารณาทรัพยากรการท่องเที่ยวในท้องถิ่นแล้ว สามารถแยกออกเป็นประเภทต่าง ๆ ได้ 7 ประเภท คือ (รำไพพรรณ แก้วสุริยะ, 2547)

1. แหล่งธรรมชาติที่มีความสวยงาม โคดเด่น เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นเช่น ป่า เขาน้ำตก ถ้ำ ทะเล
2. แหล่งโบราณคดี/ แหล่งประวัติศาสตร์/ ศาสนสถานที่สวยงาม
3. พืชพันธุ์พื้นบ้าน
4. งานบุญพื้นบ้าน งานประเพณีพื้นเมืองในรอบปี (12 เดือน)

5. ภูมิปัญญาพื้นบ้าน วิถีชีวิตพื้นบ้าน และการประกอบอาชีพหลักในชุมชน

6. ไร่นา สวนเกษตรต่าง ๆ และฟาร์มเลี้ยงสัตว์ต่าง ๆ

7. บุคลากรในท้องถิ่นที่มีความสามารถทำงานในธุรกิจท่องเที่ยวด้านบริการอย่างมีคุณภาพในแต่ละสาขา เช่น บริการรถนำเที่ยว เรือนำเที่ยว บริการในร้านอาหาร และบริการนำเที่ยว (มัคคุเทศก์ท้องถิ่น หรือ วิทยากรในท้องถิ่น) เป็นต้น ดังนั้น หากนำทรัพยากรการท่องเที่ยวในท้องถิ่นมาจัดรูปแบบการท่องเที่ยวก็เข้าหลักการการท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตชนบทแล้วสามารถจัดรูปแบบการท่องเที่ยวหลากหลายทั้งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Eco-tourism) การท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agro-tourism) การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา (Geo-tourism) การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (Historical-tourism) และการท่องเที่ยวชมงานวัฒนธรรมและประเพณี (Cultural & Traditional tourism) เป็นต้น

ซึ่งรูปแบบของการท่องเที่ยวแต่ละประเภทยังสามารถจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว (Tourism activities) ได้หลากหลายเช่นกัน ได้แก่ การท่องเที่ยวเดินป่าชมและศึกษาพรรณไม้สมุนไพร/ การดูนกดูแมลง/ การพายแคนู และคายัค/ การปีนเขา/ การขี่จักรยานท่องเที่ยว/ การจี่ม้า จี่ควาย/ การฝึกช้าง/ การเล่นเรือใบ/ การเล่นบอลลูก/ การล่องแก่งล่องเรือยาง/ การเล่นเจ็ตสกีและสกีน้ำ/ การดำน้ำ/ การเล่นกอล์ฟ/ การวาดภาพและถ่ายภาพ/ การเรียนทำอาหาร เรียนศิลปะการแสดงสาขาต่างๆ/ การนวดแผนไทย/ การเรียนและฝึกสมาธิ เป็นต้น

ทั้งนี้การจัดการท่องเที่ยวในชุมชนควรต้องคำนึงถึงการจัดการสิ่งแวดล้อมควบคู่ไปด้วย การจัดการสิ่งแวดล้อม สามารถแบ่งได้เป็น 3 ลักษณะดังนี้

1. การใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน การใช้ทรัพยากร/สิ่งแวดล้อมแบบยั่งยืนซึ่งต่างมีหลักการและวิธีการเฉพาะตัวเองเช่น หิน-แร่ น้ำ อากาศ ดิน ป่าไม้ สัตว์ป่า เมือง เกาะ ฯลฯ ผู้จัดการต้องใช้เทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพ และใช้ทรัพยากรที่ทดแทนได้เฉพาะส่วนที่เพิ่มพูน ทรัพยากรที่ใช้แล้วหมดไปต้องเกิดของเสียและมลพิษน้อยที่สุด และต้องควบคุมมิให้ทรัพยากรที่ใช้แล้วไม่หมดสิ้นให้สะอาดตลอดเวลา มีมาตรฐานการจัดการสิ่งแวดล้อม

2. การกำจัด การบำบัดและฟื้นฟูของเสียและมลพิษการจัดการสิ่งแวดล้อมอีกลักษณะหนึ่งคือ การกำจัด การบำบัด และการฟื้นฟูของเสียและมลพิษ หมายถึง การกระทำใดๆ ก็ตามที่สามารถจัดของเสียและมลพิษให้หมดไปหรือเสื่อมสภาพไปหรือหมดฤทธิ์ เช่น การกำจัดขยะ

(ขณะชุมชน ขณะคิดเชื่อและภาคสารพิษอันตราย) การบำบัดน้ำเสียและการฟื้นฟูแหล่งเสื่อมโทรมให้ฟื้นคืนสภาพปกติ กล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า การจัดของเสียและมลพิษในระบบสิ่งแวดล้อมต้องหมดสิ้นไปโดยเข้าสู่ภาวะปกติแล้ว สามารถสร้างภาวะปกติของโครงสร้างและบทบาทหน้าที่ของระบบให้ปกติและสุดท้ายสร้างความสมดุลในระบบสิ่งแวดล้อมให้ปรากฏต่อไป

3.การควบคุมกิจกรรมกิจกรรมที่เกิดขึ้นในระบบสิ่งแวดล้อม ทั้งในและนอกระบบการจัดการอาจทำลายโครงสร้างหรือทรัพยากรภายในระบบ ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงบทบาทหน้าที่ของระบบสิ่งแวดล้อม

การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว (Resource management) ควรประกอบด้วยวิธีการดำเนินการคือ การวิเคราะห์ทรัพยากรการท่องเที่ยว การประเมินขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว การกำหนดเขตการใช้พื้นที่หรือเขตการจัดการในแหล่งท่องเที่ยว และการควบคุมดูแลรักษาทรัพยากรท่องเที่ยว ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1.การวิเคราะห์ทรัพยากรการท่องเที่ยว เพื่อประเมินศักยภาพและจัดระดับการวิเคราะห์ทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่อประเมินศักยภาพ และจัดระดับทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวหมายถึง การวิเคราะห์หาจุดเด่นที่มีเอกลักษณ์ของทรัพยากรภายในแหล่งท่องเที่ยวเพื่อกำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เหมาะสม

ก่อนที่จะทำการวิเคราะห์ทรัพยากรการท่องเที่ยว ผู้ที่รับผิดชอบควรเริ่มต้นด้วยการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวในพื้นที่เพื่อประกอบการตัดสินใจในการกำหนดทิศทางในการดำเนินงานเกี่ยวกับการท่องเที่ยว โดยการสำรวจแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ว่ามีทรัพยากรการท่องเที่ยวอะไรบ้าง เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทใด และมีสภาพอย่างไร ทรัพยากรการท่องเที่ยวมีคุณลักษณะและความเหมาะสมที่แตกต่างกันตามศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวที่มีความเหมาะสมสูงสุด จึงควรได้รับการจัดการที่ถูกต้อง ส่วนแหล่งท่องเที่ยวที่มีความเหมาะสมน้อยควรได้รับการพิจารณาในด้านรูปแบบและการจัดการที่ทำให้สามารถรองรับการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับแหล่งท่องเที่ยว และมีระบบการจัดการที่สามารถเอื้อประโยชน์และตอบสนองความต้องการโดยรวมของประเทศ

ประเมินศักยภาพและจัดระบบของทรัพยากรภายในแหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วยขั้นตอนการกำหนดตัวชี้วัดเพื่อพิจารณาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว โดยกำหนดระดับการให้คะแนน 5-1

จากมากที่สุดถึงน้อยที่สุด ดังตัวอย่างต่อไปนี้ เช่น ชนิดของแหล่งท่องเที่ยว เป็นการพิจารณาสภาพทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยว ความเกี่ยวเนื่องของระบบนิเวศในพื้นที่ โอกาสในการจัดกิจกรรมท่องเที่ยว เช่น กำหนดให้แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติหรือวัฒนธรรมที่สมบูรณ์ ได้คะแนนเท่ากับ 5 และแหล่งท่องเที่ยวที่มีการปรับปรุงแก้ไขสภาพของพื้นที่เพื่อรองรับการท่องเที่ยวเล็กน้อยได้คะแนน 4 เป็นต้น ลักษณะของแหล่งท่องเที่ยว เป็นการพิจารณาจากสภาพโดยทั่วไปใน 3 ปัจจัย คือ ระบบนิเวศภายในแหล่งท่องเที่ยว ความโดดเด่นและเป็นเอกลักษณ์ และการมีองค์ประกอบที่หลากหลาย เช่น มีโบราณสถานภายในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ มีความเหมาะสมของทรัพยากรในการจัดกิจกรรมท่องเที่ยว ได้คะแนน 5 เป็นต้น

2. การประเมินขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว เป็นการประเมินปริมาณของนักท่องเที่ยว รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยว และระดับการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกที่แหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งจะสามารถรองรับได้โดยไม่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบนิเวศ และการลดลงของคุณภาพ ประสิทธิภาพ หรือนันทนาการที่นักท่องเที่ยวควรจะได้รับจากการไปเยือนแหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ การประเมินขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว ควรพิจารณาปัจจัยสำคัญ 3 ด้าน ดังนี้ขีดจำกัดทางสภาพแวดล้อม ขีดจำกัดทางการตลาด และขีดจำกัดของชุมชน

3. การกำหนดเขตการใช้พื้นที่หรือเขตการจัดการในแหล่งท่องเที่ยว บริเวณแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งต้องมีการกำหนดเขตการใช้พื้นที่เพื่อประโยชน์ต่างๆ (Zoning) หรือเพื่อการจัดการ (Management zone) ให้เหมาะสมตามสภาพและขนาดของทรัพยากรที่จะรองรับปริมาณนักท่องเที่ยว และกิจกรรมการท่องเที่ยวที่จะเกิดขึ้น โดยสามารถป้องกันผลกระทบที่จะมีผลต่อระบบนิเวศโดยรวมด้วย โดยมีแนวทางการดำเนินการต่อไปนี้ การจัดให้มีเขตบริการหรือศูนย์บริการนักท่องเที่ยว (Visitor center) ในแต่ละแหล่งท่องเที่ยวควรจัดให้อยู่ในบริเวณที่เหมาะสม

การจัดเขตสงวนหรือบริเวณพื้นที่ที่มีความเปราะบางด้านนิเวศ พื้นที่ที่มีความเปราะบางทางด้านนิเวศและพื้นที่ที่เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ ควรจัดไว้เป็นเขตสงวนหรือเขตพื้นที่อนุรักษ์ที่จำเป็น ต้องมีการควบคุมการใช้ประโยชน์อย่างเข้มงวดเพื่อรักษาสมดุลทางด้านนิเวศ

4. การควบคุมดูแลรักษาทรัพยากรท่องเที่ยว เป็นการควบคุมการพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวทางกายภาพให้เหมาะสมกับวัฒนธรรมในพื้นที่ การรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยและการมีระบบป้องกันและกำจัดมลภาวะที่เหมาะสม

นอกเหนือจากการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวแล้ว การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการและพัฒนาการท่องเที่ยวถือเป็นประเด็นหลักอีกประการของการพัฒนาอย่างยั่งยืน

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมชุมชน

การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่สมาชิกในชุมชนได้ร่วมกันตัดสินใจ ในสิ่งที่มีผลกระทบต่อชีวิตของบุคคล และชุมชนที่บุคคลนั้นอาศัยอยู่ การมีส่วนร่วม ถือเป็น โครงสร้างของระบอบประชาธิปไตย และเป็นมาตรฐานที่ใช้วัด ระดับประชาธิปไตยในสังคมนั้นๆ และยังหมายถึง สิทธิขั้นพื้นฐานของการเป็นประชากร (สุมาลี เพิ่มแพงพันธุ์ และ ยูพา พูนขำ, 2540) สุรินทร์ คล้ายจินดา (2539) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่คนเข้ามาร่วมกิจกรรมในสภาพที่มีความต้องการความสนใจและเป้าหมายร่วมกัน ทั้งในทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง โดยเริ่มต้นด้วยการร่วมมือปรึกษาหารือ ลงมือปฏิบัติ และทำการประเมินผล แล้วเริ่มต้นใหม่เป็นเช่นนี้ไปเรื่อย

พะยอม ธรรมบุตร (2549) ได้กำหนดบทบาทของชุมชนในการมีส่วนร่วมของการพัฒนาการท่องเที่ยวระดับท้องถิ่นไว้ 4 ระดับ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมระดับการตัดสินใจ (Decision Making Level) ชุมชนท้องถิ่นควรมีโอกาสเข้าร่วมตัดสินใจ ก่อนเริ่มการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ของตน โดยชุมชนควรได้รับข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบทั้งด้านบวกและด้านลบที่จะเกิดขึ้นต่อชุมชน ถ้ามีการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในชุมชนควรมีการประชุม แล้วลงความเห็นร่วมกันในการตัดสินใจว่าควรหรือไม่ ควรพัฒนาการท่องเที่ยว และถ้าจะพัฒนาควรพัฒนาไปในลักษณะใด

2. การมีส่วนร่วมระดับการวางแผน (Planning Level) ชุมชนควรร่วมกันวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชน เพราะชุมชนเป็นเจ้าของทรัพยากร มีหน้าที่ดูแลรักษาทรัพยากร การร่วมวางแผนคือการร่วมรับผิดชอบในบทบาทและหน้าที่ต่างๆ ของการพัฒนา

3. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว (Implementation Level) ชุมชนควรเป็นเจ้าของธุรกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม ด้านการท่องเที่ยว เช่น ที่พักแรม โฮมสเตย์ ร้านอาหารท้องถิ่น ร้านขายสินค้า OTOP บริการนำเที่ยว บริการเช่ารถ ดำน้ำและการเดินป่า

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน (Evaluation Level) ชุมชนควรร่วมประเมินผลของการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน เพื่อการปรับปรุงแผนพัฒนาให้ ยั่งยืนและระยะยาว

การมีส่วนร่วมของชุมชนในทั้ง 4 ระดับดังกล่าว ทำให้ชุมชนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา และสร้างความเป็นเจ้าของ(Ownership) ของธุรกิจชุมชนทำให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ และเป็นชุมชนที่เข้มแข็งต่อไป

ขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชน

ประกอบไปด้วย 4 ขั้นตอนคือ

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการระบุปัญหาและสาเหตุของปัญหา ขั้นตอนนี้เป็น ขั้นตอนที่สำคัญที่สุด เพราะถ้าประชาชนไม่มีบทบาทในการระบุปัญหาและความต้องการของเขา แล้วโครงการต่างๆ ที่วางออกมาก็จะไร้ประโยชน์ เพราะโครงการที่วางออกมาไม่ได้ตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของประชาชน อีกทั้งประชาชนจะมองไม่เห็นความสำคัญของกิจกรรมและการ ดำเนินกิจกรรมก็จะไม่ประสบความสำเร็จบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ดังนั้นการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการระบุปัญหา วิเคราะห์ปัญหาด้วยตนเอง โครงการที่วางไว้ก็จะสามารถดำเนินไปสู่ จุดมุ่งหมายโดยง่ายเพราะประชาชนจะเกิดความรู้สึกที่เป็นเจ้าของโครงการ ซึ่งสามารถตอบสนอง ความต้องการหรือแก้ปัญหาให้พวกเขาเอง

2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม เมื่อประชาชนในชุมชนได้มีส่วนร่วมเข้ามา มีบทบาทในการระบุปัญหาแล้ว ขั้นต่อไปคือ การร่วมกันวางแผนโครงการดำเนินกิจกรรมเพื่อ ตอบสนองความต้องการหรือแก้ปัญหาของพวกเขาด้วยตัวของเขาเอง แต่อย่างไรก็ตามนักพัฒนา หรือผู้มีความรู้ในการวางแผนควรมีส่วนเข้าไปร่วมในการวางแผนด้วย เพื่อคอยให้คำแนะนำ ประชาชนในการวางแผนกำหนดทางเลือกในการแก้ไขปัญหา แต่มีให้นักพัฒนาเหล่านี้จะไปเป็นผู้ วางแผนกำหนดแนวทางแก้ปัญหาเสียเอง เพราะผลเสียที่จะติดตามมาก็คือ ประชาชนจะไม่สามารถ ดำเนินการช่วยเหลือตัวเองได้ในโอกาสต่อไป การที่ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมแรงร่วมใจใน การตัดสินใจหาแนวทางแก้ไขปัญหาและแนวทางดำเนินกิจกรรมนี้ จะมีผลทำให้พวกเขาเหล่านี้มี

ความรู้สึกเป็นเจ้าของ (Sense of belonging) กิจกรรมนั้นและจะนำมาซึ่งความร่วมมือร่วมใจกัน
ดำเนินกิจกรรมที่วางไว้

3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน ดังที่กล่าวมาแล้วว่าเมื่อประชาชนมีความรู้สึก
เป็นเจ้าของกิจกรรมแล้ว ผลที่ตามมาก็คือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมที่วางไว้ นอกจากนั้น
แล้วนักพัฒนาควรกระตุ้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการลงทุน ในรูปของ
ทรัพยากรธรรมชาติที่ประชาชนในชุมชนที่อยู่ตามกำลังความสามารถของประชาชน แทนที่จะใช้
ทรัพยากรหรือปัจจัยภายนอกของชุมชนเสียทั้งหมด การดำเนินกิจกรรมร่วมกันนั้นจะเป็นการ
เสริมสร้างให้ประชาชนรู้จักการทำงานร่วมกัน

4. การมีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผล การมีส่วนร่วมของประชาชนในขั้นนี้จะทำ
ให้ประชาชนได้มีการประเมินว่า ผลงานที่ตัวเองดำเนินไปนั้น ได้รับผลดีหรือได้รับผลประโยชน์
มากน้อยเพียงไร และอุปสรรคต่างๆ ที่ได้รับจากการดำเนินงานนั้น การที่ประชาชนมีส่วนร่วมใน
การประเมินผลนี้ จะทำให้ประชาชนรู้แจ้งเห็นจริงว่า กิจกรรมที่พวกเขาทำไปนั้น ดีหรือไม่ดีอย่างไร
ซึ่งพวกเขาจะนำไปใช้วางแนวทางแก้ไขในโอกาสต่อไปได้

อาคม อาจแสง (2546) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน ก่อให้เกิดประโยชน์ในประเด็น
ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นการสร้างโอกาสที่เอื้อให้สมาชิกทุกคนของชุมชนและ
สังคมได้ร่วมกิจกรรมซึ่งนำไปสู่และมีอิทธิพลต่อกระบวนการพัฒนาและเอื้อให้ได้รับประโยชน์จาก
การพัฒนาโดยเท่าเทียมกัน

2. การมีส่วนร่วมสะท้อนการเข้ามาเกี่ยวข้องโดยสมัครใจและเป็นประชาธิปไตย เอื้อให้เกิด
ความพยายามพัฒนาการแบ่งสรรผลประโยชน์จากการพัฒนาโดยเท่าเทียมกัน และการตัดสินใจเพื่อ
กำหนดเป้าหมาย กำหนดนโยบาย และการวางแผน การดำเนินการโครงการพัฒนาทางเศรษฐกิจและ
สังคม

3. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจไม่ว่าระดับท้องถิ่น ภูมิภาค และระดับชาติ
จะช่วยก่อให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างสิ่งที่ประชาชนลงทุนลงแรงกับประโยชน์ที่ได้รับ

4. ลักษณะของการมีส่วนร่วมของประชาชน อาจผิดแผกแตกต่างกันไปตามสภาพเศรษฐกิจ
ของประเทศ นโยบายและโครงสร้างการบริหาร รวมทั้งลักษณะเศรษฐกิจสังคม ของประชากรการมี

ส่วนร่วมของประชาชนมิได้เป็นเพียงเทคนิควิธีการ แต่เป็นปัจจัยสำคัญในการประกันให้เกิดกระบวนการพัฒนาที่มุ่งเอื้อประโยชน์ต่อประชาชน

ระดับและขั้นตอนการมีส่วนร่วม

ม.ร.ว. อภินันท์ (2547) ประชาชนอาจเข้าร่วมในขั้นตอนต่างๆ ของการพัฒนา

4 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นตอนการค้นหาปัญหา กำหนดสาเหตุของปัญหา จัดลำดับความสำคัญของปัญหา และหาแนวทางแก้ไขปัญหา
2. ขั้นตอนการตัดสินใจ และวางแผนแก้ไขปัญหา
3. ขั้นตอนการปฏิบัติงานในกิจกรรมการพัฒนา เพื่อค้นหาหาข้อดีและข้อบกพร่องซึ่งจะได้นำมาปรับปรุงแก้ไข และเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานต่อไป

การเปิดโอกาสในการมีส่วนร่วมของประชาชน

การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมที่ดำเนินอยู่โดยทั่วไปสามารถสรุปได้เป็น 3 รูปแบบ คือ

1. โอกาสในการรับรู้ข่าวสาร (Public information) การมีส่วนร่วมในรูปแบบนี้ประชาชนผู้มีส่วนได้เสียและบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องได้รับการแจ้งให้ทราบถึงรายละเอียดของโครงการที่จะดำเนินการ รวมทั้งผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ทั้งนี้การได้รับแจ้งข่าวสารดังกล่าวจะต้องเป็นการแจ้งก่อนที่จะมีการตัดสินใจดำเนินโครงการ

2. การร่วมปรึกษาหารือ (Public consultation) เป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมที่มีการจัดการหารือระหว่างผู้ดำเนินการโครงการกับประชาชนที่เกี่ยวข้องและได้รับผลกระทบเพื่อที่จะรับฟังความคิดเห็นและตรวจสอบข้อมูลเพิ่มเติมหรือประกอบการจัดทำรายงานการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมนอกจากนี้การปรึกษาหารือยังเป็นอีกช่องทางหนึ่งในการกระจายข้อมูลข่าวสารไปยังประชาชนทั่วไปและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดความเข้าใจในโครงการและกิจกรรมมากขึ้น และเพื่อให้มีการให้ข้อเสนอแนะทางเลือกในการตัดสินใจ

3. การประชุมรับฟังความคิดเห็น (Public meeting) การประชุมรับฟังความคิดเห็นมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนและฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโครงการหรือกิจกรรมและผู้มีอำนาจตัดสินใจในการทำโครงการหรือกิจกรรมนั้นได้ใช้เวทีสาธารณะในการทำความเข้าใจ และค้นหาเหตุผลที่จะ

ดำเนินโครงการหรือกิจกรรมในพื้นที่นั้นหรือไม่ การประชุมรับฟังความคิดเห็นมีหลายรูปแบบ รูปแบบที่พบเห็นบ่อยได้แก่

1) การประชุมในระดับชุมชน (Community meeting) การประชุมลักษณะนี้จะต้องจัดขึ้นในชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากโครงการ โดยเจ้าของโครงการหรือกิจกรรมจะต้องส่งตัวแทนเข้าร่วมเพื่ออธิบายให้ที่ประชุมทราบถึงลักษณะโครงการและผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นและตอบข้อซักถามการประชุมในระดับนี้อาจจะจัดในระดับที่กว้างขึ้นได้เพื่อรวมหลายๆ ชุมชนในคราวเดียวกันในกรณีที่มีหลายชุมชนได้รับผลกระทบ

2) การประชุมรับฟังความคิดเห็นในเชิงวิชาการ (Technical hearing) สำหรับโครงการที่มีข้อโต้แย้งในเชิงวิชาการจำเป็นจะต้องมีการจัดการประชุมรับฟังความคิดเห็นในเชิงวิชาการ โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาจากภายนอกเข้ามาช่วยอธิบายซักถาม และให้ความเห็นต่อโครงการการประชุมอาจจะจัดขึ้นในที่สาธารณะทั่วไป ผลการประชุมจะต้องนำเสนอต่อสาธารณะและผู้เข้าร่วมประชุมต้องได้รับทราบผลดังกล่าวด้วย

3) การประชาพิจารณา (Public Hearing) เป็นการประชุมที่มีขั้นตอนการดำเนินการที่ชัดเจนมากขึ้น เป็นเวทีในการเสนอข้อมูลอย่างเปิดเผยไม่มีการปิดบัง ทั้งฝ่ายเจ้าของโครงการและฝ่ายผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากโครงการ การประชุมและคณะกรรมการจัดการประชุมจะต้องมีองค์ประกอบของผู้เข้าร่วมที่เป็นที่ยอมรับ มีหลักเกณฑ์และประเด็นในการพิจารณาที่ชัดเจน และแจ้งให้ทุกฝ่ายทราบทั่วกัน ซึ่งอาจมาจากการร่วมกันกำหนดขึ้นทั้งนี้รูปแบบการประชุมไม่ควรจะเป็นทางการมากนัก การจัดประชุมจึงอาจจัดในหลายวันและไม่จำเป็นว่าจะต้องจัดเพียงครั้งเดียวหรือสถานที่เดียวตลอดไป

4) การร่วมในการตัดสินใจ (Decision making) เป็นเป้าหมายสูงสุดของการมีส่วนร่วมของประชาชนซึ่งในทางปฏิบัติที่จะให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจต่อประเด็นปัญหานั้นไม่สามารถดำเนินการให้เกิดขึ้นได้ง่ายๆอาจดำเนินการให้ประชาชนที่ได้รับผลกระทบเลือกตัวแทนของตนเข้าไปนั่งในคณะกรรมการใดคณะกรรมการหนึ่งที่มีอำนาจตัดสินใจรวมทั้งได้รับเลือกในฐานะที่เป็นตัวแทนขององค์การที่ทำหน้าที่เป็นผู้แทนประชาชนในพื้นที่ซึ่งประชาชนจะมีบทบาทชี้้นำการตัดสินใจได้เพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบของคณะกรรมการพิเศษนั้นๆว่าจะมีการวางน้ำหนักของประชาชนไว้เพียงใด

นำชัย ทนุผล (2540) สรุปว่าความเกี่ยวข้องของชุมชนท้องถิ่นนับการท่องเที่ยวมีขอบเขต ลักษณะ และรูปแบบกว้างขวางและหลากหลาย ทั้งทางตรงและทางอ้อม แต่ที่สำคัญนั้นมี 3 ลักษณะ คือ ประโยชน์ของชุมชนที่รับทางเศรษฐกิจ สังคม และสภาพสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรการท่องเที่ยวของชุมชน ในประเด็นของประโยชน์ที่ชุมชนได้รับทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นหากมองในภาพกว้างจะพบว่า ประโยชน์โดยตรงที่สมาชิกในชุมชนจะได้รับ ได้แก่ การเกิดการสร้างงาน การเกิดการพัฒนาอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการบริการการท่องเที่ยว การเกิดระบบตลาดและและเกิดระบบการผลิตวัตถุดิบท้องถิ่นเพื่อป้อนตลาดซึ่งจะมีผลให้สมาชิกในชุมชนเกิดรายได้จากแหล่งรายได้ใหม่นอกจากแหล่งรายได้เดิม

ส่วนประเด็นประโยชน์ทางสังคมนั้น ชุมชนจะเกิดการพัฒนาด้านทางสร้างสรรค์ในสังคมขึ้น มีการติดต่อทางสังคมที่มีรูปแบบมากขึ้น (Formal social contract) ซึ่งอาจเกิดสัญญาทางสังคมอันเนื่องมาจากการตกลงสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบต่างๆ ที่เกี่ยวกับการเข้าไปเกี่ยวข้องกับระบบการบริการท่องเที่ยวของสมาชิกชุมชน สาธารณูปโภคของชุมชน เช่น ความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของชุมชน ซึ่งจะได้รับการเอาใจใส่พัฒนามากขึ้น เมื่อมีกิจกรรมการท่องเที่ยวเกิดขึ้นในชุมชน

การมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นจึงเป็นเป้าหมายสำคัญในกระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ ซึ่งถือได้ว่าเป็นพื้นฐานของการพัฒนาที่ยั่งยืนในองค์รวมของระบบความรู้สึกเป็นเจ้าของท้องถิ่นของสมาชิกชุมชน ซึ่งมีความรัก ความหวงแหน มีความรู้สึกพึงพิงและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว สามารถนำมาประยุกต์ให้เกิดการพัฒนาแบบยั่งยืนแก่ทรัพยากรท่องเที่ยวได้โดยชุมชนต้องมีการพัฒนาตนเองให้เป็นศูนย์กลางเชื่อมโยงระหว่างชุมชนกับหน่วยงาน ชุมชนอยู่ในฐานะรับทราบนโยบายในเบื้องต้น และมีส่วนผลักดันในระยะยาว ชุมชนเป็นผู้ใช้และดำเนินงานตามแผนงานและแผนปฏิบัติการเชื่อมโยงระหว่างชุมชนและหน่วยงานเอกชน ชุมชนจะอยู่ในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของฐานรองรับการท่องเที่ยว ที่พักอาศัยในลักษณะพักตามบ้าน (Home stay) ร้านอาหาร หรือการนำเสนอลูกค้านักท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรม ศิลปะและประเพณีต่างๆ ที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว หรือแม้แต่การเป็นมรดกเทศก์ท้องถิ่น

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม

การที่ประชาชนจะตัดสินใจในการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติและรับผิดชอบในกิจกรรมต่าง ทั้งระบบนั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการทั้งปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งเป็นคุณลักษณะ ภายในด้านบุคคลและกลุ่มคน และปัจจัยทางด้านคุณลักษณะทางสังคม ซึ่งเป็นการรับรู้ข้อมูลที่ เกิดขึ้นจากภายนอก ดังมีผู้ให้ความเห็นไว้ดังนี้ คือ ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม และปัจจัยทาง คุณลักษณะและสังคม

ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม ทัดดาว บุญपाल (2530) ได้กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วมทาง สังคมของบุคคลนั้น มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องคือ สถานภาพทางสังคม สถานภาพทางเศรษฐกิจ สถานภาพ ทางอาชีพและที่อยู่อาศัย โดยบุคคลที่มีสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจต่ำ จะเข้าร่วมในกิจกรรม ต่างๆ ของชุมชนน้อยกว่าบุคคลที่มีสถานภาพของสังคมและเศรษฐกิจสูง ผู้ที่มีการศึกษาสูงและเงิน เป็นสิ่งหนึ่งที่แสดงถึงสถานภาพทางเศรษฐกิจ แหล่งอำนาจทั้งสองชนิดนี้ ถ้าผู้ใดได้ครอบครองหรือ มีไว้ ก็จะเป็นผู้ที่มีบทบาทในชุมชนสูง โดยเฉพาะในการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของ ชุมชน

ปัจจัยทางด้านคุณลักษณะทางสังคม นอกจากฐานะทางเศรษฐกิจและระดับการศึกษาแล้ว คุณลักษณะทางสังคมไม่ว่าจะเป็นความเชื่อ ค่านิยม ตลอดจนนิสัย ประเพณีในบุคคลหรือกลุ่มคนก็ อาจจะมีผลต่อการมีส่วนร่วมเช่นกัน

นิรันดร์ จงวุฒิเวศน์ (2527) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมประกอบด้วยเงื่อนไขสำคัญ 3 ประการ ได้แก่

1. ประชาชนต้องมีอิสรภาพที่จะมีส่วนร่วม
2. ประชาชนต้องมีความสามารถที่จะมีส่วนร่วม
3. ประชาชนต้องเต็มใจที่จะมีส่วนร่วม

ความสำเร็จของการมีส่วนร่วมยังขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการ ได้แก่ ประชาชนต้อง มีเวลาที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรม ไม่เสียค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนมากเกินกว่าที่จะรับได้ ประชาชนต้องมีความสนใจ ต้องสื่อสารกันได้ และต้องไม่กระทบกระเทือนต่อตำแหน่งหน้าที่หรือสถานภาพของตน

แนวทางการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

นำชัย ทนุผล (2540) ให้ข้อคิดว่าการออกแบบวางแผนโครงการท่องเที่ยว จำเป็นต้องมีการออกแบบวางแผนด้วยความระมัดระวัง ซึ่งไม่ควรออกแบบการวางแผนกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยอาศัยความต้องการหรือแรงผลักดันจากการตลาดของการท่องเที่ยวหรือนักท่องเที่ยวเพียงประเด็นเดียว หากแต่ควรคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนผู้เป็นเจ้าของท้องถิ่นด้วย นำชัย ทนุผล (2540) ยังอ้างถึง Brandon ในส่วนข้อเสนอแนะสำหรับการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งสรุปได้ ดังนี้

1. ให้ความสำคัญกับบทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น (Local participation's role) การท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจะมีแรงผลักดันในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหากกิจกรรมนั้นๆอำนวยผลกำไรให้กับประชาชนในท้องถิ่น นอกจากนั้นคณะกรรมการท้องถิ่นจะเป็นผู้ที่สามารถดำเนินการควบคุม การเจริญเติบโตและการพัฒนาการของท้องถิ่นตนเอง การขาดการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นอาจทำให้เกิดผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมในทางลบมากกว่าทางบวก

2. ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาเพื่อสร้างพลังอำนาจ (Empower) ในการต่อรอง ซึ่งจะสามารถช่วยให้ประชาชนรวมกำลังความสามารถของตนเองในการบริหารจัดการและควบคุมทรัพยากร รวมทั้งตัดสินใจในกิจกรรมต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อประชาชนท้องถิ่น

3. การมีส่วนร่วมของประชาชนในวัฏจักรของโครงการ (Local participation in the project cycle) กล่าวคือ ให้โอกาสประชาชนมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของโครงการหรือทุกกิจกรรมของโครงการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ตั้งแต่การสำรวจข้อมูล การวางแผนโครงการ การดำเนินงาน โครงการ และการติดตามประเมินผลโครงการ และการติดตามประเมินผลโครงการ หากแต่ประชาชนท้องถิ่นขาดความรู้ความสามารถประเด็นใดก็ควรดำเนินการฝึกอบรมเสริมความรู้ให้กับคนในท้องถิ่น

4. การสร้างส่วนแบ่งให้กับประชาชน (Creating stakeholders) เพื่อสร้างจิตสำนึกของความเป็นเจ้าของ (Sense of ownership) การสร้างส่วนแบ่งให้กับประชาชนสามารถดำเนินได้ 2 ลักษณะคือ เปิดโอกาสให้ปัจเจกบุคคลเป็นเจ้าของกิจการเกี่ยวกับการท่องเที่ยว และเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร

5. เชื่อมโยงผลกำไรไปสู่การอนุรักษ์ (Linking benefit to conservation) โดยพยายามให้กิจกรรมการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นมีการจ้างงานในชนบท และมีการกระจายรายได้ให้ทั่วถึง ส่งผลให้ประชาชนท้องถิ่นเหล่านี้ทุกคนปกป้องรักษาธรรมชาติและวัฒนธรรมของตน

6. การกระจายผลกำไร (Distributing benefits) การออกแบบวางแผนและดำเนินการโครงการการท่องเที่ยว ควรมีการระบุให้ชัดเจนว่า ประชาชนท้องถิ่นจะได้ผลประโยชน์อะไร ผลประโยชน์จะกระจายไปทั่วทุกคนอย่างไร และเป็นระยะเวลาานานเท่าไร

7. การระบุผู้นำท้องถิ่น (Identifying community leader) การทำงานในชุมชน สิ่งแรกที่พึงกระทำคือการค้นหาผู้ท้องถิ่น เนื่องจากผู้นำท้องถิ่นจะเป็นผู้ให้คำแนะนำจะช่วยเหลือในการจัดการประชุมชี้แจง และทำความเข้าใจกับชุมชนในเบื้องต้น ผู้นำท้องถิ่นในที่นี้อาจเป็นผู้นำอย่างเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ เช่น ครู ผู้ใหญ่บ้าน หรือผู้นำทางความคิด (opinion leader) เป็นต้น

8. การนำการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ชุมชนโดยอาศัยผู้นำการเปลี่ยนแปลงองค์กร (Bring about change: agents and institutions) ผู้นำการเปลี่ยนแปลงนับได้ว่าเป็นบุคคลภายนอกชุมชนที่มีส่วนสนับสนุนการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ขนบธรรมเนียมประเพณี และศิลปวัฒนธรรม ผู้นำการเปลี่ยนแปลงในที่นี้หมายถึง นักพัฒนา หรือกลุ่มผู้ประกอบการท่องเที่ยวซึ่งมีความสนใจในการสนับสนุนส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์ธรรมชาติและ วัฒนธรรมชุมชน การนำการเปลี่ยนแปลง แนวความคิด (Ideas) เทคโนโลยี (Technologies) หรือกิจกรรมใหม่ๆ (New activities) เข้าสู่ชุมชนหรือท้องถิ่นนั้น ผู้นำการเปลี่ยนแปลงสามารถเป็นผู้นำสิ่งเหล่านี้เข้าไปในชุมชนได้รวดเร็วกว่าวิธีอื่นๆ

9. การดำเนินการส่งเสริมกิจกรรมใดๆ ต้องทำความเข้าใจพื้นที่นั้นๆ เป็นอย่างดี (Understanding site specific conditions) ทั้งนี้เนื่องจากไม่มีรูปแบบของการมีส่วนร่วมและรูปแบบของการพัฒนาใด ควรมีการศึกษาสภาพการณ์ของพื้นที่ ศักยภาพของพื้นที่ลักษณะทางเศรษฐกิจของพื้นที่ ลักษณะทางสังคมของประชาชนและทรัพยากร ข้อมูลเหล่านี้สามารถนำมาใช้ในการตัดสินใจในการออกแบบวางแผนโครงการแบบมีส่วนร่วมโดยให้เกิดลักษณะกระบวนและอธิบายปัญหา วิเคราะห์เหตุของปัญหา การจัดลำดับความสำคัญ และกำหนดแนวทางการแก้ไขและเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักพัฒนา ผู้นำท้องถิ่น ผู้ประกอบการ และตัวแทนประชาชนท้องถิ่นซึ่งควรเป็นลักษณะการระดมความคิดสำหรับเทคนิคและกระบวนการดำเนินการประชุม นั้น ควรใช้กระบวนการ AIC

10. การติดตามและประเมินผลความก้าวหน้า (Monitoring and evaluation progress) การดำเนินโครงการจำเป็นต้องมีการติดตามความก้าวหน้าของผลการดำเนินงานเพื่อนำข้อมูลเหล่านั้นมาใช้ในการตัดสินใจปรับเปลี่ยนยุทธวิธี หรือวิธีการดำเนินงานให้เหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป

สินธุ์ สโรบล และคณะ (2546) ได้สรุปไว้ว่า การท่องเที่ยวโดยชุมชนต่างจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตรงที่การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นคนกำหนดทิศทาง การท่องเที่ยว หมายถึง จัดการโดยชุมชน ตอบสนองความต้องการของชุมชน โดยคำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม ไม่ใช่เป็นเพียงองค์ประกอบของการท่องเที่ยว หรือผู้ให้ความร่วมมือเท่านั้น แต่มีบทบาทเป็นเจ้าของกิจกรรมการท่องเที่ยว และเป็นผู้ที่ได้รับผลประโยชน์นั้นอย่างแท้จริง ดังนั้น การท่องเที่ยวโดยชุมชนก็คือ การท่องเที่ยวในหมู่บ้านที่มีการจัดการท่องเที่ยว และในการจัดการนั้นต้องมีการเตรียมการและวางแผน และเน้นให้ความสำคัญกับการมีชุมชนเป็นศูนย์กลาง

จังหวัดสุรินทร์ และหมู่บ้านทอผ้าไหม

จังหวัดสุรินทร์ได้รับการสันนิษฐานจากนักประวัติศาสตร์ว่าพื้นที่อันเป็นที่ตั้งเมืองสุรินทร์มีชุมชนอาศัยอยู่เมื่อประมาณ 2,000 ปีล่วงมาแล้ว ในสมัยที่พวกขอมเรืองอำนาจเมื่อขอมเสื่อมอำนาจลงเมืองสุรินทร์ได้ถูกทิ้งร้างจนกลายเป็นป่าดงอยู่นานจนกระทั่งในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย พ.ศ. 2260 ชาวพื้นเมืองกลุ่มหนึ่งที่เรียกตัวเองว่าส่วยหรือกวยซึ่งอาศัยอยู่แถบเมืองอัตปือแสนแป แคว้นจำปาศักดิ์ซึ่งขณะนั้นเป็น ดินแดนของไทย และเป็น ผู้ที่มีความสามารถในการจับช้างป่า มาเลี้ยงไว้ใช้งานเป็นอย่างมากได้พากันอพยพข้ามลำน้ำโขง มาสู่ฝั่งขวาโดย ได้แยกย้ายกันไปตั้งชุมชนที่เมืองสิง (อำเภอจอมพระ) บ้านโคกลำดวน (อำเภอขุนันธุ์จังหวัดศรีสะเกษ) บ้านอัจจะปะนึ่ง(อำเภอสังขะ) และบ้านคูปะไท (อำเภอศีขรภูมิ) แต่ละบ้านจะมีหัวหน้าควบคุมอยู่ในปี พ.ศ. 2306 หลวงสุรินทร์ภักดีหรือเชียงปุมหัวหน้าหมู่บ้านเมืองที่ได้ขอให้เจ้าเมืองพิมายกราบบังคมทูลขอพระกรุณาโปรดเกล้าฯ จากพระเจ้าอยู่หัว พระที่นั่งสุริยามรินทร์ย้ายหมู่บ้านจากบ้านเมืองที่มาตั้งอยู่ที่บริเวณบ้านคูประทายบริเวณซึ่งเป็นที่ตั้งเมืองสุรินทร์ในปัจจุบันนี้เนื่องจากเห็นว่าเป็นบริเวณที่มีชัยภูมิเหมาะสม มีกำแพงค่ายคูล้อมรอบ 2 ชั้นมีน้ำอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การประกอบอาชีพและอยู่อาศัย ต่อมาหลวงสุรินทร์ภักดีได้กระทำความดีความชอบเป็นที่โปรดปรานพระเจ้าอยู่หัวพระที่นั่งสุริยา-

มรินทร์จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯให้ยกบ้านคูประทาย เป็นเมืองประทายสมันต์และเลื่อนบรรดาศักดิ์หลวงสุรินทรภักดีเป็นพระยาสุรินทรภักดีศรีณรงค์จางวางให้เป็นเจ้าเมืองปกครองในปี พ.ศ. 2329 พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯให้เปลี่ยนชื่อเมืองประทายสมันต์เป็นเมืองสุรินทร์ ตามสร้อยบรรดาศักดิ์เจ้าเมืองเมืองสุรินทร์มีเจ้าเมืองปกครองสืบเชื้อสายกันมารวม 11 คน จนถึงปี พ.ศ.2451 ได้มีการปรับปรุงระบบบริหารราชการแผ่นดินเป็นแบบเทศาภิบาลส่วนกลางจึงได้แต่งตั้งพระกรุงศรีบุรีรักษ์ (สุข สุมานนท์) มาดำรงตำแหน่งเป็นข้าหลวงประจำจังหวัดหรือผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นคนแรก

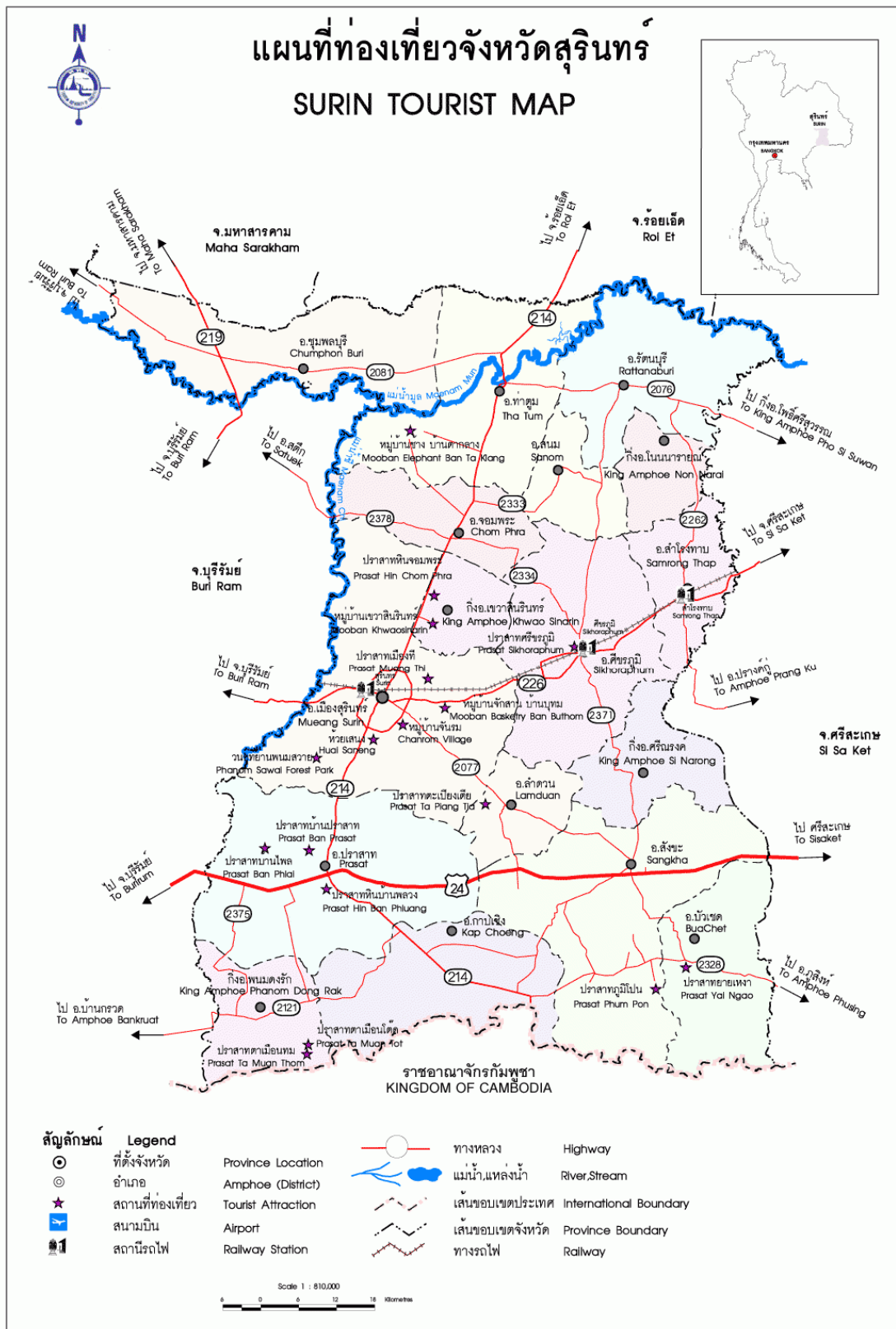
ที่ตั้งและอาณาเขต

จังหวัดสุรินทร์ ตั้งอยู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ของประเทศไทย ระหว่างเส้นแวงที่ 103 องศา และ 105 องศาตะวันออก และระหว่างเส้นรุ้งที่ 15 องศา และ องศาเหนือ ห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ 450 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับจังหวัดร้อยเอ็ดและจังหวัดมหาสารคาม
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับจังหวัดศรีสะเกษ
ทิศใต้	ติดต่อกับราชอาณาจักรกัมพูชา
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับจังหวัดบุรีรัมย์

ลักษณะภูมิประเทศ

จังหวัดสุรินทร์มีเนื้อที่ประมาณ 8,124 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 5,077,535 ไร่คิดเป็นร้อยละ 4.8 ของพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้งหมด ลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปมีลักษณะดังนี้ คือ บริเวณซึ่งติดต่อกับราชอาณาจักรกัมพูชา มีป่าทึบและภูเขาสลับซับซ้อน ถัดจากบริเวณภูเขา จะเป็นที่ราบสูงลุ่มๆ ดอนๆ ลักษณะลูกคลื่นลอนลาดบริเวณตอนกลาง ของจังหวัด จะเป็นที่ราบลุ่มเป็นส่วนใหญ่มีที่ราบสูงอยู่บางตอนด้านเหนือของจังหวัดเป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำไหลผ่าน

แผนที่จังหวัดสุรินทร์ แหล่งที่มา : เว็บไซต์จังหวัดสุรินทร์

<http://www.gov.surin.poc.com/surinnew/index.php>

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญในจังหวัดสุรินทร์ (<http://www.thai-tour.com>)

หมู่บ้านทอผ้าไหมบ้านจันรม

ตั้งอยู่ที่ตำบลตาอ้ออง ทางตะวันออกของตัวเมือง ตามทางสายสุรินทร์-สังขะ (ทางหลวงหมายเลข 2077) ประมาณ กม.ที่ 12 ที่หมู่บ้านจันรมมีการปลูกหม่อนเลี้ยงไหมกันเองแล้วนำมาทอเป็นผ้าไหมที่มีลวดลายและสีแบบโบราณ

หมู่บ้านจักสานบ้านนุทม

ตั้งอยู่ที่ตำบลเมืองที่ อำเภอเมือง การเดินทางใช้ทางหลวงหมายเลข 226 จากตัวเมืองไปทางอำเภอศีขรภูมิประมาณ 12 กิโลเมตร ในช่วงนอกฤดูทำนาชาวบ้านจะมีอาชีพพิเศษด้วยการสานตะกร้าและภาชนะต่าง ๆ ที่ทำจากหวายเพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ และเป็นของที่ระลึกเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยว

หมู่บ้านทอผ้าไหม บ้านท่าสว่าง

หมู่บ้านทอผ้าไหมยกทอง จันทรโสมมา บ้านท่าสว่างหมู่บ้านที่ได้รับการยกย่องว่า"ทอผ้าไหมหนึ่งพันสีร้อยสิบหกตะกอล" เมื่อครั้งทอผ้ายกทองทูลเกล้าฯถวายสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ จากการริเริ่มผลงานศิลปะหัตถกรรมของกลุ่มทอผ้ายกทอง "จันทรโสมมา" ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีการอนุรักษ์และฟื้นฟูการทอผ้ายกทองชั้นสูงแบบราชสำนักไทยโบราณ โดยมี อาจารย์วีรธรรม ตระกูลเงินไทย เป็นแกนนำและเป็นผู้รวบรวมชาวบ้านท่าสว่างมารวมกลุ่มกันทำงานทอผ้า ยามว่างจากงานไร่งานนา ด้วยการออกแบบลวดลายที่สลับซับซ้อนงดงามและศักดิ์สิทธิ์ผสมผสานกันระหว่างลวดลายการทอแบบราชสำนักกับเทคนิคการทอผ้าแบบพื้นบ้าน จนกลายเป็นผ้าทอที่มีความงดงามอย่างมหัศจรรย์และมีชื่อเสียงโด่งดังไปทั่วโลก ผลงานที่โดดเด่นของที่นี่คือการได้รับการคัดเลือกจากรัฐบาลให้ทอผ้าสำหรับตัดเสื้อผู้นำและผ้าคลุมไหล่สำหรับคู่สมรสผู้นำ 21 เขต เศรษฐกิจที่มาร่วมประชุมผู้นำเอเปกเมื่อปลายปี 2546 จนเป็นที่รู้จักกันอย่างดีในชื่อ"หมู่บ้านทอผ้าเอเปก"และรางวัล OTOP ระดับ 5 ดาว ของประเทศ ความโดดเด่นของผ้าไหมยกทอง "จันทรโสมมา" เกิดจากการเลือกเส้นไหมน้อยที่เล็กและบางเบาผ่านกรรมวิธีฟอก ต้มแล้วย้อมสีธรรมชาติด้วยแม่สีหลักสามสีคือสีแดงจากครั่ง สีเหลืองจากแก่นแกลและสีครามจากเมล็ดคราม สอดแทรกการยกดอกด้วยไหมทองที่ทำจากเงินแท้มีริศเป็นเส้นเล็กๆปั่นควบกับเส้นด้าย ใช้ตะกอลเส้นพุ่งพิเศษที่ทำให้เกิดลายจำนวนตะกอลมากกว่าร้อยตะกอล จนกระทั่งการวางที่บนพื้นดินธรรมชาติความสูงไม่พอ

ต้องขุดดินบริเวณนั้นให้เป็นหลุมลึกไป 2-3 เมตร เพื่อรองรับความยาวของตะกอกที่ห้อยลงมาจากก็ให้ เป็นระเบียบ ให้คนสามารถอยู่ในหลุมเพื่อสอดตะกอกไม้ได้ด้วย เนื่องจากไม้ตะกอกมีจำนวนมาก จึง ต้องใช้คนทอถึง 4-5 คน คือจะมีคนช่วยยกตะกอก 2-3 คน คนสอดไม้ 1 คนและคนทออีก 1 คน และ ความซับซ้อนทางด้านเทคนิคการทอจะได้ผลงานเพียงวันละ 6-7 เซนติเมตรเท่านั้น การเดินทางจาก ตัวเมืองสุรินทร์ใช้เส้นทางหลวงชนบท สร.4026 ประมาณ 10 กิโลเมตร เป็นถนนลาดยางตลอด

หมู่บ้านช่าง

หมู่บ้านช่าง อยู่ที่บ้านตากกลาง ตำบลกระโพ ตามทางหลวงหมายเลข 214 (จอมพระ-ท่าตูม) บริเวณหลักกม.ที่ 36 แล้วเลี้ยวซ้ายเข้าไปอีกประมาณ 22 กม. ชาวบ้านตากกลางดั้งเดิมเป็นส่วย มี อาชีพในการคล้องช้างป่า ฝึกช้าง และเลี้ยงช้าง ปัจจุบันยังคงมีการเลี้ยงช้าง และการฝึกช้างเพื่อร่วม การแสดงช้างของจังหวัดทุกปี นักท่องเที่ยวสามารถไปชมการฝึกช้างที่หมู่บ้านได้ทุกวันในช่วงเดือน ตุลาคมถึงเดือนพฤศจิกายน

ศูนย์ศึกษา

อยู่ที่หมู่บ้านช่าง บ้านตากกลาง อ.ท่าตูม เพื่อเป็นจุดรวมสังคมคนกับช้าง เป็นศูนย์ข้อมูล วัฒนธรรม ท้องถิ่น โดยทางอำเภอท่าตูม และชุมชนหมู่บ้านช่างบ้านตากกลาง ได้ร่วมกันจัดการแสดง ของช้างไว้ต้อนรับนักท่องเที่ยว โดยเปิดแสดงทุกวันเสาร์ เวลา 09.30-11.00 น. อัตราค่าเข้าชม ผู้ใหญ่ 50 บาท เด็ก 20 บาท ค่าขี่ช้าง 50 บาทต่อ 1 เชือก การเดินทางไปชมการแสดงของช้างสามารถใช้ เส้นทางสุรินทร์-ร้อยเอ็ด ทางหลวงหมายเลข 214 ประมาณ 35 กม.เลี้ยวซ้ายเข้าไปประมาณ 22 กม. ถึงบ้านตากกลาง

หมู่บ้านทอผ้าไหม และหมู่บ้านเครื่องเงิน

ตั้งอยู่ที่ตำบลเขวาสินรินทร์เป็นที่รู้จักกันทั่วไป ในด้านแหล่งทอผ้าไหมพื้นเมือง และแหล่ง ผลิตเครื่องประดับเงิน ปัจจุบันเป็นแหล่งจำหน่ายหัตถกรรมทั้ง 2 ประเภทนี้มีชื่อเสียงของจังหวัด การเดินทางใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 214 สายสุรินทร์-จอมพระ ถึงกม.ที่ 14-15 แล้วแยกขวาเข้าไป อีกประมาณ 4 กม. ถัดจากหมู่บ้านเขวาสินรินทร์ไป มีหมู่บ้านชื่อ "บ้านโชค และบ้านสคอ" ซึ่งเป็น หมู่บ้านที่ทำเครื่องเงิน และทอผ้าไหม

หลวงพ่พระชีวี (หลวงพ่ประจี้) วัดบูรพาราม

เป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัย หน้าตักกว้าง 4 ศอก ประดิษฐาน ณ วัดบูรพาราม ถนนกรุงศรี ใน ตำบลในเมือง อยู่ใกล้กับศาลากลางจังหวัด หลวงพ่พระชีวีองค์นี้ไม่ปรากฏหลักฐานว่าสร้างเมื่อใด แต่คาดว่าสร้างขึ้นมาพร้อมกับวัดบูรพาราม เป็นที่เคารพบูชา นับถือ และเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์สูงสุดของ เมืองสุรินทร์ วัดบูรพารามนี้เป็นวัดเก่าแก่ สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นในสมัยกรุงธนบุรี หรือในสมัยต้น กรุงรัตนโกสินทร์ มีอายุประมาณ 200 ปี เท่าๆ กับอายุเมืองสุรินทร์ สร้างโดย พระยาสุรินทร์ภักดีศรีณรงค์จางวาง (ปุม) และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรง พระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ยกวัดบูรพารามขึ้นเป็นพระอารามหลวงตั้งแต่วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2520

วนอุทยานพนมสวาย

อยู่ห่างจากศาลากลางจังหวัดประมาณ 22 กม. ถนนราดยางสายสุรินทร์-ปราสาท (ทางหลวงหมายเลข 214) ระยะทาง 14 กม. และมีทางแยกขวาเข้าไปอีกประมาณ 6 กม. อยู่ในท้องตำบลนาบัว อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ เป็นภูเขาเตี้ยๆ มียอดเขาอยู่ 3 ยอด ยอดที่ 1 มีชื่อว่ายอดเขาชาย (พนมเปราะ) สูง 210 เมตร เป็นที่ตั้งของวัดพนมสวาย มีบันไดก่ออิฐถือปูน ขึ้นถึงวัด มีสระน้ำกว้างใหญ่ และร่มรื่นด้วยต้นไม้ เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปสุรินทร์มงคล ปางประทานพร ภาปร. ยอดที่ 2 มีชื่อว่ายอดเขาหญิง (พนมสร้อย) สูงระดับ 228 เมตรทางวัดได้จัดสร้างพระพุทธรูปองค์ขนาดกลาง ประดิษฐานไว้ ยอดที่ 3 มีชื่อว่าเขาคอก (พนมกรอล) พุทธสมาคม จังหวัดสุรินทร์ได้จัดสร้างศาลาอัฐระมุข เป็นอนุสรณ์ฉลองครบรอบ 200 ปี แห่งการสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์เพื่อประดิษฐานพระพุทธรูปจำลอง จากยอดเขาชายมาประดิษฐานไว้ในศาลา โดยเริ่มทำการก่อสร้างตั้งแต่วันที่ 15 ธันวาคม 2524 และสำเร็จบริบูรณ์ในวันที่ 15 กรกฎาคม 2525 ปัจจุบันได้รับการปรับปรุงเป็นวนอุทยานแล้วบรรพบุรุษชาวสุรินทร์ถือว่าเป็นสถานที่แสวงบุญ โดยการเดินทางไปขึ้นยอดเขาในวันขึ้น 1 ค่ำ เดือน 5 ซึ่งเป็นวันหยุดงานตามประเพณีของชาว จังหวัดสุรินทร์มาแต่โบราณกาล

ตลาดการค้าช่องจอม

ตั้งอยู่บ้านด่านพัฒนา หมู่ 1 และ 14 ตำบลด่าน อำเภอกาบเชิง ห่างจากตัวจังหวัด 69 กม. ห่างจากอำเภอกาบเชิง 13 กม. บนถนนสายสุรินทร์-ช่องจอม เดิมอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าฝั่งซ้ายห้วยทับทัน-ห้วยสำราญ และประกาศเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าตั้งแต่ 30 ธันวาคม 2538 ตลาด

การค้าช่อกจอมเปิดทำการค้าขายและสัญจรไป-มา เฉพาะวันเสาร์-อาทิตย์ เวลา 08.00-16.00 น. ประเภทสินค้าเป็นสินค้าที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตประจำวัน และสิ่งประดิษฐ์กรรมจากไม้ (เสียภาษีศุลกากรตามกฎหมาย)

ผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์

ผ้าไหมทอของสุรินทร์มีประวัติความเป็นมายาวนานและยังคงรักษารูปแบบลวดลายสีสันทที่แปลกตาความประณีตและกลวิธีการทอแบบโบราณไว้ได้จนถึงปัจจุบันชาวสุรินทร์ส่วนใหญ่ โดยเฉพาะกลุ่มที่พูดภาษาเขมร ยังคงผลิตผ้าไหมที่มีเทคนิคการผลิตเฉพาะตัว ซึ่งบรรพบุรุษได้สืบทอดหลักการและกรรมวิธีการผลิต เช่น การเลี้ยงไหม การมัดหมี่ การย้อมสี และการทอ เป็นต้น

กลุ่มชนแต่ละตระกูลภาษาในจังหวัดสุรินทร์มีลักษณะการทอผ้าแตกต่างกันทั้งในด้านกลวิธีการทอ ลวดลาย การให้สี การย้อมสี และวัตถุดิบที่ใช้ ลักษณะการผ้าทอของกลุ่มคนไทยเชื้อสายเขมร มีเอกลักษณ์เด่นชัด แตกต่างจากผ้าทอของชาวอีสานทั่วไป ผ้ามัดหมี่ของคนไทยเชื้อสายเขมรคือ ผ้าปุม เป็นผ้าทอเส้นพุ่งแบบสานตะกอก มีลวดลายเด่นชัด เดิมใช้เป็นผ้าสำหรับชนชั้นสูงในราชสำนัก นิยมทอขนาดยาวประมาณ 4 เมตร กว้าง 1 เมตร มีลวดลายสามแถว ที่เชิงผ้าทั้งสองข้าง นอกจากนี้ยังมีผ้ายกดอกที่เรียกว่า ลายลูกแก้ว ทอแบบสามตะกอก หกตะกอก และแปดตะกอก นิยมนำมาทำเป็นผ้าสไบ ผ้าห่ม ผ้าคลุมไหล่ มีลวดลายเป็นรูปสัตว์และรูปนครวัด ต้นแบบของผ้าชนิดนี้มาจากแบบผ้าของเขมร ซึ่งทอเป็นภาพพระพุทธรูปประวัติ และภาพฉากบนสวรรค์ กลุ่มชนชาวเขมร

การทอผ้าไหม นับเป็นอาชีพที่มีความสำคัญมาก กล่าวคือเป็นทั้งอาชีพและมรดกทางวัฒนธรรมอันดีงามที่ควรแก่การอนุรักษ์ไว้ การทอผ้าไหมในจังหวัดสุรินทร์มีลวดลายที่ทำให้เกิดบนผ้าหลายรูปแบบ เช่น เป็นเส้นรูปต่างๆ หรือเกิดผิวสัมผัสต่างกัน ซึ่งเกิดจากการทอทั้งสิ้น จึงเรียกฉายเหล่านี้ว่าลายโครงสร้าง (structural design) ลวดลายประเภทนี้เส้นด้ายขัดกันเป็นรูปแบบต่างๆ เอาออกไม่ได้ จะทำให้ผ้าขาดหรือเสื่อมคุณสมบัติ (อัจฉาพร ไสละสูต, 2539)

เส้นไหม ผ้าไหมถือว่าเป็นอาภรณ์พรรณที่งดงามล้ำค่า และเป็นผลพวงแห่งภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ โดยเฉพาะไหมน้อย หรือไหมชั้นหนึ่ง ที่โดดเด่นคู่กับประวัติศาสตร์ของชาวไทยเขมรสุรินทร์ การทอผ้าไหมของชาวสุรินทร์แต่ละชั้นต้องอาศัยความประณีต จัดเรียงเส้นไหมให้คงที่ และคุณภาพของเส้นไหมที่ทอ เส้นไหมที่เล็กละเอียดเรียกว่าไหมน้อย เป็นไหมที่มีคุณภาพสูงที่สาว

ออกมาครั้งแรกจะเป็นส่วนเปลือกของรังไหม เรียกว่า ไหมชั้นนอก ชาวไทยเขมรสุรินทร์จะสาวรวมกันไว้ต่างหาก แล้วแยกไปต้มครั้งที่สอง จะได้ไหมเส้นเล็กละเอียด โดยเฉพาะในเขตอีสานใต้ เช่น จังหวัดสุรินทร์นิยมใช้ทอผ้ามัดหมี่ (วิบูลย์ ลี้สุวรรณ, 2524)

การย้อมสีธรรมชาติโดยใช้พลังงานแสงอาทิตย์

การย้อมสีธรรมชาติของชาวไทยเขมรสุรินทร์มีมานานแล้ว โดยเฉพาะการมัดย้อมผ้ามัดหมี่โสร การย้อมเส้นไหมด้วยสีธรรมชาติ จากพืชหลายชนิด การย้อมสีเส้นไหมพื้นเมืองด้วยสีธรรมชาติ ผ้าไหมจะมีความมันวาว วัสดุที่ทำให้สีธรรมชาติที่นำมาใช้ในการย้อมไหมคือ

- สีแดง ได้จาก ครั่ง บางท้องถิ่นจะใช้สนิมตะปู ลงไปต้มในเส้นไหมนอกจากนี้ยังมีรากใบยอป่า มะไฟ เปลือกเมล็ดคำแสด เปลือกสมอ ใบสัก แก่นประดู่

- สีเหลือง ได้จาก หัวขมิ้นชัน ขมิ้นอ้อย รากฝาง ใบมะขาม ผลดิบมาตุ้ม แก่นฝรั่งลูกมะกาย ใบขี้เหล็ก

- สีนํ้าตาล ได้จาก เปลือกมะพร้าว เปลือกไม้โกงกาง เปลือกสีเสียด เปลือกผลทับทิม เปลือกแสมดำ แก่นทองหลาง

- สีนํ้าเงิน ได้จาก ดอกอัญชัน ลูกหว้า ดอกเข็ม แก่นลำควน ใบคราม

- สีเขียว ได้จาก ใบบวบ ใบห้วกวาง เปลือกเอกรา เปลือกสมอ ต้นขี้เหล็ก ใบตะขบ

- สีดำ ได้จากนํ้าโคลน ผลสมอพิเภก ผลมะเกลืออ่อน ผลทับเต่า ผลมะขมป้า

วิธีการทำสี จะใช้วิธีการง่ายๆ แบบชาวบ้าน คือถ้าเป็นแก่นไม้ รากไม้ เปลือกไม้ จะนำมาสับเป็นชิ้นเล็กๆ ก่อนเพื่อสีจะได้ออกมากที่สุด ถ้าเป็นดอก ผล ใบ ก็ใช้การสับเป็นชิ้นเล็กๆ หลังจากนั้นนำไปต้มได้สีตามต้องการ สีในต้นไม้อาจหลายชนิดสามารถเก็บเป็นผงได้

ลวดลายของผ้าไหมสุรินทร์ ผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์มีลวดลายที่โดดเด่นเป็นลักษณะเฉพาะของตนเองดังนี้

ผ้ามัดหมี่โสร ถือเป็นแม่ลายหลักของผ้ามัดหมี่โสรของชาวไทยเขมร จังหวัดสุรินทร์ถือเป็นศิลปะการทอผ้า ซึ่งใช้วิธีมัดย้อมที่มีความลึกซึ้ง และปรากฏให้เห็นเฉพาะในกลุ่มชาวไทยเขมร จากการศึกษาลายผ้าไหมมัดหมี่ของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรมของจังหวัดต่างๆ ในประเทศไทย และกำหนดแม่ลายหลักของมัดหมี่ไว้ โดยจัดกลุ่มและคัดเลือกแม่ลายพื้นฐานได้ 7 ลาย คือ (กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม, 2526)

1. หมี่ซั่ว แยกเป็นหมี่ซั่วตรง และหมี่ซั่วหวาน
2. หมี่โคม แยกเป็นหมี่โคมห้า และหมี่โคมเจ็ด
3. หมี่น้กจับ
4. หมี่กึ่งน้อย แยกเป็นหมี่กึ่งน้อยห้า และหมี่กึ่งน้อยเจ็ด
5. หมี่ดอกแก้ว
6. หมี่ขอ
7. หมี่ใบไผ่

นอกจากนี้เส้นหมี่โกลยังมีเทคนิคที่น่าสนใจคือ จะมีการมัดข้อมแบบเดียว แต่ใช้เทคนิคทอดออกมาหลายแบบ มีทั้งหมด 4 แบบ คือ

- โสลบรรทัด ซึ่งเป็นเส้นหมี่โบราณ ที่ชาวไทยเขมรสุรินทร์ใช้กันมานานและการมัดข้อมต้องใช้กรรมวิธีหลายขั้นตอนที่ค่อนข้างซับซ้อน

- โสลปะนี้ะ เป็นการมัดข้อมอย่างเดียวกับโสลบรรทัด แต่ในขั้นตอนการทอดจะต้องดึงเส้นไหมให้ ปะนี้ะ คือเนียงติดต่อกันเป็นเส้นตรง คือเนียงขึ้นเป็นลายใบไผ่ บางครั้งเรียกมัดหมี่ลายใบไผ่ เพราะถ้าไม่ใช้เทคนิคการทอดโดยการดึงปะนี้ะแล้วจะไม่เกิดลาย

- โสลเกียรติ เป็นเส้นหมี่ที่มัดข้อมอย่างเดียวกับโสลบรรทัดทุกอย่าง แต่การทอดจะทอดเฉพาะมัดหมี่เท่านั้น ไม่ทอดเส้นขึ้นระหว่างลาย ดังนั้นลายที่ปรากฏออกมาจะคล้ายๆกับซี่เลื่อยทั้งผืน ซึ่งการทอดเส้นหมี่โสลเกียรติจะใช้ไหมมัดหมี่มาก ดังนั้นราคาจึงค่อนข้างสูง

- โสลเปราะฮ์ เป็นเส้นหมี่ที่ใช้สำหรับผู้ชายนุ่งในพิธีการต่างๆ เช่นพิธีบวช เป็นเส้นหมี่มัดข้อมอย่างเดียวกับโสลบรรทัด โดยใช้เส้นยืนสี่พื้น ส่วนเส้นพุ่งเป็นมัดหมี่ไม่มีการทอระหว่างเลย แต่จะออกมาเป็นลาย จะเป็นลายเล็กลายใหญ่แล้วแต่เทคนิคการทอด

มัดหมี่อัมปรม เป็นเส้นหมี่ที่มัดข้อมทั้งเส้นพุ่งเพียงอย่างเดียว การมัดข้อมทั้งเส้นพุ่ง และเส้นยืน ที่ปรากฏในแถบภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มี 4 ประเทศคือ จีน เรียกว่าผ้าแกรซิง อินเดีย มีเส้นมัดข้อมสองทางคือ ผ้าปโตลา ประเทศอินโดนีเซีย ปรากฏมัดหมี่สองทางที่เกาะบาห์ลี และที่ประเทศญี่ปุ่น ส่วนในประเทศไทย คือปรากฏที่จังหวัดสุรินทร์ เรียกว่า เส้นหมี่อัมปรม มัดหมี่อัมปรม เป็นมัดหมี่สองทาง ที่มีกรรมวิธีในการมัดข้อมที่ค่อนข้างจะง่ายในทัศนะของชาวท้องถิ่นไทยเขมรสุรินทร์ และนิยมกันอย่างแพร่หลาย การมัดหมี่จะมัดบนระวี่ง ไม่ได้มัดในแผงมัดหมี่

เหมือนมัดหมี่ประเภทอื่น เพราะการมัดบนระวีงสามารถมัดข้อมสี่ได้ตลอดแนวยาวของเส้นไหมทั้งเครือ การทอจะทอในลายโครงสร้างให้เกิดตารางสี่เหลี่ยม ขั้นตอนการทอผ้าอ้อมปรมไม่ได้ซับซ้อน แต่เป็นการมัดหมี่ง่าย ๆ และชาวไทยเขมรทอใช้สอยกันมานานตั้งแต่อดีต ซึ่งการทอผ้ามัดหมี่ในระยะแรกๆ ที่เกิดขึ้นน่าจะเป็นผ้ามัดหมี่อ้อมปรม ซึ่งอาจเกิดขึ้นพร้อมๆ กับการแผ่ขยายทางศาสนาฮินดู เมื่อสมัย 2000 ปีมาแล้ว (ศิริ ภาสุก อัจฉรา ภาณุรัตน์ และ เครือจิต ศรีบุญนาค , 2536)

ดังนั้นการทอผ้าไหมของชุมชนในหมู่บ้านทอผ้าไหมในจังหวัดสุรินทร์จังหวัดสุรินทร์จึงถือว่าเป็นทั้งวิถีชีวิต และภูมิปัญญาที่สั่งสมมานับร้อยปี นับเป็นสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพประการหนึ่งของจังหวัดสุรินทร์

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วารุณี สุวรรณานนท์ (2543) ได้ทำการศึกษาภูมิปัญญาการข้อมสี่สิ่งทอที่ใช้วัสดุจากธรรมชาติ กรณีศึกษาการข้อมสี่สิ่งทอของกลุ่มไทย - เขมร บ้านลำโรงและกลุ่มไทย - ลาว บ้านหนองบัว อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ พบว่า ผู้ประกอบการทอผ้าทำการเตรียมน้ำข้อมสี่ธรรมชาติโดยการสกัดสารสีออกจากส่วนต่าง ๆ ของพืช ด้วยการต้มให้เดือด และทำการข้อมแบบข้อมร้อนโดยใช้สารช่วยติด เช่น น้ำมะขาม เกลือ สารส้ม ในขณะที่ข้อม ปัญหาที่พบในการข้อมสี่สิ่งทอที่ใช้วัสดุจากธรรมชาติคือ ต้องใช้เวลา และแรงงานมากในการเตรียมน้ำข้อมสี่ แต่ก็มีผลดีหลายประการคือ ทำให้ผู้ประกอบการมีสุขภาพดีปลอดสารเคมี ทำให้สภาพแวดล้อมดี ผู้ประกอบการทอผ้าเห็นคุณค่าของต้นไม้และรู้จักปลูกทดแทน

ศิวพร ศรีสมัย และ ประชิต อินทะกนก (2547) ได้ทำการศึกษาโครงการอินเทอร์เน็ตตำบล : กรณีศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ผลการศึกษาพบว่า สมาชิกชุมชนมีลักษณะหลายด้านที่เป็นอุปสรรคต่อการยอมรับนวัตกรรมได้โดยเร็ว อินเทอร์เน็ตตำบลเป็นนวัตกรรมที่มีความซับซ้อน มีราคาสูงในสายตาของ ชุมชน ดังนั้นในการวิจัยระยะที่สองจึงต้องกระตุ้นความตระหนักรู้ของชุมชนเรื่องโครงการอินเทอร์เน็ตตำบลโดยใช้กระบวนการสื่อสารหลากหลายและเสริมอิทธิพลของการสื่อสารระหว่างกัน การนำเสนอโครงการในเวทีตำบล การทดลองใช้อินเทอร์เน็ตตำบล การอบรมสมาชิกชุมชนเรื่องคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต เบื้องต้น และการศึกษาดูงานในชุมชนอื่น โดยการวิจัยระยะที่สองนี้ทำให้ทราบว่าความสามารถในการเข้าถึงสื่ออินเทอร์เน็ตตำบลเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผล

ต่อการใช้สื่อใหม่ของชุมชนชนบท การยอมรับนวัตกรรมอินเทอร์เน็ตตำบลของผู้บริหาร อบต. จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ต้องเกิดก่อน และส่งผลต่อการยอมรับอย่างแพร่หลายในระดับสมาชิกชุมชนในภายหลัง

วัชรวิ หิรัญพันธุ์ และคณะ (2549) ได้ทำการศึกษาแนวทางการพัฒนาโปรแกรมการท่องเที่ยวสำเร็จรูป การส่งเสริมการตลาด และจิตวิทยาการบริการผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในกลุ่มจังหวัดอันดามันให้ชัดเจน จากนั้นทุกภาคีร่วมมือกันกำหนดผลิตภัณฑ์ที่ต้องการจะพัฒนาให้ขายได้ตามเอกลักษณ์ประจำถิ่น ศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่ม และอาศัยผู้ประกอบการนำเที่ยวช่วยขยายตลาดการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมได้อย่างรวดเร็ว แนวทางที่จะพัฒนาโปรแกรมได้นั้น ต้องพิจารณาในประเด็นดังต่อไปนี้ (1) กำหนดกลุ่มนักท่องเที่ยวให้ชัดเจน (2) จัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับรายการนำเที่ยวอื่น ๆ และเน้นขายตลาดประสบการณ์ (3) สร้างความร่วมมือกันระหว่างภาคีที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวให้ตลาดมีศักยภาพและอาศัยการส่งเสริมการตลาดให้เป็นที่รู้จัก (4) ลักษณะธุรกิจการท่องเที่ยวคือการบริการที่ต้องสัมพันธ์กับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย (5) ผู้ประกอบการสามารถบริการนักท่องเที่ยวได้ตลอดรายการนำเที่ยว และ (6) ลดความเสี่ยงที่ไม่สามารถควบคุมได้ โดยการบอกความจริงและไม่ให้นักท่องเที่ยวคาดหวังเกินกว่าสภาพที่เป็นจริง

สุรินทร์ หลวงนา และคณะ (2550) ได้ศึกษาการพัฒนาบุคลากรทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของภาครัฐและเอกชนในเขตจังหวัดอีสานใต้ พบว่าด้านการพัฒนาบุคลากรทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้มีการพัฒนาด้านการสร้างความรู้ความเข้าใจ เพิ่มจำนวนบุคลากรทางการท่องเที่ยว พัฒนาความสามารถในด้านการถ่ายทอดความรู้ เสริมทักษะและความสามารถให้แก่บุคลากร ส่วนด้านการฝึกอบรมยังมีน้อย รวมทั้งขาดการฝึกการใช้ภาษาในการสื่อสารและขาดวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงาน รูปแบบการพัฒนาบุคลากร จะทำในรูปแบบกลุ่ม ได้แก่ ฝึกอบรม การฝึกประสบการณ์ และการฝึกนอกสถานที่ ส่วนการเรียนรู้รายบุคคลได้แก่ การเรียนรู้จากประสบการณ์

นันทนา แหวนนาค และคณะ (2551) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น กรณีศึกษาอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา พบว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อยมาก การจัดการอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา มีลักษณะการจัดการแบบการสั่งการจากบนลงสู่ล่าง

ทำให้ชุมชนไม่มีส่วนร่วมเนื่องจากทางภาครัฐไม่ได้คำนึงถึงผลกำไรจากการเดินทางมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว เพราะหน่วยงานภาครัฐนั้นทำหน้าที่ เป็นผู้ดูแล รับผิดชอบในการ ทำนุบำรุง ดูแลรักษา ไว้เพียงอย่างเดียว มีนโยบายเพียงในด้านของการอนุรักษ์เพื่อรักษาไว้ให้คงอยู่เป็นสมบัติของชาติต่อไป

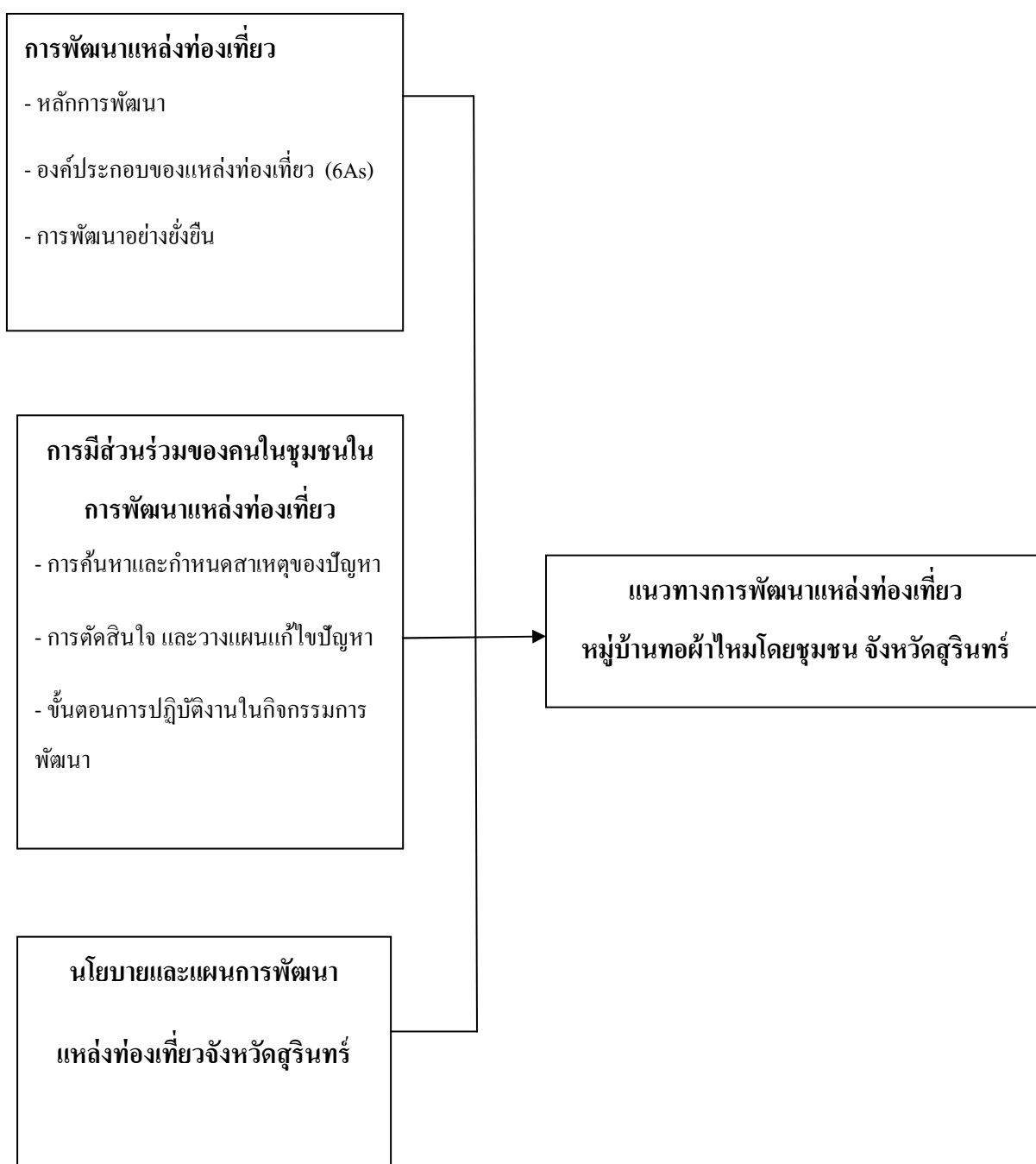
วิวรรษ์ พุทธานู (2547) ได้ทำการศึกษาบทบาทในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของคณะกรรมการการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล: กรณีศึกษาที่ สาธารณประโยชน์ อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ พบว่าคณะกรรมการบริการองค์การบริหารส่วนตำบล มีบทบาทในด้านการวางแผนในการจัดการการใช้ประโยชน์จากที่สาธารณประโยชน์ ด้านการใช้ประโยชน์อย่างถูกต้อง การสร้างจิตสำนึกในการรักษาที่สาธารณประโยชน์ การอนุรักษ์เพื่อป้องกันการทำลายที่สาธารณประโยชน์ และการพัฒนาเพื่อบำบัด และฟื้นฟูที่สาธารณประโยชน์

กฤษณา วงษาสันต์ (2548) ได้ทำการศึกษาการเสนอหมู่บ้านตัวอย่างในการพึ่งพิงตนเองโดยวิธีตามอุดมการณ์แผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง จังหวัดสุรินทร์ พบว่ากระบวนการพัฒนาชุมชนเน้น 2 ขั้นตอนคือ กระบวนการให้การศึกษาแก่ชุมชนทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยเชิญวิทยากรให้ความรู้ตามข้อมูลทั่วไป และใช้สื่อต่าง ๆ เช่น ฉายวีดีโอ เอกสาร ศึกษาดูงาน หลังการให้การศึกษาแก่ชุมชนแล้วเกิดกลุ่มในชุมชน 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทำกิจกรรมไร่นาสวนผสม 10 ครัวเรือน กลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยงไหมเพื่อประกอบกิจกรรมครบวงจร มีจำนวน 20 ปัญหาที่จะต้องคำนึงถึงคือ ด้านการตลาด จะต้องปรับประยุกต์หาวิธีการที่เหมาะสมก่อนจะลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับประชาชนในพื้นที่โดยให้ประชาชนเป็นผู้มองปัญหาตนเองแล้วจึงนำมาวางแผน

สารทิ วรรณตรง (2550) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ผ้าทอมือของกลุ่มชาติพันธุ์ พบว่า การสังเคราะห์ภาพสาระผ้าทอมือของกลุ่มชาติพันธุ์ในอนุภาคกลุ่มแม่น้ำโขง ได้แก่ ประเทศไทย ประเทศกัมพูชา และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีจำนวนทั้งหมด 1,007 ภาพ ประกอบด้วยผ้ามัดหมี่ ผ้าจก ผ้าโคร่งร่าง และผ้ายก ผ้าทอมือ ลายพรรณไม้ ลายสิ่งของเครื่องใช้ ลายโบราณสถาน และโบราณวัตถุ ผ้าทอมือมีบทบาทใน ด้านแหล่งเรียนรู้ ด้านการเรียนรู้ ด้านวัฒนธรรม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านสุขภาพ

จากทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถนำมาทำเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ได้ ดังนี้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์ ผลวิจัยที่ได้สามารถนำไปเป็นข้อมูลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไปใช้วางแผนกำหนดนโยบายในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมของจังหวัดสุรินทร์ได้วิธีดำเนินการวิจัยของงานวิจัยจะนำเสนอเป็นขั้นตอนดังนี้

- ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- การเก็บรวบรวมข้อมูล
- การตรวจสอบข้อมูล
- การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร ประชากรแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

1. ประชาชนในแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์ จำนวน 1,372,672 คน (ประชาสัมพันธ์จังหวัดสุรินทร์, สำนักงาน. 2551)
2. นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์ จำนวน 718,821 คน (ประชาสัมพันธ์จังหวัดสุรินทร์, สำนักงาน. 2551)
3. ผู้นำชุมชน และเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยว ในจังหวัดสุรินทร์

กลุ่มตัวอย่าง

จำนวนกลุ่มตัวอย่างของประชาชนและนักท่องเที่ยวได้จากการคำนวณจากสูตรของ Yamane (Yamane, 1967)

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

กำหนดให้	n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
	N	แทน	จำนวนประชากรที่อาศัยอยู่ในจังหวัดสุรินทร์และ นักท่องเที่ยวนักท่องเที่ยวที่มาจากจังหวัดสุรินทร์
	e	แทน	ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง

$$\text{แทนค่าในสูตร } n = \frac{1,372,672 + 718,821}{1 + (1,372,672 + 718,821) (0.05)^2}$$

$$n = 399.98$$

จึงใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน จากนั้นทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างสัดส่วนที่เท่ากัน โดยแบ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างประชาชนในท้องถิ่น 200 คน และกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว 200 คน แล้วใช้วิธีการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของหมู่บ้านทอผ้าไหมทั้ง 54 แห่ง ในจังหวัดสุรินทร์ 5 หมู่บ้าน ดังนี้ หมู่บ้านดากลาง อำเภอท่าตูม หมู่บ้านโพธิ์ทอง อำเภอปราสาท หมู่บ้านท่าสว่าง อำเภอเมือง หมู่บ้านเขวาสินรินทร์ อำเภอเขวาสินรินทร์ และหมู่บ้านอาลี อำเภอสำโรงทาบ เนื่องจากแต่ละหมู่บ้านมีลักษณะเด่นที่สามารถเป็นตัวแทน คือ

1. หมู่บ้านดากลาง อำเภอท่าตูม มีผ้าไหมขาวกวย (สวย) และศูนย์ศึกษาซึ่งตั้งอยู่ในบริเวณเดียวกัน
2. หมู่บ้านโพธิ์ทอง อำเภอปราสาท มีผ้ามัดหมี่ลายลูกแก้ว และผ้าสไบลายลูกแก้วสีธรรมชาติ เป็นผ้ามัดหมี่ลายลูกแก้วประยุกต์จากผ้าลายลูกแก้วในสมัยโบราณทอผ้าสีพื้น ลายลูกแก้ว โดยปัจจุบันได้นำลายมัดหมี่ลายต่างๆ นำมาทอยกดอก 6 ตะกอ
3. หมู่บ้านท่าสว่าง อำเภอเมือง มี ผ้าโพล คือ ผ้ามัดหมี่ลายต่างๆที่ยอมสีธรรมชาติ กระเป่าตุ๊กตา ของที่ระลึกที่ทำจากผ้าไหม จุดเด่นที่สำคัญคือ ผ้าไหมยกทองของกลุ่ม จันท์ โสมา ซึ่งเป็น OTOP ระดับ 5 ดาวของประเทศ
4. หมู่บ้านเขวาสินรินทร์ อำเภอเขวาสินรินทร์ มีผ้าโสร่งและผ้าขาวม้าไหมที่นำมาทอมีเส้นเล็กนุ่มทำให้งานออกมาสวยและประณีต นอกจากนี้ยังมีลูกประคำเงินที่นับว่าเป็นเอกลักษณ์ที่รู้จักในชื่อของ ลูกปะเก้อม

5. หมู่บ้านอาลี อำเภอสำโรงทาบมีจุดเด่นคือ นักท่องเที่ยวจะได้สัมผัสกับวิถีชีวิตชาวบ้าน และการทอผ้าไหมพื้นบ้าน การย้อมผ้าด้วยสีธรรมชาติ การทำไร่นาเกษตรกรรม แบบดั้งเดิม และการประดิษฐ์เครื่องมือเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน พิธีกรรมการบายศรีสู่ขวัญเพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยว และผู้มาเยี่ยมชม พิธีกรรมรำกล่อรำอ และรำกล่อ

เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบสะดวกออก 2 กลุ่มได้แก่

1. ประชาชนในหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์ จำนวน 200 คน โดยใช้การเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามตามหมู่บ้านจำนวน 5 หมู่บ้าน หมู่บ้านละ 40 คน

2. นักท่องเที่ยวชาวไทยนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยวในหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์ จำนวน 200 คน โดยใช้การเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามแบ่งตามหมู่บ้านจำนวน 5 หมู่บ้าน หมู่บ้านละ 40 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการสัมภาษณ์

สำหรับกลุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวและผู้นำชุมชนหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purpose Sampling) เลือกผู้ที่สามารถให้ข้อมูล มีความรู้ความเข้าใจในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ได้กลุ่มตัวอย่างรวม 8 คน คือ

- เจ้าหน้าที่จากสำนักงานการท่องเที่ยวประเทศไทย จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 3 คน
- ผู้นำชุมชนหมู่บ้านทอผ้าไหมอำเภอท่าตูม จำนวน 1 คน
- ผู้นำชุมชนหมู่บ้านทอผ้าไหมอำเภอปราสาท จำนวน 1 คน
- ผู้นำชุมชนหมู่บ้านทอผ้าไหมอำเภอเมืองสุรินทร์ จำนวน 1 คน
- ผู้นำชุมชนหมู่บ้านทอผ้าไหม อำเภอเขวาสินรินทร์ จำนวน 1 คน
- ผู้นำชุมชนหมู่บ้านทอผ้าไหมอำเภอสำโรงทาบ จำนวน 1 คน

การสร้างและตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้มีวิธีการสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือดังต่อไปนี้

1. ศึกษาข้อมูลจากตำรา เอกสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือเพื่อการวิจัย

2. ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อสร้างแบบสอบถามและประเด็นสัมภาษณ์

3. นำแบบสอบถามและประเด็นสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอคำแนะนำ แล้วทำการแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

4. ให้ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถามโดยการหาค่า IOC ได้เท่ากับ 0.92 เพื่อพิจารณาความถูกต้อง และความชัดเจนของเนื้อหา แล้วนำมาแก้ไขให้ถูกต้อง เหมาะสมตามข้อเสนอแนะก่อนทดลองใช้

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดสอบก่อนนำไปใช้จริง (Try out) กับกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยงที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยหาค่าสัมประสิทธิ์ อัลฟาของครอนบัก (Cronbach's alpha coefficient) ซึ่งเป็นค่าที่วัดความเชื่อถือได้ (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2549) ตามสูตร ดังนี้

$$\alpha = \frac{\overline{k \text{ Co variance} / \text{Variance}}}{1 + (k - 1) \overline{\text{Co variance} / \text{Variance}}}$$

โดยที่ α = ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ

k = จำนวนคำถามของแบบสอบถาม

$\overline{\text{Co variance}}$ = ค่าเฉลี่ยของค่าแปรปรวนร่วมระหว่างคำถามต่างๆ

$\overline{\text{Variance}}$ = ค่าเฉลี่ยของค่าแปรปรวนของคำถาม

ในกรณีที่มีการ Standardized แต่ละคำถาม ค่า Cronbach's alpha จะกลายเป็น

$$\alpha = \frac{\overline{kr}}{1 + \overline{r}(k - 1)}$$

โดยที่ $\overline{r}$ = ค่าเฉลี่ยของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของทุกคำถาม

ซึ่งได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามเท่ากับ 0.93 ดังนั้น จึงใช้แบบสอบถามนี้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เชิงลึก

แบบสอบถาม แบ่งเป็น แบบสอบถามประชาชนในแหล่งท่องเที่ยวและแบบสอบถามนักท่องเที่ยว

1. แบบสอบถามประชาชนในท้องถิ่น โดยแบ่งแบบสอบถาม เป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 : ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ

(Check List)

ตอนที่ 2 : ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์ ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 3 : แบบสอบถามความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์ ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Likert's rating scale) มีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

2. แบบสอบถามนักท่องเที่ยว แบ่ง เป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 : ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ

(Check List)

ตอนที่ 2 : แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) และมีหลายคำตอบให้เลือก (Multiple choices question)

ตอนที่ 3 : แบบสอบถามด้านความต้องการของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านจังหวัดสุรินทร์ โดยลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Likert's rating scale) มีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

เกณฑ์เทียบระดับความคิดเห็น

กำหนดระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะของคำถามในแบบสอบถามเป็นแบบมาตรวัดระดับความคิดเห็น ตามแบบของ ลิเคอร์ท (Likert's Scale) ซึ่งมี 5 ระดับ ดังต่อไปนี้

5 หมายถึง ผู้ตอบมีความต้องการมากที่สุด

4 หมายถึง ผู้ตอบมีความต้องการมาก

- 3 หมายถึง ผู้ตอบมีความต้องการปานกลาง
 2 หมายถึง ผู้ตอบมีความต้องการน้อย
 1 หมายถึง ผู้ตอบมีความต้องการน้อยที่สุดหรือไม่มี

การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อรวบรวมข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวและผู้นำชุมชนหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์โดยกำหนดประเด็นในการสัมภาษณ์ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการในเชิงลึกมากที่สุด โดยมีแนวประเด็นคำถามเกี่ยวข้องดังนี้

- บริบทของชุมชนด้านต่างๆ (เช่น องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว, การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน, การจัดการแหล่งท่องเที่ยว)
- นโยบายและแผนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวด้านต่างๆ (เช่น สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวของหมู่บ้านทอผ้าไหม, การเข้าถึงหมู่บ้านทอผ้าไหม, สิ่งอำนวยความสะดวกในหมู่บ้านทอผ้าไหม, กิจกรรมและกระบวนการส่งเสริมจากภาครัฐ และ เอกชน, ความคิดเห็นจุดเด่นจุดด้อยของหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์, และความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์)
- ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาให้หมู่บ้านทอผ้าไหมเป็นแหล่งท่องเที่ยว

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยได้ดำเนินการเป็นขั้นตอน ดังนี้

การเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม

1. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยนำแบบสอบถามจำนวน 400 ชุดไปแจกให้กับนักท่องเที่ยวจำนวน 200 ชุด และประชาชนในแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์จำนวน 200 ชุด ใช้การเลือกผู้ตอบแบบสอบถามโดยการสุ่มแบบสะดวก (convenience sampling) ใช้ระยะเวลา 8 สัปดาห์ ในช่วงเดือน มิถุนายน – สิงหาคม โดยเก็บข้อมูลในวันเสาร์และวันอาทิตย์ ในช่วงเวลาที่แตกต่างกัน เป็นจำนวน 400 ชุด

2. นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนตรวจหาความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับและดำเนินการจัดทำตามขั้นตอนต่อไป

การเก็บข้อมูล โดยการแบบสัมภาษณ์เชิงลึก

ผู้นำชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์จำนวน 5 คนและเจ้าหน้าที่ที่อยู่ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหม จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 3 คน โดยการนัดหมายวันเวลาที่ผู้ถูกสัมภาษณ์สะดวก โดยสัมภาษณ์ในประเด็นปัญหาที่จัดเตรียมไว้ใช้เวลาสัมภาษณ์ประมาณ 30 นาที ต่อคน และขออนุญาตบันทึกเทปการสัมภาษณ์

การตรวจสอบข้อมูล

การตรวจสอบข้อมูลทำในช่วงการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) คือการตรวจสอบด้านความถูกต้องของข้อมูล จากแหล่งเวลา บุคคล และสถานที่ โดยสัมภาษณ์เรื่องเดียวกันจากบุคคลในช่วงเวลาที่ต่างกัน สัมภาษณ์เรื่องเดียวกันจากหลายกลุ่มตัวอย่าง และสังเกตในเรื่องเดียวกันจากหลาย ๆ สถานที่ การตรวจสอบด้านวิธีรวบรวมข้อมูล คือ การรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม การรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การวิพากษ์และเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้ทรงคุณวุฒิ และเอกสารงานวิจัยในเรื่องเดียวกันมาวิเคราะห์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน มีความสมบูรณ์ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด (สุภางค์ จันทวานิช, 2553)

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำแบบสอบถามของนักท่องเที่ยวและประชาชนในแหล่งท่องเที่ยว ทั้ง 3 ตอนมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ก่อนคำนวณหา ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ

2. ถอดเทปการสัมภาษณ์รายบุคคลนำรายละเอียดจากการสัมภาษณ์ทำการ ตีความ สอบถามความหมายหาความเชื่อมโยงและนำข้อมูลที่ได้มาเรียบเรียงและจัดหมวดหมู่

3. นำข้อมูลที่ได้จากการแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่จัดหมวดหมู่แล้วมาวิเคราะห์ เพื่อนำเนื้อหาของข้อมูลมาร่างเป็นแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัด

4. นำร่างแนวทางที่ได้มาเสนอผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดสุรินทร์ จำนวน 3 คน ได้แก่ เจ้าหน้าที่แผนและนโยบายสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา ผู้อำนวยการสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานสุรินทร์และผู้อำนวยการสำนักงาน

การท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสุรินทร์ เพื่อวิพากษ์และเสนอข้อคิดเห็นในการปรับปรุงร่าง แนว
ทางการพัฒนาการท่องเที่ยวหมู่บ้านท่องเที่ยวไหมจังหวัดสุรินทร์

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหม จังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และ การสัมภาษณ์ โดยในส่วนของแบบสอบถามเป็นประชาชนในท้องถิ่นจำนวน 200 คน และ นักท่องเที่ยวจำนวน 200 คน และนำข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามมา หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ ผู้วิจัยได้จำแนกผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำเสนอตารางประกอบความเรียง ดังนี้

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม จำแนกผลการวิเคราะห์เป็นกลุ่มละ 3 ตอนตามลำดับดังต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามสำหรับประชาชนในท้องถิ่นพื้นที่วิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความต้องการเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามสำหรับนักท่องเที่ยว

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความต้องการของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามของประชาชนในท้องถิ่น

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของประชาชนในท้องถิ่นที่อาศัยอยู่ในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 200 คน ในด้าน เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ภูมิฐานะ การมีส่วนร่วม

ร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ด้วยการแจกแจงความถี่ และคิดเป็นร้อยละ ผลการวิเคราะห์แสดงดังตารางที่ 1 – 6

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	66	33.0
หญิง	134	67.0
รวม	200	100.0

จากตารางที่ 1 ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิง ร้อยละ 67.0 ชาย ร้อยละ 33.0

ตารางที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 20 ปี	14	7.0
21 - 30 ปี	32	16.0
31 - 40 ปี	60	30.0
41 - 50 ปี	54	27.0
51 – 60 ปี	30	15.0
61 ปี ขึ้นไป	10	5.0
รวม	200	100.0

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามอายุ 31 - 40 ปี ร้อยละ 30.0 รองลงมาอายุ 41 - 50 ปี ร้อยละ 27.0 และ 21 - 30 ปี ร้อยละ 16.0 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
โสด	40	20.0
สมรส	142	72.0
หม้าย	14	7.0
หย่าร้าง	4	2.0
รวม	200	100.0

จากตารางที่ 3 ผู้ตอบแบบสอบถามสมรสแล้ว ร้อยละ 72.0 รองลงมา โสด ร้อยละ 20

ตารางที่ 4 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามการศึกษา

การศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ได้รับการศึกษา	6	3.0
ระดับประถมศึกษา	66	33.0
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	43	21.5
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	48	24.0
ระดับอนุปริญญา/ปวส	11	5.5
ระดับปริญญาตรี	24	12.0
ระดับสูงกว่าปริญญาตรี	2	1.0
รวม	200	100.0

จากตารางที่ 4 ผู้ตอบแบบสอบถามมีการศึกษาในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 33.0 รองลงมา มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือปวช. ร้อยละ 24.0 และ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 21.5 ตามลำดับ

ตารางที่ 5 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	13	6.5
พนักงานบริษัท/เอกชน	5	2.5
นักเรียน/นักศึกษา	20	10.0
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	51	25.5
เกษตรกร	79	39.5
รับจ้างทั่วไป	22	11.0
แม่บ้าน/เกษียณ/ว่างงาน	8	4.0
อื่น ๆ	2	1.0
รวม	200	100.0

จากตารางที่ 5 ผู้ตอบแบบสอบถามมีอาชีพเป็น เกษตรกร ร้อยละ 39.75 รองลงมา มีอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 25.5 และ รับจ้างทั่วไป ร้อยละ 11.0 ตามลำดับ

ตารางที่ 6 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

รายได้ต่อปี	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 5,000 บาท	55	27.5
5,001 - 10,000 บาท	102	51.0
10,001 - 20,000 บาท	32	16.0
20,001 - 30,000 บาท	6	3.0
มากกว่า 30,000 บาท	5	2.5
รวม	200	100.0

จากตารางที่ 6 ผู้ตอบแบบสอบถาม มีรายได้เฉลี่ย 5,001 - 10,000 บาท ร้อยละ 51.0 รองลงมา มีรายได้เฉลี่ย ต่ำกว่า 5,000 บาท ร้อยละ 27.5 และ 10,001 - 20,000 บาท ร้อยละ 16.0 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวบ้านทอผ้าไหม จังหวัดสุรินทร์

การวิเคราะห์ความคิดเห็นของประชาชนในท้องถิ่นที่ตอบแบบสอบถาม การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว กิจกรรมบริการทางการท่องเที่ยวที่สนใจ กิจกรรมที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจ แหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจ ซึ่งแสดงผลการวิเคราะห์ ดังตารางที่ 7 – 14

ตารางที่ 7 ลักษณะการมีส่วนร่วมของผู้ตอบแบบสอบถาม ในกิจกรรมการท่องเที่ยว

ส่วนร่วมในกิจกรรม	จำนวน	ร้อยละ
เป็นเจ้าของธุรกิจ	61	31.5
เป็นลูกจ้าง	34	17.0
ไม่มีส่วนร่วม	68	34.0
กรรมการหมู่บ้าน	29	14.5
ไม่ตอบแบบสอบถาม	8	4.0
รวม	200	100.0

จากตารางที่ 7 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว ร้อยละ 34.0 รองลงมา เป็นเจ้าของธุรกิจ ร้อยละ 31.5 และ เป็นลูกจ้าง ร้อยละ 17.0 ตามลำดับ การที่ไม่มีส่วนร่วมเนื่องจากประกอบอาชีพอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องร้อยละ 41.8

ตารางที่ 8 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ในเรื่องความเหมาะสมของค่าเช่าพื้นที่

ความเหมาะสมของค่าเช่า	จำนวน	ร้อยละ
แพงเกินไป	7	3.5
เหมาะสม	140	70.0
ถูกมาก	10	5.0
อื่น ๆ	23	11.5
ไม่ตอบแบบสอบถาม	20	10.0
รวม	200	100.0

จากตารางที่ 8 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ คิดว่าค่าเช่ามีความเหมาะสม ร้อยละ 70.0

ตารางที่ 9 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ตามการเสียดำเนินกิจกรรม

การเสียดำเนินกิจกรรม	จำนวน	ร้อยละ
เสียดำเช่า	71	35.5
ไม่เสียดำเช่า	74	37.0
เป็นเจ้าของที่เอง	31	15.5
อื่น ๆ	9	4.5
ไม่ตอบแบบสอบถาม	15	7.5
รวม	200	100.0

จากตารางที่ 9 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถาม ไม่เสียดำเช่า ร้อยละ 37.0 รองลงมา เสียดำเช่าร้อยละ 35.5 และ เป็นเจ้าของที่เอง ร้อยละ 15.5 ตามลำดับ

ตารางที่ 10 ลักษณะการมีส่วนร่วมของผู้ตอบแบบสอบถามในการให้บริการนักท่องเที่ยว

ลักษณะการให้บริการ	จำนวน	ร้อยละ
บริการที่พัก	17	8.5
บริการอาหารและเครื่องดื่ม	27	13.5
ผลิตและขายสินค้าที่ระลึก	62	31.0
ผลิตและขายสินค้า	49	24.5
บริการนำเที่ยว/มัคคุเทศก์	12	6.0
จำหน่ายและให้เช่าอุปกรณ์การท่องเที่ยว	1	0.5
บริการพาหนะรับจ้าง/ให้เช่าพาหนะ	5	2.5
การบริการที่เกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยว	15	7.5
อื่น ๆ	7	3.5
ไม่ตอบแบบสอบถาม	5	2.5
รวม	200	100.0

จากตารางที่ 10 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ผลิตและขายสินค้าที่ระลึก ร้อยละ 31.0 รองลงมา ผลิตและขายสินค้า ร้อยละ 24.5 และ บริการอาหารและเครื่องดื่ม ร้อยละ 13.5 ตามลำดับ

ตารางที่ 11 ความต้องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ความต้องการมีส่วนร่วม	จำนวน	ร้อยละ
บริการที่พัก	5	17.0
บริการอาหารและเครื่องดื่ม	46	14.2
ผลิตและขายสินค้าที่ระลึก	82	25.4
ผลิตและขายสินค้า	50	15.5
นำเที่ยว/มัคคุเทศก์	26	8.0
จำหน่ายและให้เช่าอุปกรณ์การท่องเที่ยว	8	2.5
บริการพาหนะรับจ้าง/ให้เช่าพาหนะ	17	5.3
การบริการที่เกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยว	37	11.5
อื่น ๆ	2	0.6
รวม	323	100.0

จากตารางที่ 11 ผู้ตอบแบบสอบถาม ต้องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมผลิตและขายสินค้าที่ระลึก ร้อยละ 25.4 รองลงมา บริการที่พัก ร้อยละ 17.0 และ ผลิตและขายสินค้า ร้อยละ 15.5

ตารางที่ 12 สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวในหมู่บ้านทอผ้าไหม

จุดดึงดูดนักท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
ธรรมชาติ	27	12.5
ประวัติศาสตร์	8	3.7
ศิลปวัฒนธรรม/วิถีชีวิต	111	51.4
วิธีและขั้นตอนในการทอผ้าไหม	66	30.6
อื่น ๆ	4	1.8
รวม	216	100.0

จากตารางที่ 12 ผู้ตอบแบบสอบถาม มีความคิดเห็นว่าสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหม คือ ศิลปวัฒนธรรม/วิถีชีวิต ร้อยละ 51.4 รองลงมา วิธีและขั้นตอนในการทอผ้าไหม ร้อยละ 30.6 และ ธรรมชาติ ร้อยละ 12.5 ตามลำดับ

ตารางที่ 13 กิจกรรมการทอผ้าไหมที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจ

กิจกรรมที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจ	จำนวน	ร้อยละ
การเตรียมเส้นไหม	91	19.9
การข้อมสีไหม	67	14.7
การขึ้นเส้นไหม	125	27.3
การทอผ้าไหม	83	18.2
การศึกษาวิถีชีวิตคนในหมู่บ้าน	49	10.7
การสำรวจโบราณวัตถุ/โบราณสถาน	24	4.3
อื่นๆ	20	4.4
รวม	457	100.0

จากตารางที่ 13 กิจกรรมที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจมากที่สุดคือ กิจกรรมการ ขึ้นเส้นไหม ร้อยละ 27.3 กิจกรรมการเตรียมเส้นไหม ร้อยละ 19.9 และการทอผ้าไหม ร้อยละ 18.2 ตามลำดับ

ตารางที่ 14 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสุรินทร์ที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจ

แหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจ	จำนวน	ร้อยละ
เขตอนุรักษ์พันธุ์ไม้สนสองใบ	20	4.0
หมู่บ้านช้าง	134	26.8
วนอุทยานพนมสวาย	74	14.8
ตลาดการค้าช่องจอม	82	16.4
ปราสาทศีขรภูมิ	55	11.0
ปราสาทเมืองดี	29	5.8
ห้วยเสนง	52	10.4
กลุ่มปราสาทตาเมือน	27	5.4
อื่นๆ	27	5.4
รวม	500*	100.0

จากตารางที่ 14 แหล่งที่ท่องเที่ยวในจังหวัดสุรินทร์ที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจมากที่สุดคือ หมู่บ้านช้าง ร้อยละ 26.8 รองลงมา ตลาดการค้าช่องจอม ร้อยละ 16.4 และ วนอุทยานพนมสวาย ร้อยละ 14.8 ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความต้องการของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์

การวิเคราะห์ระดับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นที่อาศัยอยู่ในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์เกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์ ด้วยการคิดเป็นร้อยละ ซึ่งผลการวิเคราะห์แสดงดังตารางที่ 15 – 18

ตารางที่ 15 ความต้องการของผู้ตอบแบบสอบถาม ในการพัฒนาการพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว

การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยว	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	$\bar{x}$	S.D.
1. การปรับปรุงถนนทางเข้าแหล่งท่องเที่ยว	35.7	39.2	21.6	3.5	-	4.07	.844
2. การปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยว	42.0	46.7	8.5	1.0	71.0	4.29	.749
3. การดูแลความสะอาดและบำรุงรักษาแหล่งท่องเที่ยว	43.2	43.7	11.6	0.5	1.0	4.28	.765
4. การสร้างสิ่งปลูกสร้างที่กลมกลืนกับสภาพธรรมชาติของท้องถิ่น	34.2	49.7	13.1	2.5	0.5	4.15	.775
5. การจัดแสดงวัฒนธรรมและประเพณีในท้องถิ่น	26.1	56.3	16.1	1.0	0.5	4.07	.711
รวม	36.6	49.1	12.4	1.3	0.7	4.17	.108

จากตารางที่ 15 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความต้องการให้พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในระดับมาก ($\bar{x} = 4.17$) ได้แก่ ด้านการจัดแสดงวัฒนธรรมและประเพณีในท้องถิ่น (ร้อยละ 56.3) ด้านการสร้างสิ่งปลูกสร้างที่กลมกลืนกับสภาพธรรมชาติของท้องถิ่น (ร้อยละ 49.7) ด้านการปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยว (ร้อยละ 46.7) ด้านการดูแลรักษาความสะอาดและบำรุงรักษาแหล่งท่องเที่ยว (ร้อยละ 43.7) และการปรับปรุงถนนทางเข้าแหล่งท่องเที่ยว (ร้อยละ 39.2) ตามลำดับ

ตารางที่ 16 ความต้องการของผู้ตอบแบบสอบถาม ในการพัฒนาการจัดการแหล่งท่องเที่ยว

การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยว	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	$\bar{x}$	S.D.
<u>ความปลอดภัยในการท่องเที่ยว</u>							
1.ด่านตรวจ ป้อมยาม	24.6	53.3	19.5	2.5	-	4.00	.739
2.ห้องปฐมพยาบาลเบื้องต้นในแหล่งท่องเที่ยว	34.2	43.2	20.1	1.5	1.0	4.08	.831
3.ไฟส่องทาง	51.8	38.7	6.5	2.5	0.5	4.39	.763
<u>สิ่งอำนวยความสะดวก</u>							
1.จัดสร้างที่พักสัมผัสวัฒนธรรมท้องถิ่น (home stay)	19.1	45.2	29.6	5.5	0.5	3.77	.839
2. จัดสร้างที่พักตากอากาศ (guest house) บริหารโดยคนในชุมชน	29.8	37.9	28.8	2.5	1.0	3.93	.881
3. จัดร้านจำหน่ายอาหารพื้นเมือง	24.1	51.8	22.1	1.0	1.0	3.97	.771
4. จัดร้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึก (OTOP)	39.7	43.7	12.6	2.5	1.5	4.18	.855
5. ระบบไฟฟ้า	30.2	40.7	26.6	1.5	1.0	3.97	.849
6. ระบบน้ำประปา	36.4	40.9	21.2	1.0	0.5	4.12	.807
7. โทรศัพท์สาธารณะ	36.4	36.9	17.0	9.1	0.5	3.99	.974
8. ความชัดเจนของสัญญาณโทรศัพท์เคลื่อนที่	31.2	35.2	26.1	7.0	0.5	3.89	.945
9. จำนวนถังขยะมากขึ้น	25.1	42.2	30.2	1.5	1.0	3.89	.834
10. การจัดเก็บขยะ และระบบกำจัดขยะที่ดี	29.1	46.2	20.1	4.0	0.5	3.99	.838
11.การจัดสร้างศูนย์บริการนักท่องเที่ยว	19.6	53.3	23.6	3.0	0.5	3.88	.767
12. จัดทำเอกสารแนะนำแหล่งท่องเที่ยว	22.6	59.8	16.1	1.5	-	4.04	.670
13. ความชัดเจนของป้ายแสดงเส้นทาง	35.2	48.7	12.6	2.5	1.0	4.15	.806
14.การบริการรถโดยสารประจำทาง	41.2	35.2	19.1	4.0	0.5	4.13	.893
15 การบริการรถรับจ้างบริเวณแหล่งท่องเที่ยว	36.2	34.7	21.6	7.5	-	3.99	.940
16 การควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยว	18.3	43.1	31.5	5.1	2.0	3.71	.895
รวม	31.1	43.2	21.4	3.5	0.7	4.00	.154

จากตารางที่ 16 ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ต้องการพัฒนาศักยภาพ ด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.00$) คือ ด้านการบริการรถโดยสารประจำทางในการเข้าถึง (ร้อยละ 41.2) และ การบริการรถรับจ้างบริเวณแหล่งท่องเที่ยว (ร้อยละ 36.2) ส่วนผู้ตอบ

แบบสอบถามส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก คือ การจัดทำเอกสารแนะนำแหล่งท่องเที่ยว (ร้อยละ 59.8) การจัดสร้างศูนย์บริการนักท่องเที่ยว (ร้อยละ 53.3) การจัดเก็บขยะ และระบบกำจัดขยะที่ดี (ร้อยละ 46.2) การควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยว (ร้อยละ 43.1) การบริการรถรับจ้างบริเวณแหล่งท่องเที่ยว (ร้อยละ 34.7) ตามลำดับ

ตารางที่ 17 ความต้องการของผู้ตอบแบบสอบถาม ในการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว

การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยว	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	$\bar{x}$	S.D.
1. การจัดกิจกรรมสืบสานวัฒนธรรมพื้นบ้าน	29.1	48.7	21.6	0.5	-	4.07	.725
2. การจัดเส้นทางแหล่งท่องเที่ยวทอผ้าไหมเชื่อมโยงในจังหวัด	32.7	52.3	13.6	1.0	0.5	4.16	.725
3. การจัดอบรมการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารกับนักท่องเที่ยวต่างชาติ	37.2	44.2	18.1	0.5	-	4.18	.737
4. การจัดกิจกรรมฟื้นฟูอาหารพื้นบ้าน และภูมิปัญญาท้องถิ่น	35.2	44.2	19.1	1.5	-	4.13	.767
5. การจัดทำปฏิทินกิจกรรมท่องเที่ยวภายในจังหวัดตลอดปี	36.2	40.7	19.1	4.0	-	4.09	.842
6. การจัดอบรมเพื่อเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่น แก่เยาวชน และประชาชน	38.7	47.7	12.6	1.0	-	4.24	.705
7. การจัดอบรมพัฒนาฝีมือแรงงานผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น (OTOP)	40.5	43.2	16.1	0.5	-	4.23	.729
8. การจัดอบรมการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารกับนักท่องเที่ยวต่างชาติ	40.7	46.7	9.5	2.5	0.5	4.25	.768
9. การรวมกลุ่มสหกรณ์การท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมการค้าในงานด้านการท่องเที่ยวสำหรับหมู่บ้านทอผ้าไหมและชุมชน	33.2	47.2	18.1	1.5	-	4.12	.749
รวม	35.9	46.1	16.4	1.4	0.1	4.16	.066

จากตารางที่ 17 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ต้องการให้มีการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวในระดับมากทุกด้าน ($\bar{x} = 4.16$) ได้แก่ การจัดเส้นทางแหล่งท่องเที่ยวทอผ้าไหมเชื่อมโยงในจังหวัด (ร้อยละ 52.3) การจัดกิจกรรมสืบสานวัฒนธรรมพื้นบ้าน (ร้อยละ 48.7) การจัดอบรมเพื่อเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่น แก่เยาวชน และประชาชน (ร้อยละ 47.7) การรวมกลุ่มสหกรณ์การท่องเที่ยวเพื่อ

ส่งเสริมการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวสำหรับหมู่บ้านท่องเที่ยวไหมและชุมชน (ร้อยละ 47.2) การจัดอบรมการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารกับนักท่องเที่ยวต่างชาติ (ร้อยละ 46.7) การจัดอบรมการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารกับนักท่องเที่ยวต่างชาติ (ร้อยละ 44.2) การจัดกิจกรรมฟื้นฟูอาหารพื้นบ้าน และ ภูมิปัญญาท้องถิ่น (ร้อยละ 44.2) การจัดอบรมพัฒนาฝีมือแรงงานผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น (OTOP) (ร้อยละ 43.2) การจัดทำปฏิทินกิจกรรมท่องเที่ยวภายในจังหวัดตลอดปี (ร้อยละ 40.7)

ตารางที่ 18 ความต้องการของผู้ตอบแบบสอบถามในความต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน

การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยว	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	$\bar{x}$	S.D.
1. การตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดการหมู่บ้านท่องเที่ยวไหม	20.2	50.0	27.3	2.5	-	3.88	.751
2. การกำหนดมาตรการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม	19.1	58.8	20.1	2.0	-	3.95	.687
3. การจัดกิจกรรม เพื่อเป็นการสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว	25.1	52.3	21.1	1.5	-	4.01	.725
4. การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านท่องเที่ยวไหม	25.8	53.0	18.2	3.0	-	4.02	.750
5. การประชุมแผนและนโยบายด้านการท่องเที่ยว	21.2	53.0	-	3.5	1.0	3.90	.806
6. จัดทำแผนนโยบายที่เป็นการควบคุมผลกระทบจากการท่องเที่ยว	20.6	51.8	22.6	4.0	1.0	3.87	.818
7. จัดทำแผนนโยบายที่เป็นการส่งเสริมเศรษฐกิจและกระตุ้นการท่องเที่ยว	22.2	51.5	20.7	5.1	0.5	3.90	.819
8. การประเมินผลกระทบที่เกิดจากการจัดการท่องเที่ยว	23.7	42.4	25.3	8.1	0.5	3.81	.909
รวม	22.2	51.6	22.0	3.7	0.4	3.92	.072

จากตารางที่ 18 ผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนในระดับมากที่สุดด้าน ($\bar{x} = 3.92$) ได้แก่ การกำหนดมาตรการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม (ร้อยละ 58.8) การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านท่องเที่ยวไหม (ร้อยละ 53.0) การประชุมแผนและนโยบายด้านการท่องเที่ยว (ร้อยละ 53.0) การจัดกิจกรรม (ร้อยละ 52.3) ทำแผนนโยบายที่เป็นการ

ควบคุมผลกระทบจากการท่องเที่ยว (ร้อยละ 51.8) จัดทำแผนนโยบายที่เป็นการส่งเสริมเศรษฐกิจ และกระตุ้นการท่องเที่ยว (ร้อยละ 51.5) การตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดการหมู่บ้านท่องเที่ยวใหม่ (ร้อยละ 50.0) การประเมินผลกระทบที่เกิดจากการจัดการท่องเที่ยว (ร้อยละ 42.4) ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามนักท่องเที่ยว

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ ที่ตอบแบบสอบถาม จำนวน 200 คน ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ด้วยการแจกแจงความถี่ และคิดเป็นร้อยละ ซึ่งผลการวิเคราะห์แสดงดังตารางที่ 19 – 24

ตารางที่ 19 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	90	45.0
หญิง	110	55.0
รวม	200	100.0

จากตารางที่ 19 ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิง ร้อยละ 55.0 ชาย ร้อยละ 45.0

ตารางที่ 20 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 20 ปี	21	10.5
21 - 30 ปี	73	36.5
31 - 40 ปี	44	22.0
41 - 50 ปี	33	16.5
51 – 60 ปี	21	10.5
61 ปี ขึ้นไป	8	4.0
รวม	200	100.0

จากตารางที่ 20 ผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุ 21-30 ปี ร้อยละ 36.5 รองลงมา 31- 40 ปี ร้อยละ 22.0 และ 41 - 50 ปี ร้อยละ 16.5 ตามลำดับ

ตารางที่ 21 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
โสด	100	50.0
สมรส	84	42.0
หม้าย	14	7.0
หย่าร้าง	2	1.0
รวม	200	100.0

จากตารางที่ 21 ผู้ตอบแบบสอบถามมีสถานภาพโสด ร้อยละ 50.0 รองลงมา สมรส ร้อยละ 42.0 และ หม้าย ร้อยละ 7.0 ตามลำดับ

ตารางที่ 22 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามการศึกษา

การศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ระดับประถมศึกษา	14	7.0
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	17	8.5
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	47	23.5
ระดับอนุปริญญา/ปวส	20	10.0
ระดับปริญญาตรี	88	44.0
ระดับสูงกว่าปริญญาตรี	14	7.0
รวม	200	100.0

จากตารางที่ 22 ผู้ตอบแบบสอบถามมีการศึกษาในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 44.0 รองลงมา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือปวช. ร้อยละ 23.5 ตามลำดับ

ตารางที่ 23 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	34	17.0
พนักงานบริษัท/เอกชน	48	24.0
นักเรียน/นักศึกษา	54	27.0
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	30	15.0
เกษตรกร	10	5.0
รับจ้างทั่วไป	12	6.0
แม่บ้าน/เกษียณ/ว่างงาน	8	4.0
อื่น ๆ	4	2.0
รวม	200	100.0

จากตารางที่ 23 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพเป็น นักเรียน/นักศึกษาจำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 27.0 และ อาชีพพนักงานบริษัท/เอกชน จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 24.0 ตามลำดับ

ตารางที่ 24 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

รายได้ต่อเดือน	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 5,000 บาท	56	28.0
5,001 - 10,000 บาท	102	51.0
10,001 - 20,000 บาท	32	16.0
20,001 - 30,000 บาท	5	2.5
มากกว่า 30,000 บาท	5	2.5
รวม	200	100.0

จากตารางที่ 24 ผู้ตอบแบบสอบถามมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,001 - 10,000 บาท ร้อยละ 51.0 รองลงมา ต่ำกว่า 5,000 บาท ร้อยละ 28.0 และ 10,001 - 20,000 บาท ร้อยละ 16.0 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ความถี่ การท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมในช่วง 1 ปีที่ผ่านมา วัตถุประสงค์ที่เดินทางมาท่องเที่ยว สิ่งจูงใจในการท่องเที่ยว แหล่งข้อมูลข่าวสาร ลักษณะการเดินทางท่องเที่ยว ช่วงที่เดินทางท่องเที่ยว ประเภทการท่องเที่ยวที่ชื่นชอบมากที่สุด ขั้นตอนการท่องเที่ยวที่ชื่นชอบที่สุด แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสุรินทร์ที่ชื่นชอบที่สุด เวลาในการท่องเที่ยว ยานพาหนะในการเดินทาง ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวแต่ละครั้ง และคิดเป็นร้อยละ ซึ่งผลการวิเคราะห์แสดงดังตารางที่ 25 – 36

ตารางที่ 25 การมาท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมในช่วง 1 ปีที่ผ่านมา

ความถี่ในการท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
มาเป็นครั้งแรก	148	74.0
เคยมาแล้ว	52	26.0
รวม	200	100.0

จากตารางที่ 25 ผู้ตอบแบบสอบถามมาท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหม จังหวัดสุรินทร์ เป็นครั้งแรก ร้อยละ 74.0 และเคยมาแล้ว ร้อยละ 26.0

ตารางที่ 26 วัตถุประสงค์ในการเดินทางมายังหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์

วัตถุประสงค์	จำนวน	ร้อยละ
ท่องเที่ยว/พักผ่อน	96	38.5
เยี่ยมชมญาติ/เพื่อน	19	7.6
ติดต่อธุรกิจ/ดูงาน	11	4.4
ซื้อสินค้า/ของที่ระลึก	44	17.7
เพิ่มพูนประสบการณ์/ความรู้	31	12.4
ทำบุญ/ไหว้พระ	9	3.6
เรียนรู้วัฒนธรรม/ประเพณี	25	10.0
ศึกษาระบบชาติ/ประวัติศาสตร์	5	2.0
ความสนุกสนาน/บันเทิง	8	3.2
อื่นๆ	1	0.4
รวม	249	100.0

จากตารางที่ 26 นักท่องเที่ยววัตถุประสงค์ในการเดินทางมายังหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์ เพื่อท่องเที่ยว/พักผ่อน ร้อยละ 38.5 รองลงมา ซื้อสินค้า/ของที่ระลึก ร้อยละ 17.7 และเพิ่มพูนประสบการณ์/ความรู้ ร้อยละ 12.4 ตามลำดับ

ตารางที่ 27 สิ่งจูงใจในการเดินทางมายังหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์

สิ่งจูงใจ	จำนวน	ร้อยละ
คำชักชวนจากเพื่อน /ญาติ /แฟน	69	30.7
ชอบบรรยากาศที่เป็นธรรมชาติ	22	9.8
ความเป็นเอกลักษณ์ของผ้าไหม	66	29.3
บริษัทนำเที่ยวน่าสนใจ	10	4.4
สื่อโฆษณาต่างๆ	14	6.2
วิถีชีวิตของคนในชุมชน	24	10.7
คมนาคมสะดวก / ระยะทางใกล้	13	5.8
อื่นๆ	7	3.1
รวม	225	100.0

จากตารางที่ 27 สิ่งจูงใจให้ผู้ตอบแบบสอบถามเดินทางมายังหมู่บ้านทอผ้าไหมสุรินทร์ เป็นคำชักชวนจากเพื่อน/ญาติ/แฟน ร้อยละ 30.7 รองลงมา ความเป็นเอกลักษณ์ของผ้าไหม ร้อยละ 29.3 และวิถีชีวิตของคนในชุมชน ร้อยละ 10.7 ตามลำดับ

ตารางที่ 28 ช่วงที่เดินทางท่องเที่ยว

ช่วงที่เดินทางท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
วันหยุดในช่วงเทศกาลต่างๆ	77	37.4
ช่วงวันหยุด เสาร์ - อาทิตย์	96	46.6
ช่วงวันจันทร์ - ศุกร์	18	8.7
วันหยุดช่วงปิดภาคเรียน	7	3.4
อื่นๆ	8	3.9
รวม	206	100.00

จากตารางที่ 28 ผู้ตอบแบบสอบถาม เดินทางท่องเที่ยวช่วงวันหยุด เสาร์ - อาทิตย์ ร้อยละ 46.6 รองลงมา วันหยุดในช่วงเทศกาลต่างๆ ร้อยละ 37.4 และ ช่วงวันจันทร์ - ศุกร์ ร้อยละ 8.7

ตารางที่ 29 แหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหม

แหล่งข้อมูลข่าวสาร	จำนวน	ร้อยละ
การแนะนำของคนรู้จัก	117	50.2
อินเทอร์เน็ต	14	6.0
โทรทัศน์	11	4.7
วิทยุ	4	1.7
วารสาร/นิตยสาร	3	1.3
หนังสือพิมพ์	2	0.9
บริษัทนำเที่ยว	7	3.0
หน่วยงานด้านการท่องเที่ยว	39	16.7
เอกสารแนะนำแหล่งท่องเที่ยว	30	12.9
อื่นๆ	6	2.6
รวม	233	100.0

จากตารางที่ 29 ผู้ตอบแบบสอบถามทราบข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหม จากการแนะนำของคนรู้จัก ร้อยละ 50.2 รองลงมา จากหน่วยงานด้านการท่องเที่ยว ร้อยละ 16.7 และจากเอกสารแนะนำแหล่งท่องเที่ยว ร้อยละ 12.9 ตามลำดับ

ตารางที่ 30 ลักษณะการเดินทางท่องเที่ยว

ลักษณะการเดินทางท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
เดินทางคนเดียว	12	6.0
เดินทางกับกลุ่มเพื่อน	56	27.3
เดินทางกับคนรัก	11	5.4
เดินทางกับครอบครัว/ญาติ	83	40.5
เดินทางไปกับหน่วยงาน / องค์กร/	22	10.7
เดินทางกับกลุ่มทัวร์	21	10.2
รวม	200	100.00

จากตารางที่ 30 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถาม เดินทางกับครอบครัว/ญาติ ร้อยละ 40.5 รองลงมา เดินทางกับกลุ่มเพื่อน ร้อยละ 27.3 และ เดินทางไปกับหน่วยงาน / องค์กร ร้อยละ 10.7

ตารางที่ 31 ประเภทการท่องเที่ยวที่ชื่นชอบมากที่สุด

ประเภทการท่องเที่ยวที่ชื่นชอบมากที่สุด	จำนวน	ร้อยละ
ธรรมชาติ	72	31.2
ประวัติศาสตร์	35	15.1
ศิลปวัฒนธรรม / วิถีชีวิต	109	47.2
การกีฬาและบันเทิง	14	6.0
อื่นๆ	1	0.4
รวม	200	100.0

จากตารางที่ 31 ผู้ตอบแบบสอบถามชื่นชอบการท่องเที่ยว ประเภทศิลปวัฒนธรรม/วิถีชีวิต ร้อยละ 47.2 รองลงมา ธรรมชาติ ร้อยละ 31.2 และ ประวัติศาสตร์ ร้อยละ 15.1 ตามลำดับ

ตารางที่ 32 ขั้นตอนการทอผ้าไหมที่นักท่องเที่ยวชื่นชอบ

ขั้นตอนการทอผ้าไหม	จำนวน	ร้อยละ
ขั้นตอนการเตรียมเส้นไหม	71	14.0
ขั้นตอนการย้อมไหมสีต่างๆ	99	19.6
ขั้นตอนการขึ้นไหมตะกอ	50	9.9
ขั้นตอนการถักทอเส้นไหม	83	16.4
ขั้นตอนการมัดหมี่	83	16.4
ขั้นตอนการขึ้นลายผ้าไหม	80	15.8
ขั้นตอนการดอกลิ้นไหม	26	5.1
อื่นๆ	14	2.8
รวม	506	100.0

จากตารางที่ 32 ผู้ตอบแบบสอบถาม สนใจการทอผ้าไหมในขั้นตอนการย้อมไหมสีต่าง ๆ ร้อยละ 19.6 รองลงมา ขั้นตอนการถักทอเส้นไหม ร้อยละ 16.4 และ ขั้นตอนการขึ้นลายผ้าไหม ร้อยละ 15.8 ตามลำดับ

ตารางที่ 33 แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสุรินทร์ที่นักท่องเที่ยวชื่นชอบ

จุดดึงดูดนักท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
เขตอนุรักษ์พันธุ์ไม้สนสองใบ	25	5.2
หมู่บ้านช้าง	144	30.1
วนอุทยานพนมสวาย	67	14.0
ตลาดการค้าช่องจอม	75	15.7
ปราสาทศีขรภูมิ	51	10.7
ปราสาทเมืองที	31	6.5
ห้วยเสนง	46	9.6
กลุ่มปราสาทตาเมือน	30	6.3
อื่นๆ	9	1.9
รวม	478	100.0

จากตารางที่ 33 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ชื่นชอบหมู่บ้านช้าง ร้อยละ 30.1 รองลงมา ตลาดการค้าช่องจอม ร้อยละ 15.7 และ วนอุทยานพนมสวาย ร้อยละ 14.0 ตามลำดับ

ตารางที่ 34 ระยะเวลาที่ใช้ในการท่องเที่ยว

เวลาในการท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
1 วัน	82	41.0
2 - 3 วัน	94	47.0
4 - 6 วัน	20	10.0
7 วันขึ้นไป	3	1.5
อื่นๆ	1	0.5
รวม	200	100.0

จากตารางที่ 34 ผู้ตอบแบบสอบถามใช้เวลาในการท่องเที่ยว 2-3 วัน ร้อยละ 47.0 1 วัน ร้อยละ 40.0 และ 4 - 6 วัน ร้อยละ 10.0 ตามลำดับ

ตารางที่ 35 ยานพาหนะที่ใช้เดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว

ยานพาหนะที่ใช้เดินทาง	จำนวน	ร้อยละ
รถยนต์ส่วนบุคคล	141	70.5
รถจักรยานยนต์	11	5.5
รถเช่า / รถรับจ้าง	31	15.5
รถโดยสารประจำทาง	6	3.0
รถไฟ	4	2.0
อื่นๆ	7	3.5
รวม	200	100.0

จากตารางที่ 35 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเดินทางโดยรถยนต์ส่วนบุคคล ร้อยละ 70.5 รองลงมา รถเช่า / รถรับจ้าง ร้อยละ 15.5 และ รถจักรยานยนต์ ร้อยละ 5.5 ตามลำดับ

ตารางที่ 36 ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวแต่ละครั้ง

ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวแต่ละครั้ง	จำนวน	ร้อยละ
100 - 400 บาท	13	6.5
401 - 800 บาท	29	14.5
801 - 1,200 บาท	34	17.0
1,200 - 2,000 บาท	23	11.5
2,000 บาทขึ้นไป	90	45.0
อื่นๆ	6	3.0
ไม่ตอบแบบสอบถาม	5	2.5
รวม	200	100.0

จากตารางที่ 36 นักท่องเที่ยวมีค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวแต่ละครั้ง 2,000 บาทขึ้นไป ร้อยละ 45.0 801 - 1,200 บาท ร้อยละ 17.0 และ 401 - 800 บาท ร้อยละ 14.5 ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความต้องการของนักท่องเที่ยวในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์

การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความต้องการในองค์ประกอบของการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์ โดยการคิดเป็นร้อยละ ซึ่งผลการวิเคราะห์แสดงดังตารางที่ 37 – 43

ตารางที่ 37 ความต้องการของนักท่องเที่ยว ในด้านองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว ด้านพื้นที่

องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวด้านพื้นที่	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	$\bar{X}$	S.D.
1. การปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยวให้ดีขึ้น	29.2	57.4	11.8	1.0	0.5	4.14	.693
2. การสร้างสิ่งปลูกสร้างที่กลมกลืนกับสภาพธรรมชาติของท้องถิ่น	30.5	53.8	13.7	1.0	1.0	4.12	.750
3. การจัดแสดงวัฒนธรรม และประเพณีในท้องถิ่น	31.1	45.9	21.5	1.5	-	4.07	.765
4. การดูแลความสะอาด และบำรุงรักษาแหล่งท่องเที่ยว	43.4	40.3	14.8	1.0	0.5	4.25	.780
5. การจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยว	15.9	31.8	44.1	5.0	3.1	3.52	.927
6. การออกมาตรการควบคุมดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม	23.6	46.7	25.6	2.6	1.5	3.88	.850
7. ความเหมาะสมของค่าธรรมเนียมเข้าชมแหล่งท่องเที่ยว	17.9	45.6	26.7	6.7	3.1	3.69	.947
รวม	27.4	45.9	22.6	2.7	1.4	3.95	.267

จากตารางที่ 37 องค์ประกอบของการท่องเที่ยวที่ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการมากที่สุด ($\bar{X} = 3.95$) คือ การดูแลรักษาความสะอาดและบำรุงรักษาแหล่งท่องเที่ยว (ร้อยละ 43.4) ส่วนองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวที่ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการระดับมาก ได้แก่ การปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยวให้ดีขึ้น (ร้อยละ 57.4) การสร้างสิ่งปลูกสร้างที่กลมกลืนกับสภาพธรรมชาติของท้องถิ่น (ร้อยละ 53.8) การจัดแสดงวัฒนธรรม และประเพณีในท้องถิ่น (ร้อยละ 46.9) การออกมาตรการควบคุมดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม (ร้อยละ 46.7) การจัดเก็บค่าธรรมเนียมเข้าชมแหล่งท่องเที่ยวที่เหมาะสม (ร้อยละ 45.6) ตามลำดับ

ตารางที่ 38 ความต้องการของนักท่องเที่ยว ในด้านการคมนาคมเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวด้านการคมนาคม	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	$\bar{x}$	S.D.
1. ความสะดวกสบายในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	34.5	43.7	18.5	0.5	2.0	4.09	.858
2. การให้บริการรถโดยสารประจำทางเข้าถึง	35.2	44.9	13.3	5.6	1.0	4.08	.894
3. การบริการรถรับจ้างบริเวณแหล่งท่องเที่ยว	36.7	28.6	25.0	7.7	2.0	3.90	1.050
4. ความชัดเจนของป้ายแสดงเส้นทาง การเข้าถึง	44.9	39.1	13.7	2.0	-	4.27	.773
5. ความเพียงพอของป้ายแสดงเส้นทาง การเข้าถึง	44.9	39.8	11.2	2.6	1.5	4.24	.864
รวม	39.3	39.2	16.4	3.7	1.3	4.12	.132

จากตารางที่ 38 องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว ด้านการคมนาคมเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ที่ผู้ตอบแบบสอบถาม มีความต้องการมากที่สุด ($\bar{x} = 4.12$) ได้แก่ ความเพียงพอของป้ายแสดงเส้นทาง การเข้าถึง (ร้อยละ 44.9) ความชัดเจนของป้ายแสดงเส้นทาง การเข้าถึง (ร้อยละ 44.9) การบริการรถรับจ้างบริเวณแหล่งท่องเที่ยว (ร้อยละ 36.7) องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวด้านการคมนาคมเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว และองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวด้านการคมนาคมที่ผู้ตอบแบบสอบถาม มีความต้องการมาก ได้แก่ การให้บริการรถโดยสารประจำทางเข้าถึง (ร้อยละ 44.9) ความสะดวกสบายในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (ร้อยละ 43.7) ตามลำดับ

ตารางที่ 39 ความต้องการของนักท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว

องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	$\bar{x}$	S.D.
<u>ห้องน้ำ</u>							
1 จำนวนห้องน้ำมากขึ้น	24.0	55.1	17.9	2.6	0.5	3.99	.754
2 ความสะอาดของห้องน้ำ	32.1	47.4	20.4	-	-	4.12	.717
3 สิ่งอำนวยความสะดวกในห้องน้ำ	32.1	43.4	22.4	2.0	-	4.06	.792
<u>ถังขยะ</u>							
1 จำนวนถังขยะเพิ่มขึ้น	19.9	47.4	31.6	1.0	-	3.86	.735
2 ที่ตั้งของถังขยะ	32.2	47.4	20.4	-	-	3.86	.802
3 การจัดเก็บขยะ	32.1	43.4	22.4	2.0	-	3.92	.777

ตารางที่ 39 ความต้องการของนักท่องเที่ยว ในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว (ต่อ)

องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	$\bar{X}$	S.D.
<u>ร้านอาหาร / เครื่องดื่ม</u>							
1 จำนวนร้านอาหาร / เครื่องดื่ม	29.4	53.3	15.2	0.5	1.5	4.09	.774
2 ความสะอาดของอาหาร / เครื่องดื่ม	34.5	52.8	10.7	1.0	1.0	4.19	.742
3 ความเหมาะสมของราคาอาหาร / เครื่องดื่ม	26.4	57.9	14.2	1.5	-	4.09	.679
4 ร้านจำหน่ายอาหารพื้นเมือง	28.4	57.9	12.2	1.0	0.5	4.13	.692
<u>ที่พัก</u>							
1 ที่พักสัมผัสวัฒนธรรมท้องถิ่น (home stay)	34.2	39.3	22.4	4.1	-	4.04	.856
2 ที่พักราคาถูก (guest house)	25.4	40.6	27.4	6.1	0.5	3.84	.892
3 ความเพียงพอของที่พักบริเวณแหล่งท่องเที่ยว	32.1	45.9	18.0	3.6	-	4.07	.804
4 ความเหมาะสมของอัตราค่าบริการที่พัก	30.1	36.2	28.6	5.1	-	3.91	.887
5 ความน่าสนใจ / มีเอกลักษณ์ของที่พัก	35.2	38.8	20.9	4.6	0.5	4.04	.891
<u>ร้านขายของที่ระลึก</u>							
1 จำนวนร้านขายของที่ระลึก	26.3	52.1	19.6	1.5	0.5	4.02	.755
2 ความหลากหลายของของที่ระลึก	33.5	42.8	21.6	2.1	-	4.08	.795
3 ความเหมาะสมของราคาของที่ระลึก	33.0	43.3	19.6	3.1	1.0	4.04	.863
<u>ด้านความปลอดภัย</u>							
1 ด้านตรวจ ป้อมยาม	26.3	45.9	24.3	2.6	-	3.96	.787
2 อาคารปฐมพยาบาลตามแหล่งท่องเที่ยว	23.3	50.8	23.8	2.1	-	3.95	.745
3 ป้ายเตือนภัย	32.8	41.1	24.0	2.1	-	4.05	.808
4 มาตรการรักษาความปลอดภัย ของแหล่งท่องเที่ยว	28.0	42.5	28.5	1.0	-	3.97	.780
5 ป้ายเตือนภัยจุดอันตรายในแหล่งท่องเที่ยว	33.5	36.6	27.8	2.1	-	4.02	.836
<u>สิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ</u>							
1. ความเพียงพอของบริเวณที่จอดรถ	27.8	40.2	23.7	8.2	-	3.88	.913
2. ความพร้อมของโทรศัพท์สาธารณะ	26.3	45.4	22.7	4.6	1.0	3.91	.874
3. ความพร้อมของระบบไฟฟ้า	25.8	46.4	25.3	1.5	1.0	3.95	.823
4. ความพร้อมของระบบน้ำประปา	30.9	43.3	22.7	2.1	1.0	3.94	.816
รวม	29.5	45.8	21.8	2.5	0.3	4.01	.846

จากตารางที่ 39 ผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการในสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆมากทุกด้าน ($\bar{x} = 4.01$) ได้แก่ จำนวนห้องน้ำมากขึ้น (ร้อยละ 55.1) จำนวนถังขยะเพิ่มขึ้น ความเหมาะสมของราคาอาหาร ร้านจำหน่ายอาหารพื้นเมือง (ร้อยละ 57.9) ความเพียงพอของที่พักรับบริเวณแหล่งท่องเที่ยว (ร้อยละ 45.9) จำนวนร้านขายของที่ระลึก (ร้อยละ 52.1) อาคารปฐมพยาบาลตามแหล่งท่องเที่ยว (ร้อยละ 50.8) ความเพียงพอของบริเวณที่จอดรถ (ร้อยละ 40.2) ความพร้อมของโทรศัพท์สาธารณะ (ร้อยละ 45.4) ความพร้อมของระบบไฟฟ้า (ร้อยละ 46.4) ความพร้อมของระบบน้ำประปา (ร้อยละ 43.3) ตามลำดับ

ตารางที่ 40 ความต้องการของนักท่องเที่ยว ในด้านการจัดโปรแกรมท่องเที่ยว

องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวด้านการจัดโปรแกรมท่องเที่ยว	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	$\bar{x}$	S.D.
1. การจัดทำปฏิทินกิจกรรมท่องเที่ยวภายในแหล่งท่องเที่ยวตลอดปี	36.1	50.0	11.9	1.5	0.5	4.20	.743
2. การจัดเส้นทางหมู่บ้านทอผ้าไหมเชิงมโยงในจังหวัด	38.1	48.5	11.3	1.5	0.5	4.22	.746
3. การจัดส่วนลดของโปรแกรมการท่องเที่ยว	36.0	43.5	13.5	3.0	1.0	4.14	.843
4. การจัดรายการท่องเที่ยวที่น่าสนใจ	42.3	41.8	13.9	1.5	0.5	4.24	.786
รวม	38.4	46.3	12.8	1.9	0.6	4.20	.043

จากตารางที่ 40 ผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการในการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวมากทุกด้าน ($\bar{x} = 4.20$) ได้แก่ การจัดทำปฏิทินกิจกรรมท่องเที่ยวภายในแหล่งท่องเที่ยวตลอดปี (ร้อยละ 50.0) การจัดเส้นทางหมู่บ้านทอผ้าไหมเชิงมโยงในจังหวัด (ร้อยละ 48.5) การจัดส่วนลดของโปรแกรมการท่องเที่ยว (ร้อยละ 43.5) การจัดรายการท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด (ร้อยละ 42.3) ตามลำดับ

ตารางที่ 41 ความต้องการของนักท่องเที่ยว ในด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว

องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	$\bar{X}$	S.D.
1.การจัดกิจกรรมสืบสานวัฒนธรรมพื้นบ้าน	26.8	52.0	17.5	1.5	0.5	4.05	.743
2.การจัดกิจกรรมด้านการอนุรักษ์	29.9	51.0	18.0	1.0	-	4.10	.717
3.การจัดกิจกรรมด้านการให้ความรู้ในแหล่งท่องเที่ยว	33.5	52.1	12.9	1.5	-	4.18	.705
4.การเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวทุกคนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม	30.4	44.8	21.1	3.6	-	4.02	.814
5. ความหลากหลายของกิจกรรม	32.	47.9	17.5	2.1	-	4.11	.757
6.ความน่าสนใจของขั้นตอนในการทอผ้าไหม	21.4	60.2	16.8	1.5	-	4.02	.668
7.ความพร้อมของอุปกรณ์ในการทำกิจกรรม	20.9	59.2	18.9	1.0	-	4.00	.664
รวม	27.9	52.7	17.5	1.8	0.1	4.07	.064

จากตารางที่ 41 ผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการกิจกรรมการท่องเที่ยวต่างๆ มากทุกด้าน ($\bar{X} = 4.07$) ได้แก่ ความน่าสนใจของกิจกรรมและขั้นตอนในการทอผ้าไหม (ร้อยละ 60.2) ความพร้อมของอุปกรณ์ในการทำกิจกรรม (ร้อยละ 59.2) การจัดกิจกรรมสืบสานวัฒนธรรมพื้นบ้าน (ร้อยละ 52.0) การจัดกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ร้อยละ 51.1) ความหลากหลายของกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว (ร้อยละ 47.9)

ตารางที่ 42 ความต้องการของนักท่องเที่ยว ในด้านบริการเสริม

องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว ด้านบริการเสริม	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	$\bar{X}$	S.D.
1. ศูนย์บริการข้อมูลนักท่องเที่ยว	28.2	58.5	13.3	-	-	4.15	.629
2. การจัดทำป้ายนิเทศการแนะนำแหล่งท่องเที่ยวในหมู่บ้าน	33.8	54.4	10.8	1.0	-	4.21	.667
3. การจัดเจ้าหน้าที่ / วิทยากรในการให้บริการข้อมูล	32.7	51.5	14.3	1.0	0.5	4.15	.733
4. การทำป้ายสื่อความหมายในแหล่งท่องเที่ยว	30.1	57.1	11.2	1.0	0.5	4.15	.692
5. แผ่นพับแสดงแต่ละจุดในแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหม	32.1	53.6	12.2	2.0	-	4.16	.709
รวม	31.6	54.1	12.6	1.4	0.3	4.16	.026

จากตารางที่ 42 ผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการบริการเสริมมากทุกด้าน ($\bar{x} = 4.16$) ได้แก่ ศูนย์บริการข้อมูลนักท่องเที่ยว (ร้อยละ 58.5) การทำป้ายสื่อความหมายในแหล่งท่องเที่ยว (ร้อยละ 57.1) การจัดทำป้ายนิทรรศการแนะนำแหล่งท่องเที่ยว (ร้อยละ 54.4) ในหมู่บ้าน แผ่นพับ แสดงแต่ละจุดในแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหม (ร้อยละ 53.6) การจัดเจ้าหน้าที่ / วิทยากรในการ บริการข้อมูล (ร้อยละ 51.5)

ผลการสัมภาษณ์

จากการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์โดย ถอดเทปการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวจำนวน 3 คน และผู้นำหมู่บ้านทอผ้าไหม จำนวน 5 คน นำรายละเอียดจากการสัมภาษณ์ทำการ ตีความ สอบถามความหมายหาความเชื่อมโยง และนำข้อมูลที่ได้มาเรียบเรียงและจัดหมวดหมู่ ผู้วิจัยขอสรุปผลตามลำดับดังนี้

ผลการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดสุรินทร์

ผลจากการสัมภาษณ์นำมาจัดเป็นหมวดหมู่ในประเด็นสำคัญตามข้อคำถามได้ดังนี้

1.นโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนมีหรือไม่ อย่างไรบ้าง

มีและมีการเน้นในเรื่องสิ่งแวดล้อมให้ชุมชนตระหนักถึงทรัพยากรทางธรรมชาติ นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุดเพื่อเพิ่มมูลค่าให้แก่ชุมชนของตนเองอาศัยอยู่ สนับสนุนในวิถีชีวิต ส่งเสริมและประชาสัมพันธ์ เชิงรุก มุ่งเน้นการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วม กระจายรายได้ และการ พัฒนาชุมชนอย่างทั่วถึงส่งเสริมในตัวบุคลากรมีการจัดอบรมในการให้บริการการท่องเที่ยว ความ พร้อมของการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการจังหวัดสุรินทร์แล้วอาจกล่าวได้ในส่วนของภาค ประชาชนนั้นบทบาทในการเข้ามามีส่วนร่วมในทางปฏิบัตินั้นยังไม่มีเท่าที่ควร การกระตุ้นเรื่อง 7 Green Concept มีการกำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) พันธกิจ (Mission) เป้าหมาย (Target) มีนโยบาย พื้นฟูและอนุรักษ์โบราณสถาน พัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อความยั่งยืน ส่งเสริม การผลิตแบบเกษตรอินทรีย์ และสินค้า OTOP จัดแหล่งการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและระบบ เศรษฐกิจแบบพอเพียง สร้างความเข้มแข็งและการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ในการพัฒนาการ ท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มรายได้และยกระดับคุณภาพชีวิต เชื่อมโยงเส้นทางเส้นทางท่องเที่ยวทาง

วัฒนธรรมและอารยธรรมเพื่อมุ่งไปสู่ศูนย์กลางการท่องเที่ยวของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

2. ท่านคิดว่าแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์ มีจุดเด่นด้านใดบ้างที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยว

จุดเด่นคือการสาวไหมที่ที่เส้นละเอียด ขั้นตอนในการย้อมที่ใช้สีธรรมชาติ และลายผ้าที่เป็นเอกลักษณ์ของสุรินทร์ เช่น ผ้าโฮล ลายน้ำไหล และผ้ามัดหมี่ นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติจะชื่นชอบในการนำเอา สีธรรมชาติมาย้อมแทนที่จะใช้สีเคมี ผ้ายกทองของหมู่บ้านทาสว่างที่เป็นเอกลักษณ์ที่ทำให้นักท่องเที่ยวรู้จักผ้าไหมของจังหวัดสุรินทร์ นอกจากนั้นยังมีการสาธิตให้นักท่องเที่ยวได้ศึกษาหาความรู้เช่น ขั้นตอน การย้อมสีผ้าไหม การสาวไหม การขึ้นไหม การดอกลูกไหม ที่ทำให้มีจุดเด่นอีกอย่างหนึ่งคือการต้อนรับของประชาชนที่อยู่ในแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆมีการจัดวิถีชีวิตและแหล่งศึกษาการเรียนรู้ทางธรรมชาติและขั้นตอนการทอผ้าไหมโดยให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติได้มีส่วนร่วมทำกิจกรรมที่หมู่บ้านได้จัดทำขึ้น และที่เป็นจุดเด่นคือจังหวัดสุรินทร์มีสถานที่ท่องเที่ยวมากมาย และส่วนมากอยู่ใกล้เคียงกับหมู่บ้านทอผ้าไหมภายในจังหวัดสุรินทร์เพื่อเป็นจุดเชื่อมโยงให้นักท่องเที่ยวไปชมหรือศึกษายังแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆต่อไป

3. ท่านคิดว่าแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์ยังขาดองค์ประกอบด้านการท่องเที่ยวอะไรบ้าง

สิ่งที่ยังขาดก็คือพื้นฐานของระบบสาธารณูปโภค และสาธารณูปการในแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ ด้วย พบว่าแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะมีโครงสร้างพื้นฐานที่ครบสมบูรณ์ มีเพียงบางแห่งที่ขาดการดูแล และบำรุงรักษาจึงทำให้มีปัญหาในการให้บริการนักท่องเที่ยว สถานประกอบการ โรงแรม และที่พัก ร้านอาหาร ร้านค้าขายของที่ระลึก ยังไม่พอกับความต้องการ โดยเฉพาะการร่วมมือของคนในชุมชนคือการรวมกลุ่มเป็นหนึ่งเดียวกัน การบริการในด้านต่างๆ แผนที่ในชุมชน จุดบริการลูกค้า จุดรับลูกค้าและการสื่อสารเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ควรติดตั้งป้ายประชาสัมพันธ์ แสดงแผนที่ท่องเที่ยวเป็นระยะ ในเขตอำเภอเมือง และอำเภอที่มีสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญ เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับนักท่องเที่ยว ผู้มาเยือน หรือนักเดินทาง หากได้พบเห็นจะเกิดความสนใจเข้าเยี่ยมชม จัดทำคู่มือการท่องเที่ยวอย่างละเอียดของจังหวัดสุรินทร์และจังหวัดใกล้เคียง เพื่อสนับสนุนส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวและพักค้างแรมได้นานมากขึ้น ลักษณะของสินค้าและผลิตภัณฑ์ยังมีไม่

หลากหลายเท่าที่ควร ความสะดวกสบายในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหม ถนนหนทาง ภูมิทัศน์ แสงสว่างภายในหมู่บ้าน ที่พักของนักท่องเที่ยว การประชาสัมพันธ์ภายในหมู่บ้าน

4. ท่านคิดว่ามีแนวทางการพัฒนาให้แหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์ เป็นแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างไรบ้าง

ควรมีการจัดประชุม โดยเชิญผู้ที่มีหน้าที่หรือประชาชนในหมู่บ้านที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่ต้องการมาจัดการอบรมหรือพาไปศึกษาดูงานที่สถานที่ต่างๆที่พร้อมในการให้ท่องเที่ยวในรูปแบบสถานที่ท่องเที่ยวที่คล้ายคลึงกัน ต้องจัดทำแผนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมจัดทำแผ่นพับหรือเอกสารต่างๆ ในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ จัดอบรมรถรับจ้าง รถสามล้อภายในจังหวัด เพราะเป็นการบริการ ด้านต้นๆตอนที่นักท่องเที่ยวมาในจังหวัด จัดอบรมยุวมัคคุเทศก์ และประชาชนในชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวให้มีความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยว ต้องมีการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ให้กับนักท่องเที่ยว เช่น ชั้นตอนการทอผ้าไหม ตั้งแต่การปลูกหม่อนเลี้ยงไหม การย้อมสีธรรมชาติ จัดทำประวัติของผ้าไหมเพื่อให้เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นหรือหมู่บ้านทอผ้าไหม เพื่อนำมาประชาสัมพันธ์แสดงถึงจุดเด่นให้แก่นักท่องเที่ยวได้รับรู้ เพิ่มเติมสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ถังขยะ ที่จอดรถ ตู้โทรศัพท์ที่เหมาะสมกับจำนวนนักท่องเที่ยว และต้องมีการจัดกิจกรรมเสริมเพื่อเพิ่มความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมหรือบริเวณใกล้เคียงแหล่งท่องเที่ยว

5. ปัญหาและอุปสรรคในการที่จะพัฒนาให้หมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์ เป็นแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างไรบ้าง

บางครั้งยังขาดเงินงบประมาณที่นำลงมาพัฒนาหมู่บ้านทอผ้าไหมยังไม่เพียงพอกับความต้องการที่จะพัฒนาส่วนต่างๆในหมู่บ้าน เช่น การสร้างถนนเข้าแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหม การจัดกิจกรรมต่างๆ ยังไม่มีฝ่ายใดในจังหวัดสุรินทร์มาเอาจริงเอาจังกับเรื่องการพัฒนาหมู่บ้านทอผ้าไหมในจังหวัดสุรินทร์ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเท่าที่จะเป็นไปได้ ปัญหาตอนนี้คือการขาดวัตถุดิบในการทอผ้าไหม เช่น ปัญหาของเส้นไหมในบางแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมต้องไปซื้อเส้นไหมในตัวเมือง เพราะไม่มีสถานหรือเวลาในการปลูกหม่อนเลี้ยงไหม จึงต้องทำให้ใช้การย้อมสีเคมี สถานที่ท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมยังขาดความน่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยว หรือวิถีชีวิตของคนในชุมชน การสนับสนุนภาครัฐและเอกชน ยังมาไม่ถึงเท่าที่ควร ยังไม่มีการสนับสนุนอย่างจริงจังในด้านการบริการจัดการด้านการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพและมาตรฐานสากล สินค้าผลิตภัณฑ์และของที่

ระลึกยังไม่มีความหลากหลายในเรื่องลายผ้า ชนิดของสีผ้า ทางด้านที่พักและโรงแรม สาธารณูปโภค และสาธารณูปการ การกำหนดราคาสินค้าที่ยังขาดมาตรฐาน สถานที่ขายสินค้ายังมีไม่พอกับความต้องการของนักท่องเที่ยว และการประชาสัมพันธ์ ยังน้อยมากถ้าเปรียบเทียบกับจังหวัดอื่นๆ ส่วนในตัวชุมชนหรือหมู่บ้าน ยังขาดความโดดเด่นและความมีเอกลักษณ์

ผลการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์

ศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยว

1.ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน

สิ่งดึงดูดใจของหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์มีชื่อเสียงในด้านการทอผ้าไหมพื้นเมือง ประเภทผ้าโสร่งและผ้าขาวม้า ไหมที่นำมาทอจะมีเส้นเล็กนุ่มทำให้งานออกมาสวยและประณีต นอกจากนี้ยังมีลูกประคำเงินที่นับว่าเป็นเอกลักษณ์ที่รู้จักในชื่อของ “ลูกปะเก้อม” สามารถนำมาผลิตเป็นผลิตภัณฑ์และของที่ระลึกเครื่องประดับได้อย่างสวยงาม ผ้ามัดหมี่ลายลูกแก้ว และผ้าสไบลายลูกแก้วสีธรรมชาติ เป็นผ้ามัดหมี่ลายลูกแก้วประยุกต์จากผ้าลายลูกแก้วในสมัยโบราณทอผ้าสีพื้นลายลูกแก้ว โดยปัจจุบันได้นำลายมัดหมี่ลายต่าง ๆ นำมาทอยกดอก 6 ตะกอ ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการทอผ้าไหมเช่น ผ้าไหมรูปช้าง กระเป๋ โสร่ง ผ้ามัดหมี่ และผลิตภัณฑ์จากส่วนของช้าง เช่น งาช้างนำมาแปรรูปเป็นสินค้ารูปแบบต่างๆ แหวน สร้อย จี้ห้อยคอ ต่างหู หางช้าง กระดามูลช้าง ปุยมูลช้าง ตะขอช้าง และยังมีจัดการแสดงช้างทุกวันวันละ 2 รอบ 10.00 – 11.30 และ 14.00 – 15.30 วัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์เป็นของตัวเองอยู่มากมายซึ่งควรค่าแก่การอนุรักษ์ และเป็นเสน่ห์ที่ดึงดูดแก่นักท่องเที่ยวที่นิยมท่องเที่ยวในเชิงอนุรักษ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ต่างๆ สัมผัสกับวิถีชีวิตการทอผ้าไหมพื้นบ้าน และการย้อมผ้าด้วยสีธรรมชาติ การทำไร่นาเกษตรกรรม แบบดั้งเดิม และการประดิษฐ์เครื่องมือเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน พิธีกรรมการบายศรีสู่ขวัญเพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยวและผู้มาเยี่ยมชม พิธีกรรมรำกล่อรำมอ และรำกล่อ ซึ่งเป็นพิธีกรรมที่รักษาผู้ป่วยไม่ทราบสาเหตุที่หาสาเหตุยากนอกจากที่ชุมชนชาวกูย

2.ด้านการเข้าถึงหมู่บ้าน

การเข้าสู่หมู่บ้านทอผ้าไหมของจังหวัดสุรินทร์มีลักษณะที่ต่างกันขึ้นอยู่กับทำให้การสนับสนุนของภาครัฐบาลความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวที่นั่นๆบางหมู่บ้านป้ายประชาสัมพันธ์แนะนำแหล่งท่องเที่ยว ป้ายบอกเส้นทางจึงยังมีไม่มากนัก แต่ถนนสายหลักและสายรองใช้การได้ดี

แต่ถนนในตัวหมู่บ้านและบริเวณรอบหมู่บ้านยังเป็นหลุมเป็นบ่อ เนื่องจากการขาดเงินงบประมาณที่จะมาดูแล แต่มีโครงการที่จะทำถนนคอนกรีตเสริมใยเหล็กให้รอบหมู่บ้านและซอยต่างๆภายในหมู่บ้านในปีงบประมาณหน้า

3.ด้านสิ่งแวดล้อมและความสะอาดในหมู่บ้าน

สิ่งแวดล้อมและความสะอาดในหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์มีความพร้อมค่อนข้างดีเพราะมีการพัฒนาและตั้งอยู่ใกล้กับตัวจังหวัดประกอบกับเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่จังหวัดให้การสนับสนุนจากภาครัฐและภาคเอกชน ส่วนความพร้อมทางด้านต่างๆมีความพร้อมหรือต้องปรับปรุง

- สถานที่จอดรถ แต่ละที่มีพร้อมให้แก่นักท่องเที่ยวที่มายังหมู่บ้านทอผ้าไหมถ้าขาดได้มีการแก้ปัญหาคือไปจอดในวัด

- ห้องน้ำสาธารณะ จำนวนที่รองรับนักท่องเที่ยวและเป็นที่ยอมรับแก่นักท่องเที่ยว

- การสาธารณสุขและสุขภาพ มีหน่วยส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล ส่วนคลินิกและร้านขายยา ยังไม่มีให้บริการเพราะชาวบ้านสามารถไปใช้บริการที่ในตัวเมืองได้ไม่ยากลำบากเท่าที่ควร การกำจัดขยะในหมู่บ้านเป็นการกำจัดแบบเผา แบบฝัง หรือนำไปทิ้งตามทุ่งนา ยังไม่มีรถขยะของเทศบาลมาให้บริการ

- การป้องกันละสารณภัย ไม่มีสถานีตำรวจมีแต่สายตรวจตู้แดงที่มาให้บริการในหมู่บ้าน แต่มีหน่วยอาสาป้องกันภัยพลเรือน (อ.ป.ภ.ร) มาช่วยดูแลอำนวยความสะดวกนักท่องเที่ยวในยามที่มาพักผ่อนภายในหมู่บ้าน ซึ่งเป็นผู้ที่อาศัยในหมู่บ้าน

- สถานบริการอื่นๆ บั้มน้ำมันยังไม่เพียงพอในการให้บริการ บางหมู่บ้านมีการนำเอาตู้น้ำมันแบบหยอดเหรียญ ธนาคารหรือตู้บริการATM ยังไม่มีมาให้บริการต้องอาศัยเข้าไปในตัวจังหวัด

- ด้านสาธารณูปโภคขั้นสูง ทางบางแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมมีการจัดตั้งที่พักให้นักท่องเที่ยวเป็นแบบ โฮมสเตย์ ให้บริการแก่นักท่องเที่ยวเพื่อศึกษาวิถีชีวิตและขั้นตอนการทอผ้าไหมรวมทั้งทำกิจกรรมกับชาวบ้าน ึ่งร้านอาหารมีการให้บริการอาหารพื้นบ้าน อาหารอีสาน อาหารตามสั่ง มีร้านขายเครื่องดื่ม ทัวหมู่บ้านเพียงพอสำหรับนักท่องเที่ยว และมีร้านกาแฟให้นักท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจตั้งอยู่ในบริเวณจุดจำหน่ายสินค้า จำนวนร้านจำหน่ายสินค้าและของที่ระลึก ยังไม่เพียงพอกับจำนวนนักท่องเที่ยวเพื่อเลือกซื้อและเลือกชมสินค้า ศูนย์เรียนรู้และศูนย์สาธิตการทอผ้าไหมบางแห่งก็มีการสนับสนุนอย่างจริงจังเพื่อให้นักท่องเที่ยวศึกษา ทำให้ง่ายแก่การเข้าชมและศึกษาหาความรู้

4. ด้านความพร้อมของคนในหมู่บ้าน

ความรู้ความเข้าใจของคนในหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์ เกี่ยวกับการท่องเที่ยว ยังมีค่อนข้างน้อยอยู่เพราะชาวบ้านไม่ค่อยเข้าร่วมกับกิจกรรมที่ทางจังหวัดได้ฝึกอบรมให้ในด้านต่างๆ และยังอยู่แบบตัวใครตัวมัน รอแต่ให้ทางหน่วยงานที่รับผิดชอบมาจัดการและบริหารให้มีเพียงส่วนน้อยที่ให้ความร่วมมือ ส่วนเรื่องความตระหนักต่อทรัพยากรทางการท่องเที่ยว มีการจัดรวมกลุ่มในการพัฒนาหมู่บ้านๆทุกเดือนหรือเทศกาลต่างๆ การฝึกให้ชาวบ้านกล้าแสดงออกพยายามเข้าหานักท่องเที่ยวให้ความรู้ความเข้าใจของวิถีชีวิตของคนในหมู่บ้าน อย่างไรก็ตามการที่หมู่บ้าน ได้ถูกจัดขึ้นให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวชาวบ้านก็ไม่พยายามที่จะตามกระแสของการท่องเที่ยวสมัยใหม่แต่จะพยายามอนุรักษ์วิถีชีวิต บ้านเรือน อาหารพื้นบ้าน การละเล่น ประเพณี ไว้ให้ลูกหลานได้สืบทอดต่อไปพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้พอกับความต้องการของนักท่องเที่ยว ได้รับรู้ประเด็นและปัญหาที่หมู่บ้านต้องปรับปรุงจากสายตาของนักท่องเที่ยว เพื่อนำไปพัฒนาให้หมู่บ้านเจริญมากยิ่งขึ้น

จากผลการวิจัยในบทที่ 4 นี้ นำไปสรุปและอภิปรายผล รวมถึงเสนอแนวทางการพัฒนาหมู่บ้านทอผ้าไหม จังหวัดสุรินทร์ไว้ในบทที่ 5

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์ โดยการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ประกอบด้วยแบบสอบถามประชาชนในท้องถิ่น และนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่ และแบบสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทางด้านการท่องเที่ยวเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย ประชาชนในท้องถิ่นจำนวน 200 คน นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่จำนวน 200 คน และเจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทางด้านการท่องเที่ยว จำนวน 8 คน โดยผู้วิจัยได้ทำการแจกแบบสอบถามและสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างจากนั้นผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล แปลความหมาย และสรุปผลการวิจัยที่ได้ โดยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ ใช้วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว ระดับความต้องการของประชาชนและนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์

สรุปผลการวิจัย

ส่วนของประชาชนในพื้นที่การวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิง ร้อยละ 67.7 และ เพศชายร้อยละ 32.3 ส่วนใหญ่มีอายุ 31 - 40 ปี (ร้อยละ 30.3) มีสถานภาพ สมรส (ร้อยละ 72.1) มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 33.3) มีอาชีพเกษตรกร (ร้อยละ 39.7) และมีรายได้เฉลี่ย 5,001 - 10,000 บาท (ร้อยละ 51.3)

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์

จากแบบสอบถามแสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถาม ในด้านการมีส่วนร่วมในการที่เที่ยวส่วนใหญ่ ไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรม (ร้อยละ 35.4) มีการให้บริการนักท่องเที่ยวโดยผลิตและขายสินค้าที่ระลึก (ร้อยละ 31.79) การเสียดำเนินกิจกรรมไม่เสียดำเช่า (ร้อยละ 40.0) ความเหมาะสมของค่าเช่าคิดว่าราคาเหมาะสม (ร้อยละ 77.8) เหตุผลที่ไม่ได้มีส่วนร่วมในแหล่งท่องเที่ยว คือ ประกอบอาชีพอื่นที่ไม่เกี่ยวข้อง (ร้อยละ 41.8) ความต้องการมีส่วนร่วมในกิจกรรม คือ ผลิตและขายสินค้าที่ระลึก (ร้อยละ 25.4) จุดดึงดูดนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว คือ ศิลปวัฒนธรรม/วิถีชีวิต (ร้อยละ 51.4) กิจกรรมที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจมากที่สุด คือ การขึ้นเส้นไหม (ร้อยละ 27.3) และแหล่งที่ท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจมากที่สุด คือ หมู่บ้านช้าง (ร้อยละ 26.8)

3. ผลการวิเคราะห์ความต้องการของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์

ด้านพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว ในภาพรวมของระดับความต้องการจำแนกตามการพัฒนาการท่องเที่ยวด้านพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 49.1) ได้แก่ ด้านการจัดแสดงวัฒนธรรมและประเพณีในท้องถิ่น (ร้อยละ 56.3) ด้านการสร้างสิ่งปลูกสร้างที่กลมกลืนกับสภาพธรรมชาติของท้องถิ่น (ร้อยละ 49.7) ด้านการปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยว (ร้อยละ 46.7) ด้านการดูแลรักษาความสะอาดและบำรุงรักษาแหล่งท่องเที่ยว (ร้อยละ 43.7) และการปรับปรุงถนนทางเข้าแหล่งท่องเที่ยว (ร้อยละ 39.2) ตามลำดับ

ด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ในภาพรวมของระดับความต้องการจำแนกตามการพัฒนาการท่องเที่ยวด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 43.2) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านการบริการรถโดยสารประจำทางในการเข้าถึง (ร้อยละ 41.2) และ การบริการรถรับจ้างบริเวณแหล่งท่องเที่ยว (ร้อยละ 36.2) ส่วนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ได้แก่ มีจัดทำเอกสารแนะนำแหล่งท่องเที่ยว (ร้อยละ 59.8) การจัดสร้างศูนย์บริการนักท่องเที่ยว (ร้อยละ 53.3) การจัดเก็บขยะ และระบบกำจัดขยะที่ดี (ร้อยละ 46.2) การควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยว (ร้อยละ 43.1) และการบริการรถรับจ้างบริเวณแหล่งท่องเที่ยว (ร้อยละ 34.7) ตามลำดับ

ด้านกิจกรรมและการส่งเสริมจากภาครัฐ และ เอกชน ในภาพรวมของระดับความต้องการจำแนกตามการพัฒนาการท่องเที่ยวด้านกิจกรรมและกระบวนการส่งเสริมจากภาครัฐ และ เอกชนอยู่ในระดับมากในทุกๆด้าน (ร้อยละ 46.1) ได้แก่ การจัดเส้นทางแหล่งท่องเที่ยวทอผ้าไหมเชื่อมโยงในจังหวัด (ร้อยละ 52.3) การจัดกิจกรรมสืบสานวัฒนธรรมพื้นบ้าน (ร้อยละ 48.7) การจัดอบรมเพื่อเป็น

มักุเทศก์ท้องถิ่น แก่เยาวชน และประชาชน(ร้อยละ 47.7) การรวมกลุ่มสหกรณ์การท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมการค้าในงานด้านการท่องเที่ยวสำหรับหมู่บ้านท่องเที่ยวใหม่และชุมชน (ร้อยละ 47.2)การจัดอบรมการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารกับนักท่องเที่ยวต่างชาติ (ร้อยละ 46.7) การจัดอบรมการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารกับนักท่องเที่ยวต่างชาติ (ร้อยละ 44.2) การจัดกิจกรรมฟื้นฟูอาหารพื้นบ้าน (ร้อยละ 44.2) การจัดอบรมพัฒนาฝีมือแรงงานผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น (OTOP)(ร้อยละ 43.2) และมีการจัดทำปฏิทินกิจกรรมท่องเที่ยวภายในจังหวัดตลอดปี (ร้อยละ 40.7) ตามลำดับ

ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในภาพรวมด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากในทุกๆด้าน (ร้อยละ 51.6) ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม(ร้อยละ 58.8) การมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านท่องเที่ยวใหม่ (ร้อยละ 53.0) การมีส่วนร่วมในการประชุมแผนและนโยบายด้านการท่องเที่ยว (ร้อยละ 53.0) การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม เพื่อเป็นการสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว (ร้อยละ 52.3) การมีส่วนร่วมจัดทำแผนนโยบายที่เป็นการควบคุมผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อม (ร้อยละ 51.8) การมีส่วนร่วมจัดทำแผนนโยบายที่เป็นการส่งเสริมเศรษฐกิจ และกระตุ้นการท่องเที่ยว (ร้อยละ 51.5) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดการหมู่บ้านท่องเที่ยวใหม่ (ร้อยละ 50.0) และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลกระทบที่เกิดจากการจัดการท่องเที่ยว (ร้อยละ 42.4) ตามลำดับ

นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่วิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 55.5)เพศ ชาย (ร้อยละ 44.5)ส่วนใหญ่มีอายุ 21-30 ปี (ร้อยละ 36.7) มีสถานภาพโสด (ร้อยละ 52.1) มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 43.7)ดับ ผู้ตอบมีอาชีพเป็น นักเรียน/นักศึกษา(ร้อยละ 27.1)และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,001 - 10,000 บาท (ร้อยละ 51.3)

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มาท่องเที่ยวหมู่บ้านท่องเที่ยวใหม่ จังหวัดสุรินทร์ เป็นครั้งแรก ร้อยละ 74.7 วัตถุประสงค์ในการเดินทางมายังหมู่บ้านท่องเที่ยวใหม่จังหวัดสุรินทร์ เพื่อท่องเที่ยว/พักผ่อน ร้อยละ 38.5สิ่งจูงใจในการเดินทางมายังหมู่บ้านท่องเที่ยวใหม่สุรินทร์ เป็นคำชักชวนจากเพื่อน/

ญาติ/แฟน ร้อยละ 30.7 การทราบข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหม คือจากการแนะนำของคนรู้จัก ร้อยละ 50.2 ลักษณะของการเดินทางท่องเที่ยวคือเดินทางกับครอบครัว/ญาติ ร้อยละ 40.5 ช่วงที่เดินทางท่องเที่ยว ช่วงวันหยุด เสาร์ - อาทิตย์ ร้อยละ 46.6 ประเภทการท่องเที่ยวที่ชื่นชอบคือประเภทศิลปวัฒนธรรม/วิถีชีวิต ร้อยละ 47.2 ความสนใจในขั้นตอนการทอผ้าไหม คือขั้นตอนการย้อมไหมสีต่าง ๆ ร้อยละ 19.6 แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสุรินทร์ที่นักท่องเที่ยวชื่นชอบที่สุดหมู่บ้านช้าง ร้อยละ 30.1 การใช้เวลาในการท่องเที่ยว 2-3 วัน ร้อยละ 47.0 ยานพาหนะที่ใช้เดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว คือรถยนต์ส่วนบุคคล ร้อยละ 70.5 และค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวแต่ละครั้ง 2,000 บาทขึ้นไป

3.ผลการวิเคราะห์ความต้องการของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหม จังหวัดสุรินทร์

ด้านแหล่งท่องเที่ยว ในองค์ประกอบต่างๆด้านแหล่งท่องเที่ยวในภาพรวม อยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 45.9) ผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการองค์ประกอบต่าง ๆ ในระดับมากที่สุด คือ ด้านการดูแลรักษาความสะอาดและบำรุงรักษาแหล่งท่องเที่ยว (ร้อยละ 43.4) ส่วนผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการองค์ประกอบต่าง ๆ ในระดับมาก ได้แก่ การปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยวให้ดีขึ้น (ร้อยละ 57.4) การสร้างสิ่งปลูกสร้างที่กลมกลืนกับสภาพธรรมชาติของท้องถิ่น (ร้อยละ 53.8) การจัดแสดงวัฒนธรรม และประเพณีในท้องถิ่น (ร้อยละ 46.9) การออกมาตรการควบคุมดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม (ร้อยละ 46.7) ความเหมาะสมของค่าธรรมเนียมเข้าชมแหล่งท่องเที่ยว (ร้อยละ 45.6)

ด้านการคมนาคมเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ในองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวด้านการคมนาคมเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีความต้องการในภาพรวมอยู่ระดับมากที่สุด (ร้อยละ 39.3) ได้แก่ ความเพียงพอของป้ายแสดงเส้นทาง การเข้าถึง (ร้อยละ 44.9) ความชัดเจนของป้ายแสดงเส้นทาง การเข้าถึง (ร้อยละ 44.9) การบริการรถรับจ้างบริเวณแหล่งท่องเที่ยว (ร้อยละ 36.7) ส่วนความต้องการในระดับมาก ได้แก่ การให้บริการรถโดยสารประจำทางในการเข้าถึง (ร้อยละ 44.9) ความสะดวกสบายในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (ร้อยละ 43.7)

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว ในองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวด้านสิ่ง

อำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว นั้น ผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการองค์ประกอบต่าง ๆ ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 45.8) ได้แก่ ห้องน้ำ จำนวนห้องน้ำมากขึ้น (ร้อยละ 55.1) ถึง ขยะ จำนวนถึงขยะเพิ่มขึ้น และจำนวนถึงขยะเพิ่มขึ้น (ร้อยละ 55.1) ร้านอาหาร / เครื่องดื่ม ความเหมาะสมของราคาอาหารร้านจำหน่ายอาหารพื้นเมือง (ร้อยละ 57.9) ที่พัก ความเพียงพอของที่พัก บริเวณแหล่งท่องเที่ยว (ร้อยละ 45.9) ร้านขายของที่ระลึก จำนวนร้านขายของที่ระลึก (ร้อยละ 52.1) ด้านความปลอดภัย อาคารปฐมพยาบาลตามแหล่งท่องเที่ยว (ร้อยละ 50.8) ความเพียงพอของบริเวณ ที่จอดรถ (ร้อยละ 40.2) ความพร้อมของโทรศัพท์สาธารณะ (ร้อยละ 45.4) ความพร้อมของระบบ ไฟฟ้า (ร้อยละ 46.4) ความพร้อมของระบบน้ำประปา (ร้อยละ 43.3)

ด้านการจัดโปรแกรมท่องเที่ยว ในองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวด้านการจัดโปรแกรมท่องเที่ยว นั้น ผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการองค์ประกอบต่าง ๆ ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทุกๆด้าน (ร้อยละ 46.3) ได้แก่ ด้านการจัดทำปฏิทินกิจกรรมท่องเที่ยวภายในแหล่งท่องเที่ยวตลอดปี (ร้อยละ 50.0) ด้านการจัดเส้นทางหมู่บ้านทอผ้าไหมเชื่อมโยงในจังหวัด (ร้อยละ 48.5) ด้านการจัด ส่วนลดของโปรแกรมการท่องเที่ยว (ร้อยละ 43.5) ด้านการจัดรายการท่องเที่ยวที่น่าสนใจผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด (ร้อยละ 42.3)

ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ในองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว นั้น ผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการองค์ประกอบต่าง ๆ ในภาพรวม อยู่ในระดับมากทุกๆด้าน (ร้อยละ 52.7) ได้แก่ ความน่าสนใจของกิจกรรมและขั้นตอนในแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหม (ร้อยละ 60.2) ความพร้อมของอุปกรณ์ในการทำกิจกรรม (ร้อยละ 59.2) การจัดกิจกรรมสืบสาน วัฒนธรรมพื้นบ้าน (ร้อยละ 52.0) การจัดกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ร้อยละ 51.1) ความหลากหลายของกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว (ร้อยละ 47.9) การเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวทุกคน ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม (ร้อยละ 44.8)

ด้านบริการเสริม ในองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวด้านบริการเสริม นั้น ผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการองค์ประกอบต่าง ๆ ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 54.1) ได้แก่ ศูนย์บริการข้อมูลนักท่องเที่ยว (ร้อยละ 58.5) การทำป้ายสื่อความหมายในแหล่งท่องเที่ยว (ร้อยละ 57.1) การจัดทำป้ายนิทรรศการแนะนำแหล่งท่องเที่ยว (ร้อยละ 54.4) ในหมู่บ้านแผ่นดินฟ้าแดดแต่ละ

จุดในแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหม (ร้อยละ 53.6) การจัดเจ้าหน้าที่ / วิทยากรในการบริการ
ข้อมูล (ร้อยละ 51.5)

**ผลการวิเคราะห์จากการสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหม
จังหวัดสุรินทร์ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวและผู้นำชุมชนโดยส่วน
ใหญ่พบว่า**

ผลการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดสุรินทร์

1.นโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนมีหรือไม่ อย่างไรบ้าง

มีการเน้นในเรื่องสิ่งแวดล้อมให้ชุมชนตระหนักถึงทรัพยากรทางธรรมชาติ นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุดเพื่อเพิ่มมูลค่าให้แก่ชุมชนของตนเองอาศัยอยู่ สนับสนุนในวิถีชีวิต ส่งเสริมและประชาสัมพันธ์ เชิงรุก มุ่งเน้นการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วม กระจายรายได้ และการพัฒนาชุมชนอย่างทั่วถึงส่งเสริมในตัวบุคลากรมีการจัดอบรมในการให้บริการการท่องเที่ยว ความพร้อมของการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการจังหวัดสุรินทร์แล้วอาจกล่าวได้ในส่วนของภาคประชาชนนั้นบทบาทในการเข้ามามีส่วนร่วมในทางปฏิบัตินั้นยังไม่มีเท่าที่ควร การกระตุ้นเรื่อง 7Green Concept มีการกำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) พันธกิจ (Mission) เป้าหมาย (Target) มีนโยบายฟื้นฟูและอนุรักษ์โบราณสถาน พัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อความยั่งยืน ส่งเสริมการผลิตแบบเกษตรอินทรีย์ และสินค้า OTOP จัดแหล่งการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและระบบเศรษฐกิจแบบพอเพียงสร้างความเข้มแข็งและการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ในการพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มรายได้และยกระดับคุณภาพชีวิต เชื่อมโยงเส้นทางเส้นทางท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและอารยธรรมเพื่อมุ่งไปสู่ศูนย์กลางการท่องเที่ยวของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

2.ท่านคิดว่าแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์ มีจุดเด่นด้านใดบ้างที่สามารถดึงดูด นักท่องเที่ยว

จุดเด่นคือ ผ้าโฮล ลายน้ำไหล ผ้ามัดหมี่ที่เป็นผ้าคลุมไหล่ซึ่งได้มาจากการย้อมสีธรรมชาติ นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติจะชื่นชอบในการนำเอา สีธรรมชาติมาย้อมแทนที่จะใช้สีเคมี

ฝ้ายกทองของหมู่บ้านท่าสว่างที่เป็นเอกลักษณ์ที่ทำให้นักท่องเที่ยวรู้จักผ้าไหมของจังหวัดสุรินทร์มีการสาธิตให้นักท่องเที่ยวได้ศึกษาหาความรู้เช่น ขั้นตอน การย้อมสีผ้าไหม การสาวไหม การขึ้นไหม การดอกลีไหม ที่ทำให้มีจุดเด่นอีกอย่างหนึ่งคือการต้อนรับของประชาชนที่อยู่ในแหล่งท่องเที่ยว นั้นๆมีการจัดวิถีชีวิตและแหล่งศึกษาการเรียนรู้ทางธรรมชาติและขั้นตอนการทอผ้าไหมโดยให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติได้มีส่วนร่วมทำกิจกรรมที่หมู่บ้านได้จัดทำขึ้น และที่เป็นจุดเด่นคือจังหวัดสุรินทร์มีสถานที่ท่องเที่ยวมากมาย และส่วนมากอยู่ใกล้เคียงกับหมู่บ้านทอผ้าไหมภายในจังหวัดสุรินทร์เพื่อเป็นจุดเชื่อมโยงให้นักท่องเที่ยวไปชมหรือศึกษาแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆต่อไป

3. ท่านคิดว่าแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์ยังขาดองค์ประกอบด้านการท่องเที่ยวอะไรบ้าง

สิ่งที่ยังขาดก็คือพื้นฐานของระบบสาธารณูปโภค และสาธารณูปการในแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ด้วย พบว่าแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะมีโครงสร้างพื้นฐานที่ครบสมบูรณ์ มีเพียงบางแห่งที่ขาดการดูแล และบำรุงรักษาจึงทำให้มีปัญหาในการให้บริการนักท่องเที่ยว สถานประกอบการ โรงแรม และที่พัก ร้านอาหาร ร้านค้าขายของที่ระลึกยังไม่พอกับความต้องการโดยเฉพาะการร่วมมือของคนในชุมชนคือการรวมกลุ่มเป็นหนึ่งเดียวกัน การบริการในด้านต่างๆ แผนที่ในชุมชนจุดบริการลูกค้า จุดรับลูกค้าและการสื่อสารเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ควรติดตั้งป้ายประชาสัมพันธ์ แสดงแผนที่ท่องเที่ยวเป็นระยะ ในเขตอำเภอเมือง และอำเภอที่มีสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญเพื่อเป็นข้อมูลสำหรับนักท่องเที่ยว ผู้มาเยือน หรือนักเดินทาง หากได้พบเห็นจะเกิดความสนใจเข้าเยี่ยมชมจัดทำคู่มือการท่องเที่ยวอย่างละเอียดของจังหวัดสุรินทร์และจังหวัดใกล้เคียงเพื่อสนับสนุนส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวและพักค้างแรมได้นานมากขึ้น ลักษณะของสินค้าและผลิตภัณฑ์ยังมีไม่หลากหลายเท่าที่ควร ความสะดวกสบายในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหม ถนนหนทาง ภูมิทัศน์ แสงสว่างภายในหมู่บ้าน ที่พักของนักท่องเที่ยว การประชาสัมพันธ์ภายในหมู่บ้าน

4. ท่านคิดว่ามีแนวทางการพัฒนาให้แหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์ เป็นแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างไรบ้าง

ควรมีการจัดประชุม โดยเชิญผู้ที่มีหน้าที่หรือประชาชนในหมู่บ้านที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่ต้องการมาจัดการอบรมหรือพาไปศึกษาดูงานที่สถานที่ต่างๆที่พร้อมในการให้ท่องเที่ยวในรูปแบบ

สถานที่ท่องเที่ยวที่คล้ายคลึงกัน ต้องจัดทำแผนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านท่องเที่ยวใหม่จัดทำ แผ่นพับหรือเอกสารต่างๆ ในแหล่งท่องเที่ยวที่จัดอบรมรถรับจ้าง รถสามล้อภายในจังหวัดเพราะ เป็นการบริการ ด้านต่างๆตอนที่นักท่องเที่ยวมาในจังหวัด จัดอบรมยุวมัคคุเทศก์ และ ประชาชนในชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวให้มีความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวต้องมีการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ให้กับนักท่องเที่ยว เช่นขั้นตอนการท่องเที่ยวใหม่ตั้งแต่การปลูกหม่อนเลี้ยงไหม การเยี่ยมชมธรรมชาติ จัดทำประวัติของผ้าไหมเพื่อให้เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นหรือหมู่บ้านท่องเที่ยวใหม่ เพื่อนำมาประชาสัมพันธ์แสดงถึงจุดเด่นให้แก่นักท่องเที่ยวได้รับรู้ เพิ่มเติมสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ถังขยะที่จอดรถ ตู้โทรศัพท์ที่เหมาะสมกับจำนวนนักท่องเที่ยว และต้องมีการจัดกิจกรรมเสริมเพื่อเพิ่มความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านท่องเที่ยวใหม่หรือบริเวณใกล้เคียงแหล่งท่องเที่ยว

5.ปัญหาและอุปสรรคในการที่จะพัฒนาให้หมู่บ้านท่องเที่ยวใหม่จังหวัดสุรินทร์ เป็นแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างไรบ้าง

บางครั้งยังขาดเงินงบประมาณที่นำมาพัฒนาหมู่บ้านท่องเที่ยวใหม่ยังไม่เพียงพอกับความ ต้องการที่จะพัฒนาส่วนต่างๆในหมู่บ้าน เช่น การสร้างถนนเข้าแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านท่องเที่ยวใหม่ การจัดกิจกรรมต่างๆ ยังไม่มีฝ่ายใดในจังหวัดสุรินทร์มาเอาจริงเอาจังกับเรื่องการพัฒนาหมู่บ้านท่องเที่ยวใหม่ในจังหวัดสุรินทร์ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทำที่จะเป็นไปได้ ปัญหาตอนนี้คือการขาดวัตถุดิบ ในการทอผ้าไหม เช่น ปัญหาของเส้นไหมในบางแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านท่องเที่ยวใหม่ต้องไปซื้อเส้นไหมในตัวเมือง เพราะไม่มีสถานหรือเวลาในการปลูกหม่อนเลี้ยงไหม จึงต้องทำให้ใช้การเยี่ยมชม สถานที่ท่องเที่ยวหมู่บ้านท่องเที่ยวใหม่ยังขาดความน่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยว หรือวิถีชีวิตของคนในชุมชน การสนับสนุนภาครัฐและเอกชน ยังไม่ถึงเท่าที่ควร ยังไม่มีการสนับสนุนอย่างจริงจังในด้าน การบริการจัดการด้านการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพและมาตรฐานสากล สินค้าผลิตภัณฑ์และของที่ระลึกยังไม่มีควมหลากหลายในเรื่องลายผ้า ชนิดของสีผ้า ทางด้านที่พักและโรงแรม สาธารณูปโภค และสาธารณูปการ การกำหนดราคาสินค้าที่ยังขาดมาตรฐาน สถานที่ขายสินค้ายังมีไม่พอกับความต้องการของนักท่องเที่ยว และการประชาสัมพันธ์ ยังน้อยมากถ้าเปรียบเทียบกับจังหวัดอื่นๆ ส่วนใน ตัวชุมชนหรือหมู่บ้าน ยังขาดความโดดเด่นและความมีเอกลักษณ์

ผลการแบบสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์

ศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยว

1.ด้านดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน

สิ่งดึงดูดใจของหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์มีชื่อเสียงในด้านการทอผ้าไหมพื้นเมืองประเภทผ้าโสร่งและผ้าขาวม้า ไหมที่นำมาทอจะมีเส้นเล็กนุ่มทำให้งานออกมาสวยและประณีต นอกจากนี้ยังมีลูกประคำเงินที่นับว่าเป็นเอกลักษณ์ที่รู้จักในชื่อของ “ลูกปะเก้อม” สามารถนำมาผลิตเป็นผลิตภัณฑ์และของที่ระลึกเครื่องประดับได้อย่างสวยงามผ้ามัดหมี่ลายลูกแก้ว และผ้าสไบลายลูกแก้วสีธรรมชาติ เป็นผ้ามัดหมี่ลายลูกแก้วประยุกต์จากผ้าลายลูกแก้วในสมัยโบราณทอผ้าสีพื้นลายลูกแก้ว โดยปัจจุบันได้นำลายมัดหมี่ลายต่าง ๆ นำมาทอยกดอก 6 ตะกอล ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการทอผ้าไหมเช่น ผ้าไหมรูปช้าง กระเป๋า โสร่ง ผ้ามัดหมี่ และผลิตภัณฑ์จากส่วนของช้าง เช่น งาช้างนำมาแปรรูปเป็นสินค้ารูปแบบต่างๆ แหวน สร้อย จี้ห้อยคอ ต่างหู หางช้าง กระดามูลช้าง ปุยมูลช้าง ตะขอช้าง และยังมีการจัดการแสดงช้างทุกวันวันละ 2 รอบ 10.00 – 11.30 และ 14.00 – 15.30 วัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์เป็นของตัวเองอยู่มากมายซึ่งควรค่าแก่การอนุรักษ์ และเป็นเสน่ห์ที่ดึงดูดแก่นักท่องเที่ยวที่นิยมท่องเที่ยวในเชิงอนุรักษ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ต่างๆ สัมผัสกับวิถีชีวิตการทอผ้าไหมพื้นบ้าน และการย้อมผ้าด้วยสีธรรมชาติ การทำไร่นาเกษตรกรรม แบบดั้งเดิม และการประดิษฐ์เครื่องมือเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน พิธีกรรมการบายศรีสู่ขวัญเพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยวและผู้มาเยี่ยมชม พิธีกรรมรำกล่อม และรำกล่อ ซึ่งเป็นพิธีกรรมที่รักษาผู้ป่วยไม่ทราบสาเหตุที่หาคุณได้ยากนอกจากที่ชุมชนชาวกูย

2.ด้านการเข้าถึงหมู่บ้าน

การเข้าสู่หมู่บ้านทอผ้าไหมของจังหวัดสุรินทร์มีลักษณะที่ต่างกันขึ้นอยู่กับทำให้การสนับสนุนของภาครัฐบาลความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆบางหมู่บ้านป้ายประชาสัมพันธ์แนะนำแหล่งท่องเที่ยว ป้ายบอกเส้นทางจึงยังมีไม่มากนัก แต่ถนนสายหลักและสายรองใช้การได้ดี แต่ถนนในตัวหมู่บ้านและบริเวณรอบหมู่บ้านยังเป็นหลุมเป็นบ่อ เนื่องจากการขาดเงินงบประมาณที่จะมาดูแล แต่มีโครงการที่จะทำถนนคอนกรีตเสริมใยเหล็กให้รอบหมู่บ้านและซอยต่างๆภายในหมู่บ้านในปีงบประมาณหน้า

3. ด้านสิ่งแวดล้อมความสะดวกในหมู่บ้าน

สิ่งอำนวยความสะดวกในหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์มีความพร้อมค่อนข้างดีเพราะมีการพัฒนาและตั้งอยู่ใกล้กับตัวจังหวัดประกอบกับเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่จังหวัดให้การสนับสนุนจากภาครัฐและภาคเอกชน ส่วนความพร้อมทางด้านต่างๆมีความพร้อมหรือต้องปรับปรุง

- สถานที่จอดรถ แต่ละที่มีพร้อมให้แก่นักท่องเที่ยวที่มายังหมู่บ้านทอผ้าไหมถ้าขาดได้มีการแก้ปัญหาคือ ไปจอดในวัด

- ห้องน้ำสาธารณะ จำนวนที่รองรับนักท่องเที่ยวและเป็นที่ยอมรับแก่นักท่องเที่ยว

- การสาธารณสุขและสุขภาพ มีหน่วยส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล ส่วนคลินิกและร้านขายยา ยังไม่มีให้บริการเพราะชาวบ้านสามารถไปใช้บริการที่ในตัวเมืองได้ไม่ยากลำบากเท่าที่ควร การกำจัดขยะในหมู่บ้านเป็นการกำจัดแบบเผา แบบฝัง หรือนำไปทิ้งตามทุ่งนา ยังไม่มีรถขยะของเทศบาลมาให้บริการ

- การป้องกันละสารพิษ ไม่มีสถานีตำรวจมีแต่สายตรวจผู้แดงที่มาให้บริการในหมู่บ้าน แต่มีหน่วยอาสาป้องกันภัยพลเรือน (อ.ป.ภ.ร) มาช่วยดูแลอำนวยความสะดวกนักท่องเที่ยวในยามที่มาพักผ่อนภายในหมู่บ้าน ซึ่งเป็นผู้ที่อาศัยในหมู่บ้าน

- สถานบริการอื่นๆ บั๊มน้ำมันยังไม่เพียงพอในการให้บริการ บางหมู่บ้านมีการนำเอาตู้น้ำมันแบบหยอดเหรียญ ธนาคารหรือตู้บริการ ATM ยังไม่มีมาให้บริการต้องอาศัยเข้าไปในตัวจังหวัด

- ด้านสาธารณูปโภคขั้นสูง ทางบางแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมมีการจัดตั้งที่พักให้นักท่องเที่ยวเป็นแบบ โฮมสเตย์ ให้บริการแก่นักท่องเที่ยวเพื่อศึกษาวิถีชีวิตและขั้นตอนการทอผ้าไหมรวมทั้งทำกิจกรรมกับชาวบ้าน ร้านอาหารมีการให้บริการอาหารพื้นบ้าน อาหารอีสาน อาหารตามสั่ง มีร้านขายเครื่องดื่ม ทัวหมู่บ้านเพียงพอสำหรับนักท่องเที่ยว และมีร้านกาแฟให้นักท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจตั้งอยู่ในบริเวณจุดจำหน่ายสินค้า จำนวนร้านจำหน่ายสินค้าและของที่ระลึก ยังไม่เพียงพอกับจำนวนนักท่องเที่ยวเพื่อเลือกซื้อและเลือกชมสินค้า ศูนย์เรียนรู้และศูนย์สาธิตการทอผ้าไหมบางแห่งก็มีการสนับสนุนอย่างจริงจังเพื่อให้นักท่องเที่ยวศึกษา ทำให้ง่ายแก่การเข้าชมและศึกษาหาความรู้

4. ด้านความพร้อมของคนในหมู่บ้าน

ความรู้ความเข้าใจของคนในหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์ เกี่ยวกับการท่องเที่ยว ยังมีค่อนข้างน้อยอยู่เพราะชาวบ้านไม่ค่อยเข้าร่วมกับกิจกรรมที่ทางจังหวัดได้ฝึกอบรมให้ในด้านต่างๆ และยังอยู่แบบตัวใครตัวมัน รอแต่ให้ทางหน่วยงานที่รับผิดชอบมาจัดการและบริหารให้มีเพียงส่วนน้อยที่ให้ความร่วมมือ ส่วนเรื่องความตระหนักต่อทรัพยากรทางการท่องเที่ยว มีการจัดรวมกลุ่มในการพัฒนาหมู่บ้านๆทุกเดือนหรือเทศกาลต่างๆ การฝึกให้ชาวบ้านกล้าแสดงออกพยายามเข้าหานักท่องเที่ยวให้ความรู้ความเข้าใจของวิถีชีวิตของคนในหมู่บ้าน อย่างไรก็ตามการที่หมู่บ้าน ได้ถูกจัดขึ้นให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวชาวบ้านก็ไม่พยายามที่จะตามกระแสของการท่องเที่ยวสมัยใหม่แต่จะพยายามอนุรักษ์วิถีชีวิต บ้านเรือน อาหารพื้นบ้าน การละเล่น ประเพณี ไว้ให้ลูกหลานได้สืบทอดต่อไปพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว ได้รับรู้ประเด็นและปัญหาที่หมู่บ้านต้องปรับปรุงจากสายตาของนักท่องเที่ยว เพื่อนำไปพัฒนาให้หมู่บ้านเจริญมากยิ่งขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหม จังหวัดสุรินทร์มีประเด็นที่นำมาอภิปราย ในหัวข้อต่างๆ ดังนี้

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

เนื่องจากประชาชนในท้องถิ่นที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ อยู่ในวัยกลางคนมีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท มีโอกาสศึกษาในประถมศึกษาครอบครัวประกอบอาชีพเกษตรกร และประกอบธุรกิจบริการ ค้าขาย ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ส่วนนักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ จะอยู่ในช่วงวัยที่กำลังศึกษาและเริ่มทำงานมีการศึกษาพอสมควร ทำให้มีความพร้อมในการเดินทางท่องเที่ยว ศึกษาหาความรู้วิถีชีวิตของคนในชุมชน

ดังนั้น จึงควรพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับวิถีชีวิต และสามารถสร้างเป็นรายได้เสริมให้กับคนในชุมชนได้อย่างทั่วถึง

ความคิดเห็นและพฤติกรรมของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว

ประชาชนในแหล่งท่องเที่ยว มีความต้องการการพัฒนาการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหม จังหวัดสุรินทร์จากการวิจัยผลของข้อมูลชี้ชัดว่าชุมชนท้องถิ่นมีเพียงบางกลุ่มเท่านั้นที่ได้มีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน ประชาชนส่วนใหญ่ที่ไม่เข้าร่วมเนื่องจากไม่ได้ประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ในทัศนะของผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการจัดกิจกรรมให้ทุกภาคส่วนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวของหมู่บ้านให้มากขึ้นในส่วน of ประชาชนที่มี

ส่วนร่วมก็มีส่วนร่วมกับการกิจกรรมหลากหลาย ซึ่งอาจทำให้การท่องเที่ยวขาดการกระจายรายได้อย่างทั่วถึง จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับการท่องเที่ยวชุมชนนำชัย ทนุผล (2540) ให้ข้อคิดว่าการออกแบบวางแผนโครงการท่องเที่ยวจำเป็นต้องมีการออกแบบวางแผนด้วยความระมัดระวัง ซึ่งไม่ควรออกแบบการวางแผนกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยอาศัยความต้องการหรือแรงผลักดันจากการตลาดของการท่องเที่ยวหรือนักท่องเที่ยวเพียงประเด็นเดียว หากแต่ควรคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนผู้เป็นเจ้าของท้องถิ่นด้วย ดังนั้นชุมชนหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์น่าจะมีการรวมตัวกันเพื่อพิจารณาว่าความต้องการ และพร้อมที่จะพัฒนาขับเคลื่อนชุมชนของตนไปยังทิศทางที่กำหนดไว้ตามแนวทางนอกจากนี้ประชาชนในท้องถิ่นส่วนใหญ่มีความต้องการพัฒนาในด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนมากในด้าน ด้านกิจกรรมและผลิตและขายสินค้าที่ระลึกที่ทำจากผ้าไหม ส่วนสิ่งดึงดูดใจที่ประชาชนคิดว่าถูกใจนักท่องเที่ยวคือ วิถีและขั้นตอนในการทอผ้าไหมในส่วนนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวยังหมู่บ้านทอผ้าไหม จังหวัดสุรินทร์ส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวเป็นครั้งแรก ซึ่งมาจากจังหวัดที่ใกล้เคียงเสียเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นจึงควรจัดกิจกรรมโดยพิจารณาให้เหมาะสมกับกลุ่มนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่เดินทางมาท่องเที่ยวยังหมู่บ้านทอผ้าไหม เนื่องจาก นักท่องเที่ยวเป็นส่วนสำคัญของการท่องเที่ยวการท่องเที่ยวจัดขึ้นก็เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองความต้องการให้ตรงจุดกับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวเพื่อเป็นการขยายฐานนักท่องเที่ยวใหม่ และดึงดูดนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวซ้ำในอนาคต นักท่องเที่ยวจึงต้องเลือกไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่ตรงกับจุดประสงค์ของตน เหมาะกับงบประมาณที่จะใช้จ่ายให้คุ้มค่ากับความสนุกและประทับใจที่ได้รับมา ส่วนการได้รับข่าวสารข้อมูลการท่องเที่ยวจากการแนะนำของคนรู้จักมากที่สุด แสดงว่านักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในจังหวัดสุรินทร์แล้วเกิดการแนะนำจากคนรู้จัก ซึ่งถือว่าเป็นการประชาสัมพันธ์ที่ดีอีกทางหนึ่งด้วย นักท่องเที่ยวโดยมากเดินทางท่องเที่ยวเกี่ยวกับครอบครัว / ญาติ รองลงมา เดินทางท่องเที่ยวเกี่ยวกับกลุ่มเพื่อน โดยนิยมเดินทางท่องเที่ยวในช่วงวันหยุดวันเสาร์-วันอาทิตย์ ครั้งละ 2 - 3 วัน โดยนิยมเดินทางด้วยรถยนต์ส่วนบุคคลเพราะสะดวกในการเข้าถึงและเป็นส่วนตัว มีค่าใช้จ่ายแต่ละครั้งประมาณ 2,000 บาท นักท่องเที่ยวที่มาพักผ่อนชอบประเภทแหล่งท่องเที่ยว คือ ศิลปวัฒนธรรม / วิถีชีวิต ส่วนกิจกรรมขั้นตอนการท่องเที่ยวที่ชื่นชอบมากที่สุด คือ ขั้นตอนการย้อมไหมสีต่างๆเพราะมีความน่าสนใจในด้านการนำสีธรรมชาติมาเป็นวัตถุดิบในการทำ

ความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์

ด้านพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว ประชาชนในท้องถิ่นมีความต้องการให้มีการพัฒนาด้านพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว คือมีการปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยวการปรับปรุงภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยว ควรคำนึงถึงความกลมกลืนกับสภาพธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยว ต้องคงความเป็น

เอกลักษณ์ดั้งเดิมของแหล่งท่องเที่ยวด้วย และสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งคือ ภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวในการดูแลความสะอาด และบำรุงรักษาแหล่งท่องเที่ยว จัดตั้งตัวแทนหมู่บ้านแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ ควรปลูกจิตสำนึกให้แก่ประชาชนในหมู่บ้าน ก็จะทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจและอยากกลับมาเที่ยวอีกครั้งสอดคล้องกับบุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2542) กล่าวว่า แหล่งท่องเที่ยว หรือ ทรัพยากรการท่องเที่ยวทั้งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและสิ่งทีมนุุษย์สร้างขึ้น จะมีลักษณะเด่นหรือมีเอกลักษณ์เป็นที่ดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยวชมยังแหล่งท่องเที่ยวได้ เช่นเดียวกับนักท่องเที่ยวที่มีความต้องการที่จะพัฒนาให้มีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เช่น การปรับปรุงภูมิทัศน์ ต้นไม้ สภาพที่พักอาศัย การสร้างสิ่งปลูกสร้างที่กลมกลืนกับสภาพธรรมชาติ ต้องการให้มีการจัดแสดงวัฒนธรรม และประเพณีในท้องถิ่น เพื่อเป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีสอดคล้องกับ วิภา ศรีระทุ (2551) กล่าวว่า แหล่งท่องเที่ยวที่มีพื้นฐานอยู่กับธรรมชาติและมีลักษณะเฉพาะของท้องถิ่นประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุ โบราณสถานที่มีความเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมประเพณีในท้องถิ่นซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญในการดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่

ด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยวประชาชนในท้องถิ่นและนักท่องเที่ยว มีต้องการให้มีการพัฒนาด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในระดับมาก เนื่องจากในแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์ ควรมีการพัฒนากระบวนการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ในด้านความปลอดภัย ควรมีการจัดตั้งหน่วยปฐมพยาบาลในแหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกในหมู่บ้านเช่นเดียวกันควรมีการพัฒนา ร้านอาหารพื้นเมือง หรือการจัดสร้างที่พักเพื่อสัมผัสกับวิถีชีวิต ชนบทธรรมชาติ (home stay) ให้ดีขึ้นอยู่เสมอ และมีการพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนในท้องถิ่นด้วย เพื่อให้เกิดการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืนต่อไป สอดคล้องกับ สุรเชษฐ์ เศรษฐมาต(2538) กล่าวว่า การอนุรักษ์ทรัพยากรการจัดการสิ่งแวดล้อมการป้องกันและกำจัดมลพิษและควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีขอบเขตจึงเป็นการท่องเที่ยวที่มีการจัดการอย่างยั่งยืนเพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม ในส่วนนักท่องเที่ยว มีความต้องการให้มีการพัฒนาด้านการจัดการและสิ่งอำนวยความสะดวก ต่างๆในแหล่งท่องเที่ยวไม่น้อยกว่าประชาชนในท้องถิ่น เช่น ในด้าน ที่พัก ร้านค้าจำหน่ายของที่ระลึก ความปลอดภัย การจัดเก็บขยะ ระบบไฟฟ้า ระบบน้ำประปา ควรเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกทุกๆด้าน ที่มีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวเป็นปัจจัยหนึ่งที่สามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้อยากกลับมาเที่ยวอีก สอดคล้องกับ

วินิจ วีรยางกูร (2533) กล่าวว่า สิ่งอำนวยความสะดวกเป็นสิ่งสำคัญหรือปัจจัยที่จะลดบัลดลให้สถานที่แห่งใดแห่งหนึ่งอยู่ในความนิยมของนักท่องเที่ยว ซึ่งผู้รับผิดชอบได้แก่ประชาชนในท้องถิ่น ผู้ประกอบการหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับพื้นที่นักท่องเที่ยวและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในส่วนต่างๆ ดังนั้นการจัดการการท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์ จึงต้องนำส่วนประกอบในเรื่องความรับผิดชอบและจิตสำนึกเข้ามาเป็นแนวทางในการจัดการอีกทั้งต้องเป็นการท่องเที่ยวที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม

ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ประชาชนในท้องถิ่นต้องการให้มีการพัฒนาด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน เช่น การมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวได้ทราบ จุดเด่นหรือเอกลักษณ์ของหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์ การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม หรือขั้นตอนการท่องเที่ยวเพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจแก่นักท่องเที่ยวและการจัดทำแผนนโยบายที่เป็นการควบคุมผลกระทบจากการท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมทางวิถีชีวิตของประชาชน ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมภายในหมู่บ้าน เป็นต้น สอดคล้องกับสินธุ์ สโรบล (2546) กล่าวว่า การท่องเที่ยวโดยชุมชน คือทางเลือกในการจัดการท่องเที่ยวที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทาง การท่องเที่ยวบนฐานความคิดที่ว่า ชาวบ้านทุกคนเป็นเจ้าของทรัพยากร และเป็นผู้มีส่วนได้เสียจากการท่องเที่ยว โดยการนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมประเพณี วิถีชีวิตและวิถีการผลิตของชุมชนมาใช้เป็นต้นทุนหรือปัจจัยในการจัดการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม รวมทั้งมีการพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชนให้มีความรู้ความสามารถในการดำเนินงาน ตั้งแต่การตัดสินใจ การวางแผน การดำเนินงานการสรุปบทเรียน โดยเน้นให้เกิดความยั่งยืนสู่คนรุ่นลูกหลานและเกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่น ตลอดจนคำนึงถึงความสามารถในการรองรับของธรรมชาติเป็นสำคัญ

ด้านการคมนาคมเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

ประชาชนในท้องถิ่นและนักท่องเที่ยวต้องการให้มีการพัฒนาด้านการคมนาคมเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์ เนื่องจาก แหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดสุรินทร์โดยมากเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ซึ่งมักจะอยู่ห่างไกลจากแหล่งชุมชน ดังนั้นจึงต้องมีการปรับปรุงป้ายแสดงเส้นทาง การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวที่มีความชัดเจน และมีจำนวนเพียงพอเพราะบางครั้งอาจจะทำให้นักท่องเที่ยวเข้าถึงแหล่งหมู่บ้านทอผ้าไหมได้ยาก มีการจัดรถรับจ้างหรือรถประจำทาง

ให้ผ่านแหล่งหมู่บ้านทอผ้าไหม จะทำให้นักท่องเที่ยวเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกสบายมากขึ้นและ จัดรถบริการภายในหมู่บ้านเช่น จักรยาน รถจักรยานต์ เพื่อชมวิถีชีวิตหรือ ขั้นตอนการทอผ้าไหม ภายในแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมสอดคล้องกับแนวคิดของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2550) กล่าวว่า เส้นทางคมนาคมที่สะดวกสบายนั้น เป็นเหมือนเครื่องมือที่จะนำนักท่องเที่ยวให้เดินทางท่องเที่ยว เนื่องจากการเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความสะดวก และไม่เสียเวลามากนัก และสอดคล้องกับ บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2542) กล่าวว่า ทรัพยากรท่องเที่ยวจะต้องมีเส้นทางคมนาคมเข้าถึง เป็นปัจจัยสำคัญของทรัพยากรท่องเที่ยวที่ต้องมีเส้นทางหรือโครงข่ายคมนาคมที่สามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวนั้น ตลอดจนสามารถเชื่อมโยงกันระหว่างแหล่งท่องเที่ยวกับบริเวณใกล้เคียง

ด้านการจัดโปรแกรมท่องเที่ยว

ประชาชนในท้องถิ่นและนักท่องเที่ยวมีความต้องการให้มีการพัฒนาด้านโปรแกรมท่องเที่ยวระดับมาก เช่น การจัดทำปฏิทินกิจกรรมท่องเที่ยวภายในแหล่งท่องเที่ยวตลอดปีจะทำให้นักท่องเที่ยวมีกิจกรรมใหม่ๆตามฤดูกาลและ ประชาชนในท้องถิ่นก็สามารถมีรายได้ตลอดปี การจัดเส้นทางท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวอื่นทั้งในหรือนอกจังหวัด การจัดรายการท่องเที่ยวที่น่าสนใจ และการจัดส่วนลด โปรแกรมการท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมร่วมกับสถานที่ต่างๆเช่นร้านอาหาร ร้านจำหน่ายของที่ระลึก ที่พักโรงแรม ซึ่งสิ่งเหล่านี้สามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเที่ยวเพิ่มมากขึ้นได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุริยัน สุวรรณรัตน์(2553) ซึ่งวิจัยเกี่ยวกับการสร้างโปรแกรมการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม พบว่า การสร้างโปรแกรมการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม ทำให้มีกิจกรรมหลากหลาย มีแหล่งท่องเที่ยวหลายแหล่งที่สามารถผสมผสานได้หลากหลายชนิด ทำให้นักท่องเที่ยวมีความเพลิดเพลิน และมีความประทับใจต่อการเดินทางท่องเที่ยว

ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว

ประชาชนในท้องถิ่นและนักท่องเที่ยวมีความต้องการให้มีการพัฒนาด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวคือควรมีการจัดแสดงวัฒนธรรมและประเพณีที่สำคัญ เช่นการละเล่นหรือประเพณีในพื้นที่หมู่บ้านทอผ้าไหมนั้นๆซึ่งมีอยู่หลายการแสดงที่เกือบจะเลือนหายไป เช่นรำเกรามอ กะโน้บดิงต้อง เรือมมัวด จัดการพัฒนาฝีมือในเรื่องของลายผ้าไหมขั้นตอนการทอ ให้แก่ประชาชนหมู่บ้านทอผ้า

ใหม่ การจัดอบรมการใช้ภาษาอังกฤษแก่เจ้าหน้าที่ประชาชน และเยาวชน ในท้องถิ่นเพื่อการสื่อสาร กับนักท่องเที่ยวต่างชาติมีการจัดกิจกรรมผจญภัยเพิ่มขึ้น เช่น ปั่นจักรยาน และพายเรือในสระ หมู่บ้าน การจัดกิจกรรมที่อนุรักษ์ธรรมชาติของการทอผ้าไหม เช่น การย้อมสีธรรมชาติ การปลูก หม่อนเลี้ยงไหม ที่สำคัญควรมีการเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวทุกคนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่จัด ขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์สอดคล้องกับวิภา ศรีระทุ (2551)เป็นการ สร้างประสบการณ์ในการมีส่วนร่วมแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งอาจเป็นกิจกรรมส่วนหนึ่งของวิถีชีวิต เช่น การดำนา การเกี่ยวข้าว การทำหัตถกรรมพื้นบ้าน หรืออาจเป็นกิจกรรมนันทนาการ เช่น การเดินป่า การดูนก หรือกิจกรรมผจญภัย เช่น การล่องแก่ง การขี่ช้าง การปีนหน้าผา ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวจะทำให้ นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจในแหล่งท่องเที่ยว

ด้านการบริการเสริม

นักท่องเที่ยวมีความต้องการให้มีการพัฒนาด้านการบริการเสริม โดยที่การบริการเสริมเป็นการ บริการที่เพิ่มเติมจากบริการขั้นพื้นฐาน เช่น ศูนย์บริการข้อมูลนักท่องเที่ยวเพื่อสนองความต้องการ ของนักท่องเที่ยว เพื่อแนะนำแสดงสถานที่ต่างๆจุดของกิจกรรมหรือวิถีชีวิต ในหมู่บ้านทอผ้าไหม จังหวัดสุรินทร์การทำป้ายสื่อความหมายในแหล่งท่องเที่ยวเพื่อทำความเข้าใจในสถานที่และทำให้นักท่องเที่ยวเข้าใจได้ง่าย การจัดทำป้ายนิทรรศการแนะนำแหล่งท่องเที่ยวในหมู่บ้านการจัด เจ้าหน้าที่ / วิทยากรในการบริการข้อมูลเพื่อสนองความต้องการและความเข้าใจของนักท่องเที่ยวที่ มายังหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์ (พะยอม ธรรมบุตร, 2549) เช่น อาคารปฐมพยาบาล เจ้าหน้าที่ บริการข้อมูล และป้ายสื่อความหมายต่างๆ เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะช่วยให้นักท่องเที่ยวได้รับความ สะดวกสบายในการท่องเที่ยวมากขึ้น ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจและอยากกลับมาเที่ยว อีก

จากผลการศึกษา เก็บรวบรวมข้อมูล จากแบบสอบถามนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยว ในจังหวัดสุรินทร์และประชาชนที่อาศัยอยู่ในสุรินทร์ รวมถึงการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่แผนและนโยบายสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา ผู้อำนวยการสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานสุรินทร์และผู้อำนวยการสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสุรินทร์ สามารถนำมาสรุปเป็นร่างแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์ ดังนี้

ร่างแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหม

ร่างแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์ แบ่งเป็นด้านต่างๆ ได้ดังนี้

1. ด้านพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว

- ควรมีการจัดตัวแทนประชาชนในหมู่บ้าน ให้ช่วยกันดูแลรักษาความสะอาดของพื้นที่หมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์

- มีการปรับปรุงทัศนียภาพ ปลูกสร้างสถานที่ต่างๆ ในแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหม ให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่น

2. ด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว

- หน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ผู้นำหมู่บ้าน ประชาชนในท้องถิ่น ควรมีการร่วมมือกันในการสนับสนุนและช่วยเหลือในพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหม

- ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์ ควรมีการวางแผนนโยบาย ในการพัฒนาหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์

- ควรมีการสร้างจุดขาย จุดเด่นที่เป็นเอกลักษณ์ วิธีการและขั้นตอนการทอผ้าไหมในแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์

- ควรมีการสนับสนุนให้คนในชุมชนรวมตัวกันเปิดร้านจำหน่ายสินค้าของที่ระลึก อาหาร และเครื่องดื่ม

- ควรมีการจัดเก็บขยะ ดูแลความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์ โดยแบ่งความรับผิดชอบ

3. ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน

- สนับสนุนให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหม และท้องถิ่นของตน โดยแบ่งงานให้รับผิดชอบตามความถนัดของแต่ละบุคคล

- ควรมีการสนับสนุนให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหม

- สนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มการทอผ้าไหมเพื่อการท่องเที่ยวของชุมชน เพื่อดำเนินการประสานงานกับ ผู้นำหมู่บ้านทอผ้าไหม ภาครัฐ ในการดูแลรักษาในท้องถิ่น

4. ด้านการคมนาคมเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

- เพิ่มความชัดเจน และเพียงพอของป้ายแสดงเส้นทางการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านท่องเที่ยวไหม

- ควรมีจัดให้บริการรถโดยสารประจำทางและรถรับจ้างในหมู่บ้านท่องเที่ยวไหม เพื่อความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านท่องเที่ยวไหมของนักท่องเที่ยว

- ควรมีการปรับปรุงถนนทางเข้าและถนนภายในหมู่บ้านของแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านท่องเที่ยวไหม

5. ด้านการจัดโปรแกรมท่องเที่ยว

- ควรมีการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวภายในหมู่บ้านท่องเที่ยวไหม ที่น่าสนใจและหลากหลาย

- ควรมีการจัดส่วนลดในโปรแกรมการท่องเที่ยว โดยร่วมกับทางร้านอาหาร ที่พัก โรงแรม ต่างๆ ร้านขายของที่ระลึก และแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านท่องเที่ยวไหมเที่ยวต่างๆ

6. ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว

- ควรมีการจัดอบรมการใช้ภาษาอังกฤษแก่เจ้าหน้าที่ ประชาชน และเยาวชน ในแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านท่องเที่ยวไหม

- ควรมีการจัดอบรมพัฒนาฝีมือแรงงานผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น แก่ชุมชน และมีการเปิดให้นักท่องเที่ยวได้เข้าชม

- จัดกิจกรรมที่เป็นการปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนในหมู่บ้านช่วยกันอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านท่องเที่ยวไหม

- ควรมีการจัดหากิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวทุกคนได้มีส่วนร่วม ในกิจกรรมที่จัดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านท่องเที่ยวไหมมากขึ้น

7. ด้านการบริการเสริม

- ควรมีการจัดทำป้ายนิทรรศการออกบูทแนะนำแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านท่องเที่ยวไหม

- ควรมีการจัดทำป้ายสื่อความหมายหรือแผ่นพับในแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านท่องเที่ยวไหมให้น่าสนใจขึ้น

- ควรมีการจัดเจ้าหน้าที่ / วิทยากร / มัคคุเทศก์น้อย ในการบริการข้อมูล เพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องในแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านท่องเที่ยวไหมจังหวัดสุรินทร์

นำร่างแนวทางที่ได้มาเสนอผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิทางการท่องเที่ยวในจังหวัดสุรินทร์ จำนวน 3 คน คือ เจ้าหน้าที่แผนและนโยบายสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา ผู้อำนวยการสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานสุรินทร์และผู้อำนวยการสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสุรินทร์เพื่อวิพากษ์ เสนอข้อคิดเห็นและปรับปรุงร่างแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวหมู่บ้านท่องเที่ยวไหมจังหวัดสุรินทร์ ทำให้ได้แนวทางที่จะเสนอเป็นนโยบายได้ดังนี้

แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านท่องเที่ยวไหมจังหวัดสุรินทร์

1. ด้านพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว

1.1 เพิ่มการดูแลความสะอาด และบำรุงรักษาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านท่องเที่ยวไหม โดยแบ่งหน้าที่ให้ผู้นำชุมชนเป็นผู้กระจายความรับผิดชอบ

1.2 ควรมีการปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยว โดยการปลูกต้นไม้ประจำจังหวัด สร้างบ้านจำลองเครื่องใช้ต่างๆของหมู่บ้านท่องเที่ยวไหมให้ดีขึ้น

1.3 ควรมีการสร้างสิ่งปลูกสร้างที่กลมกลืนกับสภาพธรรมชาติของท้องถิ่นเพื่อรักษาความเป็นเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านท่องเที่ยวไหมเช่นบ้านชาวกูย โบราณ ศาลายาย ตา ลานอนุรักษ์ธรรมชาติ

2. ด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว

2.1 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านท่องเที่ยวไหมจังหวัดสุรินทร์ ควรมีการวางแผนนโยบาย เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างจริงจังทั้งในระยะสั้นและระยะยาว เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวให้เป็นวิถีชีวิตแก่ประชาชนในท้องถิ่น

2.2 ทุกภาคส่วนควรมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวหมู่บ้านท่องเที่ยวไหม ในด้านต่างๆ ให้เกิดความสอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวตามแผนนโยบาย

2.3 หน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ผู้นำหมู่บ้าน ประชาชนในท้องถิ่น ควรมีการร่วมมือกันในการสนับสนุนและช่วยเหลือในพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านท่องเที่ยวไหมอย่างต่อเนื่อง

2.4 มีการสนับสนุนให้คนในชุมชนรวมตัวกันเปิดร้านจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม นำอาหารพื้นบ้าน หรือ น้ำเพื่อสุขภาพ มาจัดจะหน่ายให้แก่นักท่องเที่ยว

2.5 ควรมีการจัดสร้างเป็น home stay หรือ ที่พักที่มีเอกลักษณ์แสดงวิถีชีวิตขนบธรรมเนียมการละเล่น ให้น่าสนใจ ไว้ต้อนรับนักท่องเที่ยวอย่างเพียงพอ

2.6 ควรมีการสร้างจุดขาย จุดเด่นที่เป็นเอกลักษณ์ เช่น ลายผ้าไหม วิธีการและขั้นตอนการทอผ้าไหมในแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์และเพิ่มมาตรการรักษาความปลอดภัยของแหล่งท่องเที่ยวในหมู่บ้านทอผ้าไหม

2.7 ควรมีการจัดเก็บขยะ ควรมีระบบกำจัดที่ดีขึ้นโดยเก็บรวมกันแล้วจัดตัวแทนคนในหมู่บ้านนำไปทิ้งยังสถานที่ที่กำหนดไว้

2.9 ควรเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกในทุกๆ ด้านให้พร้อมรองรับนักท่องเที่ยวเช่น ปั้มน้ำมัน ตู้ATM แต่ไม่ควรพัฒนา จนความเป็นดั้งเดิมของแหล่งท่องเที่ยวภายในหมู่บ้านสูญสิ้นไป

3. ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน

3.1 สนับสนุนให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหม และท้องถิ่นของตนโดยแบ่งงานให้รับผิดชอบตามความถนัดของแต่ละบุคคล

3.2 ควรมีการสนับสนุนให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมในขั้นตอนการทอผ้าไหม เช่น การเยี่ยมชมวิถีชีวิต การปลูกหม่อนเลี้ยงไหม การละเล่นภายในหมู่บ้าน เพื่อเป็นการสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว

3.3 ควรมีการสนับสนุนให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหม แก่นักท่องเที่ยวได้รู้จักแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ของจังหวัดสุรินทร์มากขึ้น

3.4 ควรมีการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดทำแผนนโยบายที่เป็นการควบคุมผลกระทบจากการท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหม ที่เกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิตของคนในชุมชน

3.5 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการประชุมแผน และนโยบาย รวมถึงการร่วมตัดสินใจในการดำเนินการด้านการท่องเที่ยวของหมู่บ้านทอผ้าไหม เพื่อให้การจัดการท่องเที่ยวเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

3.6 สนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มการทอผ้าไหมเพื่อการท่องเที่ยวของชุมชน เพื่อดำเนินการประสานงานกับ ผู้นำหมู่บ้านทอผ้าไหม ภาครัฐ ในการดูแลรักษาในท้องถิ่น และเพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องในการดำเนินการพัฒนาการท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหม จังหวัดสุรินทร์

4. ด้านการคมนาคมเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

4.1 เพิ่มความชัดเจน และเพียงพอของป้ายแสดงเส้นทางการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหม เนื่องจากนักท่องเที่ยวบางคนไม่เข้าใจป้ายแสดงเส้นทาง ทำให้ไปไม่ถึงแหล่งท่องเที่ยวภายในหมู่บ้านทอผ้าไหม

4.2 ควรมีการจัดบริการรถโดยสารประจำทาง ในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหม เพื่อความสะดวกของนักท่องเที่ยวที่ต้องการเดินทางท่องเที่ยวโดยรถโดยสารประจำทาง

4.3 ควรมีการจัดรถบริการภายในหมู่บ้านเช่น จักรยาน รถจักรยานต์ เพื่อชมวิถีชีวิตหรือขั้นตอนการทอผ้าไหม ภายในแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหม

4.4 ควรมีการปรับปรุงถนนทางเข้าและถนนภายในหมู่บ้านของแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหม ให้ดีขึ้นเนื่องจากถนนทางเข้าแหล่งท่องเที่ยวในบางแห่งมีสภาพที่ทรุดโทรม ต้องการการพัฒนาและปรับปรุงของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

5. ด้านการจัดโปรแกรมท่องเที่ยว

5.1 ควรมีการจัด โปรแกรมการท่องเที่ยวภายในหมู่บ้านทอผ้าไหม ที่น่าสนใจและหลากหลาย เช่น กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร การทำนา การปลูกผัก และการเลี้ยงสัตว์ภายในหมู่บ้าน และอาจมีการเชื่อมโยงกับหมู่บ้านทอผ้าไหมของจังหวัดใกล้เคียง เช่น นครราชสีมา บุรีรัมย์ ชัยภูมิ ขอนแก่น อุบลราชธานี เป็นต้น

5.2 ควรมีการจัดส่วนลดในโปรแกรมการท่องเที่ยว โดยร่วมกับทางร้านอาหาร ที่พัก โรงแรมต่างๆ ร้านขายของที่ระลึก และแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมเที่ยวต่างๆ เพื่อจัดเป็นแพ็คเกจจากราคาถูกในช่วงนอกฤดูกาลท่องเที่ยวของจังหวัด

6. ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว

6.1 ควรมีการจัดกิจกรรมฟื้นฟูอาหารพื้นบ้าน และภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้ทฤษฎีแนวปฏิบัติแบบเศรษฐกิจพอเพียง

6.2 ควรมีการจัดกิจกรรมพื้นบ้านการละเล่น และแสดงวัฒนธรรมของคนในหมู่บ้านทอผ้าไหมในแต่ละหมู่บ้าน

6.3 ควรมีการจัดอบรมการใช้ภาษาอังกฤษแก่เจ้าหน้าที่ ประชาชน และเยาวชน ในแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมเพื่อการสื่อสารกับนักท่องเที่ยวต่างชาติ

6.4 ควรมีจัดกิจกรรมที่เป็นการปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนในหมู่บ้านช่วยกันอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหม วิถีชีวิต และสิ่งแวดล้อม

6.5 ควรมีการจัดอบรมพัฒนาฝีมือแรงงานผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น แก่ชุมชน และมีการเปิดให้นักท่องเที่ยวได้เข้าชม เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์และเพิ่มรายได้ของสินค้าไปด้วย

6.6 ควรมีการจัดกิจกรรมผจญภัยเพิ่มขึ้นเช่น ปั่นจักรยาน และพายเรือ เพื่อเป็นการดึงดูดใจนักท่องเที่ยว

6.7 ควรมีการจัดหากิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวทุกคนได้มีส่วนร่วม ในกิจกรรมที่จัดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมมากขึ้นเช่น การสาวไหม การย้อมสีธรรมชาติ การทำอาหารพื้นบ้าน

6.8 ควรมีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมเด่นๆ ภายในแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมให้มากขึ้น เพื่อให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวและค้างคืนในจังหวัดมากขึ้น และเป็นการเพิ่มการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว

7. ด้านการบริการเสริม

7.1 ควรมีการจัดทำป้ายนิทรรศการออกบูทแนะนำแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหม เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์แก่นักท่องเที่ยวอีกทางหนึ่ง

7.2 ควรมีการทำป้ายสื่อความหมายหรือแผ่นพับในแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมให้น่าสนใจขึ้น เพื่อให้นักท่องเที่ยวที่ต้องการเข้ามาเรียนรู้ทางธรรมชาติและประวัติศาสตร์ เกิดความรู้และความเข้าใจ

7.3 ควรมีการจัดเจ้าหน้าที่ / วิทยากร / มัคคุเทศก์น้อย ในการบริการข้อมูล เพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับประวัติ ชนิดของผ้าไหม ขั้นตอนวิธีทอผ้า กฎระเบียบหรือข้อห้ามในแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนรวมถึงประชาชนในหมู่บ้านทอผ้าไหม ควรเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน การดำเนินงาน และการประเมินผลในการพัฒนาการท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์ ให้มีความสอดคล้องกับความต้องการและความคิดเห็นของทุกภาคส่วนให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

2. มีการกำหนดแผนงานหรือกลยุทธ์ที่ชัดเจนในแต่ละด้านสำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยวหมู่บ้านท่องเที่ยวใหม่ของจังหวัด และมีการนำเสนอแผนงานที่ตั้งไว้แก่ประชาชนในท้องถิ่นให้ได้ทราบและเข้าใจในการดำเนินงานของทุกภาคส่วนเพื่อไม่ให้เกิดการเข้าใจผิดและง่ายต่อการดำเนินงาน

3. ประชาชนในหมู่บ้านท่องเที่ยวใหม่ของจังหวัดสุรินทร์ ในหลายพื้นที่มีการจัดตั้งกลุ่มขึ้นมาเพื่อผลิตสินค้า และสินค้า OTOP เพื่อเป็นการหารายได้ให้แก่ครอบครัว และยังเป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของหมู่บ้านท่องเที่ยวใหม่และจังหวัดด้วย ซึ่งทางภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรเข้ามาส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาที่ดีต่อไปอย่างต่อเนื่อง

4. หน่วยงานของท้องถิ่น เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล หรือองค์การบริหารส่วนจังหวัด ควรมีการจัดประชุมในแต่ละเดือน เพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากเจ้าหน้าที่ของแหล่งท่องเที่ยว ประชาชนในท้องถิ่น และหน่วยงานของจังหวัด เพื่อชี้แจงถึงปัญหาหรือการพัฒนาที่ต้องการให้จัดทำขึ้น เพื่อให้เกิดความเข้าใจและหาแนวทางปฏิบัติที่ทุกภาคส่วนให้การยอมรับ ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้

1. จากการเข้าไปวิจัยในพื้นที่ของจังหวัดสุรินทร์ ควรทำความเข้าใจกับผู้นำชุมชนหรือตัวแทนชุมชนก่อน เนื่องจากประชาชนบางคนอาจเกิดความไม่เข้าใจในการเข้ามาศึกษาวิจัย และไม่ให้ความร่วมมือ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องขอความร่วมมือจากผู้นำชุมชนในการดำเนินการและสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชนในพื้นที่ ทำให้การวิจัยเป็นไปอย่างราบรื่น

2. เนื่องจากการเข้าไปเก็บข้อมูลทำในช่วงเวลาหนึ่งเท่านั้น ข้อมูลที่ได้อาจจะไม่ครอบคลุมเท่าที่ควร ดังนั้น เพื่อให้ผลการศึกษามีความแม่นยำมากขึ้น จึงควรเก็บข้อมูลในช่วงเวลาอื่นด้วย

3. เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งในจังหวัดสุรินทร์ อยู่ห่างไกล และบางแห่งไม่มีรถประจำทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ทำให้เกิดความไม่สะดวกในการเก็บข้อมูลและต้องใช้เวลาในการเก็บข้อมูล

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการนำแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวไปพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านท่องเที่ยวใหม่ของจังหวัดสุรินทร์ ที่ได้ไปใช้ในการวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดสุรินทร์

2. ควรมีการทำการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนอื่นๆสุรินทร์

3. ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาสินค้าและบริการอื่นๆ ที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดสุรินทร์

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กรมการส่งเสริมพัฒนาชุมชน. (2526). **คู่มือการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนสำหรับพัฒนากร.**

กรุงเทพมหานคร: กรมการ พัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย.

กรมการส่งเสริมอุตสาหกรรม. (2531). **ผลิตภัณฑ์ไทยที่ควรอนุรักษ์ประเภทสิ่งทอ.**

กรุงเทพมหานคร: กระทรวงอุตสาหกรรม.

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2547). **แผนยุทธศาสตร์สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว.**[ออนไลน์].

แหล่งที่มา: <http://www.google.co.th>. [2554 มิถุนายน 3]

กัลยา วานิชย์บัญชา.(2548). **สถิติสำหรับงานวิจัย.** กรุงเทพมหานคร: กองทุนตำราภาควิชาสถิติ

คณะ.พาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กฤษณา วษาสันต์.(2548). **การนำเสนอหมู่บ้านต้นแบบในการพึ่งพิงตนเองโดยวิธีตาม**

อุดมการณ์แผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง: สุรินทร์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.

ทัศนาว บุลาพล. (2530). **ปัจจัยบางประการที่มีผลต่อการเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมทาง**

การศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนในเขตพื้นที่ตำบลสวก อำเภอเมือง จังหวัดน่าน.

วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิตบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

นันทนา แหวนนาค, ประทุมมาลย์ พวงโค และสิริกานต์ ธัญวงษ์พันธ์. (2551).**การมีส่วนร่วมของ**

ชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น: กรณีศึกษาอุทยานประวัติศาสตร์

พระนครศรีอยุธยา. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ศศ.ม., มหาวิทยาลัยนเรศวร. พิษณุโลก.

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. (2527). **กลวิธี แนวทางวิธีการ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ**

พัฒนาชุมชน. ในทิวทอง หงส์วิวัฒน์, การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา,

กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณสุขมหาวิทยาลัยมหิดล.

นำชัย ทนุผล. (2540). **การท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศ. เอกสารประกอบการบรรยายในการอบรม**

หลักสูตร.เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2542). **การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. เชียงใหม่: คณะ**

มนุษยศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- ประชาสัมพันธ์จังหวัดสุรินทร์, สำนักงานจังหวัดสุรินทร์. (2551). **ช่องทางการประชาสัมพันธ์ถึงกลุ่มเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ.**[ออนไลน์]. แหล่งที่มา
[http://province.prd.go.th/surin/\[2554 มิถุนายน 12\]](http://province.prd.go.th/surin/[2554 มิถุนายน 12])
- พยอม ธรรมบุตร. (2549). **เอกสารประกอบการเรียนการสอน เรื่อง การวางแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยว.** กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- รุ่งทิพย์ กล้าหาญ. (2548). **การพัฒนาจริยธรรมต่อสิ่งแวดล้อมด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม.** การประชุมทางวิชาการ การวิจัยทางการศึกษาครั้งที่ 11. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล.
- ราไพพรรณ แก้วสุริย. (2547). **การจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน (Sustainable community-Based tourism).** โครงการสานสัมพันธ์เครือข่ายชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน.สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยวกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา[ออนไลน์]แหล่งที่มา:
[http://www.stou.ac.th/Tourism/Acheive/May/Topic1.html.\[2554 พฤษภาคม 24\]](http://www.stou.ac.th/Tourism/Acheive/May/Topic1.html.[2554 พฤษภาคม 24])
- ราไพพรรณ แก้วสุริย. (2545). **ผ่านเมือง: เรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนเส้นทางสีเขียว9.** (เมษายน – กรกฎาคม): 26-33
- วรัชต์ มัชฌมบุรุษ.(2552). **รูปแบบการท่องเที่ยวในประเทศไทย.** [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:
<http://www.estudytourism.com/TourismJournal/TourismModelInthailand.pdf>
 [2553, กรกฎาคม 26]
- วารุณี สุวรรณานนท์.(2543). **ภูมิปัญญาการย้อมสีสิ่งทอที่ใช้วัสดุจากธรรมชาติ : กรณีศึกษาการย้อมสีสิ่งทอของกลุ่มไทย – เขมร บ้านลำโรง และกลุ่มไทย – ลาว บ้านหนองบัว อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยี สารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- วิวรรธ พุทธานู. (2547). **บทบาทในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล : กรณีศึกษาที่สาธารณประโยชน์อำเภอมือง จังหวัดสุรินทร์.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, ภาควิชาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- วิภา ศรีระทุ. (2551). **ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศิริ ภาสุก, อัจฉรา ภาณุรัตน์ และ เครือจิต ศรีบุญนาถ. (2536). **สุรินทร์มรดกโลกทางวัฒนธรรม.** กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ เอส จี กราฟฟิค.

- สินธุ์ สโรบล. (2546). การท่องเที่ยวโดยชุมชน : แนวคิดและประสบการณ์พื้นที่ภาคเหนือ.
เชียงใหม่: โครงการวิจัยและพัฒนาเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนสำนักงานกองทุน
สนับสนุนการวิจัย.
- สินธุ์ สโรบล และคณะ. (2546). การท่องเที่ยวโดยชุมชน แนวคิดและประสบการณ์พื้นที่
ภาคเหนือ. โครงการวิจัยและพัฒนาเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน. สำนักงานกองทุน
สนับสนุนการวิจัย (สกว.).สำนักงานภาค จังหวัดเชียงใหม่. คณะเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- สุรินทร์ หลวงนา, อารี หลวงนา, สุจิตรา สืบบุญการณ และธิดา โชติพันธ์. (2550). การพัฒนา
บุคลากรทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของภาครัฐและเอกชนในเขตจังหวัดอีสานใต้.
อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- สุรเชษฐ์ เศรษฐมาส. (2538). ท่องเที่ยวแบบ “นิเวศสัญจร” ทางรอดแหล่งท่องเที่ยวไทย. มติชน.
21.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2553). วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ.กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- สุเมธ ตันติเวชกุล. (2542). เศรษฐกิจพอเพียงคือรากฐานของประเทศ.สยามรัฐ (5-11 ธันวาคม).
- อคิน รพีพัฒน์. (2547). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์
การศึกษานโยบายสาธารณสุข.
- อัจฉราพร ไสละสูต. (2539). ความรู้เรื่องผ้า.กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ครั้งที่10.สำนักพิมพ์สร้างสรรค์
วิชาการ.
- อาคม อาจแสง. (2546).ศักยภาพการพัฒนาที่อยู่อาศัยรูปแบบโฮมสเตย์เพื่อส่งเสริมการ
ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ: กรณีศึกษาเกาะเกร็ดอำเภอปากเกร็ดจังหวัดนนทบุรี.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, ภาควิชาเคหะการคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อารีย์ วรเวชชนกุล. (2546). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย
ในจังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สาขาวิชาการตลาดบัณฑิต
วิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ภาษาอังกฤษ

Buhalis, D. (2000). Marketing the competitive destination of the future, **Tourism Management**.

21(1).

Cronbach, L. J. **Essentials of psychological testing**. New York: Harper & Row, 1974.

Koufman, H.F. (1949). Participation organized activities in selected Kentucky localities.

Agricultural Experiment Station Bulletins.

Likert, R. **The method of constructing and attitude scale. reading in attitude, theory, and**

measurement. New York: Wiley & Son, 1967.

McIntosh, R.w.; Ritchies, J.R. and Goeldner, C.R. (1989). **Tourism: principles, practices,**

philosophies. New York: John Wiley.

Swarbrooke, J. (1999). **Sustainable tourism management**. New York: CABI.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

1. ศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ กาญจนกิจ
(ประธานแขนงวิชาวิทยาการ บริหารการจัดการศึกษาและนันทนาการ คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)
2. รองศาสตราจารย์ เทพประสิทธิ์ กุลธวัชวิชัย
(รองคณบดีฝ่ายวิเทศสัมพันธ์และกิจการพิเศษ คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)
3. อาจารย์ ดร. กฤษณา พัชรานิช
(ประธานหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการประกอบการ มหาวิทยาลัยศิลปากร)
4. อาจารย์ ดร. เฉลิมพล คงจันทร์
(รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี วิทยาเขตสุรินทร์)

5. ผู้อำนวยการ บุญยานุช วรรณยิ่ง
(ผู้อำนวยการสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานสุรินทร์)

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการสัมภาษณ์

ผู้นำชุมชนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดสุรินทร์

1. ผู้อำนวยการไพฑูรย์ ศิริบุรณ์
(ผู้อำนวยการสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดสุรินทร์)
2. ผู้อำนวยการบุญยานุช วรรณยิ่ง
(ผู้อำนวยการสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานสุรินทร์)
3. นางสาวดาวสวรรค์ วรรณทอง
(เจ้าหน้าที่แผนและนโยบายสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา)
4. นางปราณี ดิศักดิ์
(ผู้นำชุมชนกลุ่มแม่บ้านทอผ้าไหม บ้านท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์)
5. นายสุคใจ อินทร์ทอง
(กำนันผู้ใหญ่บ้านตำบล กระโพ บ้านตากกลาง อำเภوتاตุม)
6. นายสะพรั่ง วิภูณัด
(กำนันผู้ใหญ่บ้าน บ้านอาลี ตำบลสำโรงทาบ อำเภอสำโรงทาบ)
7. นางประนอม เงามาม
(ผู้นำกลุ่มหมู่บ้านทอผ้าบ้าน เขวาสินรินทร์ อำเภอกวนวินรินทร์)
8. นางประทุมพร ตั้งจัน้อย
(ผู้นำกลุ่มทอผ้าไหมบ้าน โพธิ์ทอง อำเภอปราสาท)

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน หน่วยจัดการศึกษา งานวิชาการและวิจัย คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา โทร. ๘๑๐๔๐

ที่ ศธ ๐๕๑๒.๒๔(วช)

วันที่

สิงหาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือการวิจัย

เรียน ศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ กาญจนกิจ

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. โครงร่างวิทยานิพนธ์

๒. แบบสอบถาม

ด้วย นายพลพีร์ แสงสุว นิสิตระดับมหาบัณฑิต ชั้นปีที่ ๒ แผนกวิชาการจัดการนันทนาการการท่องเที่ยว คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่อง "แนวทางการพัฒนาแหล่งหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์" ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา ภายใต้การควบคุมของ อาจารย์ ดร.อัญญา นิลนพคุณ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

เพื่อให้วิทยานิพนธ์มีความถูกต้องและสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ในกรณีนี้ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ขอความอนุเคราะห์เรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือการวิจัยดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือการวิจัยด้วย
จักเป็นพระคุณยิ่ง

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิจิต คณึงสุขเกษม)

ประธานกรรมการบริหารหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน หน่วยจัดการศึกษา งานวิชาการและวิจัย คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา โทร. ๘๑๐๔๐

ที่ ศธ ๐๕๑๒.๒๔(วช)

วันที่

สิงหาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือการวิจัย

เรียน ศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ กาญจนกิจ

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. โครงร่างวิทยานิพนธ์

๒. แบบสอบถาม

ด้วย นายพลพีร์ แสงสุว นิสิตระดับมหาบัณฑิต ชั้นปีที่ ๒ แผนกวิชาการจัดการนันทนาการการท่องเที่ยว คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่อง "แนวทางการพัฒนาแหล่งหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์" ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา ภายใต้การควบคุมของ อาจารย์ ดร.อัญญา นิลนพคุณ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

เพื่อให้วิทยานิพนธ์มีความถูกต้องและสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ในกรณีนี้ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ขอความอนุเคราะห์เรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือการวิจัยดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือการวิจัยด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิจิต คณิงสุขเกษม)

ประธานกรรมการบริหารหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

ที่ ศร ๐๕๑๒.๒๔/๐๐๙๗๕๖

คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพระราม ๑ ปทุมวัน กทม. ๑๐๓๓๐

๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๔

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือการวิจัย

เรียน อาจารย์ ดร.กฤษฎา พัชรานิช

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. โครงร่างวิทยานิพนธ์
๒. แบบสอบถาม

ด้วย นายพลพีร์ แสงสุว นิสิตระดับมหาบัณฑิต ชั้นปีที่ ๒ สาขาวิชาการจัดการนันทนาการการท่องเที่ยว คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่อง "แนวทางการพัฒนาแหล่งหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์" ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา ภายใต้การควบคุมของ อาจารย์ ดร.อัญญา นิลนพคุณ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อให้วิทยานิพนธ์มีความถูกต้องและสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ในกรณีนี้ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ขอความอนุเคราะห์เรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือการวิจัยดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือการวิจัยด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิจิต คณิ่งสุขเกษม)

คณบดี

หน่วยจัดการศึกษา
งานวิชาการและวิจัย
โทร.๐-๒๒๑๘-๑๐๔๐
โทรสาร ๐-๒๒๑๘-๑๐๔๐

ที่ ศธ ๐๕๑๒.๒๔/๐๐๙'๕๖

คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพระราม ๑ ปทุมวัน กทม. ๑๐๓๓๐

๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๔

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือการวิจัย

เรียน รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิจัย มหาลัยเทคโนโลยีราชชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์
(อาจารย์ ดร. เฉลิมพล คงจันทร์)

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. โครร่างวิทยานิพนธ์
๒. แบบสอบถาม

ด้วย นายพลพีร์ แสงสุว นิสิตระดับมหาบัณฑิต ชั้นปีที่ ๒ สาขาวิชาการจัดการนันทนาการการท่องเที่ยว คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่อง "แนวทางการพัฒนาแหล่งหมู่บ้านท่องเที่ยวไหมจังหวัดสุรินทร์" ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา ภายใต้การควบคุมของ อาจารย์ ดร.อภิญญา นิลนพคุณ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อให้วิทยานิพนธ์มีความถูกต้องและสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ในกรณี คณะกรรมการบริหารหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ใคร่ขอความอนุเคราะห์เรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือการวิจัยดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือการวิจัยด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิจิต คณิงสุขเกษม)

คณบดี

หน่วยจัดการศึกษา
งานวิชาการและวิจัย
โทร.๐-๒๒๑๔-๑๐๔๐
โทรสาร ๐-๒๒๑๔-๑๐๔๐

ที่ ศร ๐๕๑๒.๒๔/๐๐ (๗/๕)

คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพระราม ๑ ปทุมวัน กทม. ๑๐๓๓๐

๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๔

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานสุรินทร์ (คุณบุญยานุช วรรณยิ่ง)

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. โครงร่างวิทยานิพนธ์
๒. แบบสอบถาม

ด้วย นายพลพีร์ แสงสุวอ นิสิตระดับมหาบัณฑิต ชั้นปีที่ ๒ แห่งวิชาการจัดการนันทนาการการท่องเที่ยว คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่อง "แนวทางการพัฒนาแหล่งหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์" ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดูงานตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา ภายใต้การควบคุมของ อาจารย์ ดร.อัญญา นิลนพคุณ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อให้วิทยานิพนธ์มีความถูกต้องและสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ในกรณีนี้ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ใ้รขอความอนุเคราะห์เรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือการวิจัยดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือการวิจัยด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิจิต คณึงสุขเกษม)
คณบดี

หน่วยจัดการศึกษา
งานวิชาการและวิจัย
โทร.๐-๒๒๑๘-๑๐๔๐
โทรสาร ๐-๒๒๑๘-๑๐๔๐

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน หน่วยจัดการศึกษา ฝ่ายวิชาการและวิจัย คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา โทร. ๘๑๐๕๐
 ที่ ศธ ๐๕๑๒.๒๔(วช)/ว.๘๑๓ วันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๕๔
 เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

เรียน ศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ กาญจนกิจ

ตามที่ คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้แต่งตั้งท่านเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ของ นายพลพีร์ แสงสุว รหัส ๕๒๗ ๘๘๒๑๔ ๓๙ นิสิตระดับมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬาแขนงวิชา การจัดการนันทนาการการท่องเที่ยว ซึ่งทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทองคำไหมจังหวัดสุรินทร์" (GUIDELINES FOR TOURISM DEVELOPMENT THAI SILK VILLAGES IN SURIN PROVINCE) นั้น บัดนี้ได้กำหนดวันสอบวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าวข้างต้น ในวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๔ เวลา ๑๓.๐๐ - ๑๕.๐๐ น. ณ ห้องประชุม ๑ ชั้น ๒ อาคารจุฬาพัฒนา ๗ คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทั้งนี้ ขอความกรุณาท่านโปรดทำการประเมินลงในแบบประเมินก่อนสอบวิทยานิพนธ์ ที่แนบมาพร้อมนี้ เพื่อนำไปประกอบการประเมิน ผลในวันสอบวิทยานิพนธ์ดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อขอเรียนเชิญท่านเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ให้กับ นายพลพีร์ แสงสุว ตามวัน เวลา และสถานที่ดังกล่าวด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิจิต คณิงสุขเกษม)

ประธานกรรมการบริหารหลักสูตรวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต

รับ.....	
พิมพ์.....	
ตรวจ.....	
ทาน.....	

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน หน่วยจัดการศึกษา ฝ่ายวิชาการและวิจัย คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา โทร. ๘๑๐๔๐

ที่ ศร ๐๕๑๒.๒๔(วช)/ว.๘๑๓

วันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๕๔

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

เรียน รองศาสตราจารย์ เทพประสิทธิ์ กุลธวัชวิชัย

ตามที่ คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้แต่งตั้งท่านเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ของ นายพลพีร์ แสงสูว รหัส ๕๒๗ ๘๘๒๑๔ ๓๔ นิสิตระดับมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา แขนงวิชาการจัดการนันทนาการการท่องเที่ยว ซึ่งทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์" (GUIDELINES FOR TOURISM DEVELOPMENT THAI SILK VILLAGES IN SURIN PROVINCE) นั้น บัดนี้ได้กำหนดวันสอบวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าวข้างต้น ในวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๔ เวลา ๑๓.๐๐ - ๑๕.๐๐ น. ณ ห้องประชุม ๑ ชั้น ๒ อาคารจุฬาพัฒน์ ๗ คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทั้งนี้ ขอความกรุณาท่านโปรดทำการประเมินลงในแบบประเมินก่อนสอบวิทยานิพนธ์ ที่แนบมาพร้อมนี้ เพื่อนำไปประกอบการประเมินผลในวันสอบวิทยานิพนธ์ดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อขอเรียนเชิญท่านเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ให้กับ นายพลพีร์ แสงสูว ตามวัน เวลา และสถานที่ดังกล่าวด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิจิต คณิงสุขเกษม)

ประธานกรรมการบริหารหลักสูตรวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต

วาง	.....
พิมพ์	.....
ตรวจ	.....
ทาน	.....

ที่ ศธ ๐๕๑๒.๒๔/๐๑๗๒

คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพระราม ๑ ปทุมวัน กทม ๑๐๓๓๐

๕ ตุลาคม ๒๕๕๔

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

เรียน อาจารย์ ดร.กฤษฎา พัชรวานิช

ตามที่ คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้แต่งตั้งท่านเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ของ นายพลพีร์ แสงสุว รหัส ๕๒๗ ๘๘๒๑๔ ๓๙ นิสิตระดับมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา แขนงวิชา การจัดการนันทนาการการท่องเที่ยว ซึ่งทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์" (GUIDELINES FOR TOURISM DEVELOPMENT THAI SILK VILLAGES IN SURIN PROVINCE) นั้น บัดนี้ได้กำหนดวันสอบวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าวข้างต้น ในวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๔ เวลา ๑๓.๐๐ - ๑๕.๐๐ น. ณ ห้องประชุม ๑ ชั้น ๒ อาคารจุฬาพัฒน์ ๗ คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทั้งนี้ขอความกรุณาท่านโปรดทำการประเมินลงในแบบประเมินก่อนสอบวิทยานิพนธ์ ที่แนบมาพร้อมนี้ เพื่อนำไปประกอบการประเมินผลในวันสอบวิทยานิพนธ์ดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อขอเรียนเชิญท่านเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ให้กับ นายพลพีร์ แสงสุว ตามวัน เวลา และสถานที่ดังกล่าวด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิชิต คณิ่งสุขเกษม)

คณบดี

รับ	
พิมพ์	
ตรวจ	
ทราบ	๐๗

หน่วยจัดการศึกษา งานวิชาการและวิจัย
โทร. ๐-๐๒-๒๑๔-๑๐๔๐
โทรสาร ๐-๐๒-๒๑๔-๑๐๔๐

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน หน่วยจัดการศึกษา ฝ่ายวิชาการและวิจัย คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา โทร. ๘๑๐๕๐

ที่ ศธ ๐๕๑๒.๒๔(วช)/ว.๘๑๓

วันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๕๔

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

เรียน อาจารย์ ดร.อภิญญา นิลนพคุณ

ตามที่ คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้แต่งตั้งท่านเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักของ นายพลพีร์ แสงสุว รหัส ๕๒๗ ๘๘๒๑๔ ๓๕ นิสิตระดับมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬาแขนงวิชาการจัดการนันทนาการการท่องเที่ยว ซึ่งทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์" (GUIDELINES FOR TOURISM DEVELOPMENT THAI SILK VILLAGES IN SURIN PROVINCE) นั้น บัดนี้ได้กำหนดวันสอบวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าวข้างต้น ในวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๔ เวลา ๑๓.๐๐ - ๑๕.๐๐ น. ณ ห้องประชุม ๑ ชั้น ๒ อาคารจุฬาพัฒน์ ๗ คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทั้งนี้ขอความกรุณาท่านโปรดทำการประเมินลงในแบบประเมินก่อนสอบวิทยานิพนธ์ ที่แนบมาพร้อมนี้ เพื่อนำไปประกอบการประเมินผลในวันสอบวิทยานิพนธ์ดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อขอเรียนเชิญท่านเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ให้กับ นายพลพีร์ แสงสุว ตามวัน เวลา และสถานที่ดังกล่าวด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิจิต คณิงสุขเกษม)

ประธานกรรมการบริหารหลักสูตรวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต

ร่าง	.....
พิมพ์	.....
ตรวจ	.....
ทาน	AN

ภาคผนวก ค
เครื่องมือการวิจัย

แบบสอบถาม(สำหรับประชาชนที่อาศัยอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดสุรินทร์)

เรื่อง แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหม จังหวัดสุรินทร์

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงใน ให้ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

1. เพศ 1. ชาย 2. หญิง
2. อายุ 1. ต่ำกว่า 20 ปี 2. 20 - 30 ปี
 3. 31 - 40 ปี 4. 41 - 50 ปี
 5. 51 - 60 ปี 6. 61 ปีขึ้นไป
3. สถานภาพ 1. โสด 2. สมรส
 3. หม้าย 4. หย่าร้าง
4. ระดับการศึกษา 1. ไม่ได้รับการศึกษา 2. ระดับประถมศึกษา
 3. ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 4. ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
 5. ระดับอนุปริญญา / ปวส 6. ระดับปริญญาตรี
 7. ระดับสูงกว่าปริญญาตรี
5. อาชีพ 1. ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ 2. พนักงานบริษัท/เอกชน
 3. นักเรียน/นักศึกษา 4. ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว
 5. เกษตรกร 6. รับจ้างทั่วไป
 7. แม่บ้าน/เกษียณ/ว่างงาน 8. อื่นๆ (โปรดระบุ).....
6. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 1. ต่ำกว่า 5,000 บาท 2. 5,000 - 10,000 บาท
 3. 10,001 - 20,000 บาท 4. 20,001 - 30,000 บาท
 5. มากกว่า 30,000 บาท

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัด
สุรินทร์

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ให้ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

1. ภูมิลำเนาของท่าน คือ ตำบล.....อำเภอ.....
2. ปัจจุบันท่านหรือบุคคลในครอบครัวของท่านมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมในฐานะอะไร

☐ 1. เป็นเจ้าของร้าน	☐ 2. เป็นลูกจ้าง	☐ 3. ไม่มีส่วนร่วม	☐ 4. กรรมการหมู่บ้าน
---	---	---	---
3. ลักษณะของการให้บริการนักท่องเที่ยวของท่านหรือบุคคลในครอบครัวของท่านเป็นแบบใด

☐ 1. บริการที่พัก	☐ 2. บริการอาหารและเครื่องดื่ม
☐ 3. ผลิตและขายสินค้าที่ระลึก	☐ 4. ผลิตและขายสินค้า
☐ 5. บริการนำเที่ยว/มัคคุเทศก์	☐ 6. จำหน่ายและให้เช่าอุปกรณ์การท่องเที่ยว
☐ 7. บริการพาหนะรับจ้าง/ให้เช่าพาหนะ	☐ 8. การบริการที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการท่องเที่ยว
☐ 9. อื่นๆ (โปรดระบุ).....	
5. แหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมที่ท่านประกอบกิจกรรมการท่องเที่ยว

☐ 1. หมู่บ้านทอผ้าไหม บ้านท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์
☐ 2. หมู่บ้านเครื่องเงินและทอผ้าไหม เขวาสินรินทร์ อำเภอเขวาสินรินทร์
☐ 3. หมู่บ้านทอผ้าไหม บ้านตากกลาง อำเภอท่าตูม
☐ 4. หมู่บ้านทอผ้าไหม บ้านอาลี อำเภอสำโรงทาบ
☐ 5. หมู่บ้านทอผ้าไหม บ้านโพธิ์ทอง อำเภอปราสาท
☐ 6. อื่นๆ (โปรดระบุ).....
6. พื้นที่ที่ใช้ในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหม ท่านต้องเสียค่าดำเนินกิจกรรมหรือไม่

☐ 1. เสียค่าเช่า	☐ 2. ไม่เสียค่าเช่า
☐ 3. เป็นเจ้าของที่เอง	☐ 4. อื่นๆ (โปรดระบุ).....
7. ท่านคิดว่าค่าเช่าเหมาะสมหรือไม่

☐ 1. แพงเกินไป	☐ 2. เหมาะสม
☐ 3. ถูกมาก	☐ 4. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

8. เหตุผลที่ไม่ได้มีส่วนร่วมในแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมเนื่องจาก

1. ไม่มีเวลา 2. ไม่มีเงินทุน
 3. ประกอบอาชีพอื่นที่ไม่เกี่ยวข้อง 4. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

9. ถ้าท่านมีความต้องการที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวในหมู่บ้านของท่าน ท่านจะเข้าร่วมในกิจกรรมด้านใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. บริการที่พัก 2. บริการอาหารและเครื่องดื่ม
 3. ผลิตและขายสินค้าที่ระลึก 4. ผลิตและขายสินค้า
 5. บริการนำเที่ยว/มัคคุเทศก์ 6. จำหน่ายและให้เช่าอุปกรณ์การท่องเที่ยว
 7. บริการพาหนะรับจ้าง/ให้เช่าพาหนะ
 8. การบริการที่เกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยว
 9. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

10. ท่านคิดว่าแหล่งท่องเที่ยวประเภทใดที่เป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวได้มากที่สุด

1. ธรรมชาติ 2. ประวัติศาสตร์
 3. ศิลปวัฒนธรรม / วิถีชีวิต 4. วิธีและขั้นตอนในการทอผ้าไหม
 5. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

11. ท่านคิดว่ากิจกรรมท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมของจังหวัดสุรินทร์ ที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. กิจกรรมการเตรียมเส้นไหม 2. กิจกรรมการย้อมสีไหม
 3. กิจกรรมการขึ้นเส้นไหม 4. กิจกรรมการทอผ้าไหม
 5. กิจกรรมการถ่ายภาพขั้นตอนการทอไหม 6. กิจกรรมศึกษาวิถีชีวิตคนในหมู่บ้าน
 7. กิจกรรมสำรวจโบราณวัตถุ/ โบราณสถาน 8. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

12. ท่านคิดว่าแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสุรินทร์ ที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. เขตอนุรักษ์พันธุ์ไม้สนสองใบ 2. หมู่บ้านช้าง
 3. วนอุทยานพนมสวาย 4. ตลาดการค้าช่องจอม
 5. ปราสาทศีขรภูมิ 6. ปราสาทเมืองที
 7. ห้วยเสนา 8. กลุ่มปราสาทตาเมือน
 9. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

ตอนที่ 3 ความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวหมู่บ้านท่องเที่ยวไหม จังหวัดสุรินทร์
คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในตาราง ให้ตรงกับความต้องการของท่านมากที่สุด
 (โดยหมายเลข 5 หมายถึง มากที่สุด, 4 หมายถึง มาก, 3 หมายถึง ปานกลาง, 2 หมายถึง น้อย, 1
 หมายถึง น้อยที่สุด)

การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยว	ระดับความต้องการ				
	5	4	3	2	1
ด้านพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว					
1. การปรับปรุงถนนทางเข้าแหล่งท่องเที่ยว					
2. การปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยวให้ดีขึ้น					
3. การดูแลความสะอาด และบำรุงรักษาแหล่งท่องเที่ยว					
4. การสร้างสิ่งปลูกสร้างที่กลมกลืนกับสภาพธรรมชาติของท้องถิ่น					
5. การจัดแสดงวัฒนธรรม และประเพณีในท้องถิ่น					
ด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว					
1. ความปลอดภัยในการท่องเที่ยว					
1.1 ดำเนินการ ป้อมยาม					
1.2 ห้องปฐมพยาบาลเบื้องต้นในแหล่งท่องเที่ยว					
1.3 ไฟส่องทาง แสงสว่างในหมู่บ้าน					
2. สิ่งอำนวยความสะดวก					
2.1 จัดสร้างที่พักสัมผัสวัฒนธรรมท้องถิ่น (home stay)					
2.2 จัดสร้างที่พักราคาถูก (guest house) บริหาร โดยคนในชุมชน					
2.3 จัดร้านจำหน่ายอาหารพื้นเมือง					
2.4 จัดร้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึก (OTOP)					
2.5 ที่จอดรถ					
2.6 ห้องน้ำสาธารณะ					
2.7 โทรศัพท์สาธารณะ					
2.8 ความชัดเจนของสัญญาณโทรศัพท์เคลื่อนที่					
2.9 จำนวนถังขยะมากขึ้น					
2.10 การจัดเก็บขยะ และระบบกำจัดขยะที่ดี					
2.11 การจัดสร้างศูนย์บริการข่าวสารนักท่องเที่ยว					

การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยว	ระดับความต้องการ				
	5	4	3	2	1
2.12 จัดทำเอกสารแนะนำแหล่งท่องเที่ยว					
2.13 ความชัดเจนของป้ายแสดงเส้นทางสู่แหล่งท่องเที่ยว					
2.14 การบริการรถโดยสารประจำทางในการเข้าถึง					
2.15 การบริการรถรับจ้างบริเวณแหล่งท่องเที่ยว					
2.16 การควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยว					
ด้านกิจกรรมและกระบวนการส่งเสริมจากภาครัฐ และ เอกชน					
1. การจัดกิจกรรมสืบสานวัฒนธรรมพื้นบ้าน					
2. การจัดเส้นทางแหล่งท่องเที่ยวทอผ้าไหมเชื่อมโยงในจังหวัด					
3. การจัดอบรมความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว					
4. การจัดกิจกรรมฟื้นฟูอาหารพื้นบ้าน และภูมิปัญญาท้องถิ่น					
5. การจัดทำปฏิทินกิจกรรมท่องเที่ยวภายในจังหวัดตลอดปี					
6. การจัดอบรมเพื่อเป็นแม่ข่ายท้องถิ่น แก่เยาวชน และประชาชน					
7. การจัดอบรมพัฒนาฝีมือแรงงานผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น (OTOP)					
8. การจัดอบรมการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารกับนักท่องเที่ยวต่างชาติ					
9. การรวมกลุ่มสหกรณ์การท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวสำหรับหมู่บ้านทอผ้าไหมและชุมชน					
ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน					
1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดการหมู่บ้านทอผ้าไหม					
2. การมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม					
3. การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม เพื่อเป็นการสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว					
4. การมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหม					
5. การมีส่วนร่วมในการประชุมแผนและนโยบายด้านการท่องเที่ยว					
6. การมีส่วนร่วมจัดทำแผนนโยบายที่เป็นการควบคุมผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อม					

การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยว	ระดับความต้องการ				
	5	4	3	2	1
7. การมีส่วนร่วมจัดทำแผนนโยบายที่เป็นการส่งเสริมเศรษฐกิจ และ กระตุ้นการท่องเที่ยว					
8. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลกระทบที่เกิดจากการจัดการ ท่องเที่ยว					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหม จังหวัดสุรินทร์

.....
 .....

ขอขอบคุณในความร่วมมือ

แบบสอบถาม(สำหรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาในจังหวัดสุรินทร์)

เรื่อง แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหม จังหวัดสุรินทร์

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงใน ให้ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

1. เพศ	☐ 1. ชาย	☐ 2. หญิง
2. อายุ	☐ 1. ต่ำกว่า 20 ปี	☐ 2. 20 - 30 ปี
	☐ 3. 31 – 40 ปี	☐ 4. 41- 50 ปี
	☐ 5. 51 – 60 ปี	☐ 6. 61 ปีขึ้นไป
3. สถานภาพ	☐ 1. โสด	☐ 2. สมรส
	☐ 3. หม้าย	☐ 4. หย่าร้าง
4. ระดับการศึกษา	☐ 1. ไม่ได้รับการศึกษา	☐ 2. ระดับประถมศึกษา
	☐ 3. ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	☐ 4. ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช
	☐ 5. ระดับอนุปริญญา / ปวส	☐ 6. ระดับปริญญาตรี
	☐ 7. ระดับสูงกว่าปริญญาตรี	
5. อาชีพ	☐ 1. ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	☐ 2. พนักงานบริษัท/เอกชน
	☐ 3. นักเรียน/นักศึกษา	☐ 4. ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว
	☐ 5. เกษตรกร	☐ 6. รับจ้างทั่วไป
	☐ 7. แม่บ้าน/เกษียณ/ว่างงาน	☐ 8. อื่นๆ (โปรดระบุ).....
6. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	☐ 1. ต่ำกว่า 5,000 บาท	☐ 2. 5,000 - 10,000 บาท
	☐ 3. 10,001 - 20,000 บาท	☐ 4. 20,001 - 30,000 บาท
	☐ 5. มากกว่า 30,000 บาท	

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ให้ตรงกับท่านมากที่สุด เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

1. ในช่วง 1 ปีที่ผ่านมา ท่านเดินทางมายังท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหม จังหวัดสุรินทร์

☐ 1. มาเป็นครั้งแรก	☐ 2. มาแล้ว.....ครั้ง
--	--
2. วัตถุประสงค์ในการเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหม จังหวัดสุรินทร์

☐ 1. ท่องเที่ยว / พักผ่อน	☐ 2. เยี่ยมญาติ / เพื่อน
☐ 3. ติดต่อธุรกิจ / ความงาน	☐ 4. ซื้อสินค้า / ของที่ระลึก
☐ 5. เพิ่มพูนประสบการณ์ / ความรู้	☐ 6. ทำบุญ / ไหว้พระ
☐ 7. เรียนรู้วัฒนธรรม / ประเพณี	☐ 8. ศึกษาธรรมชาติ / ประวัติศาสตร์
☐ 9. ความสนุกสนาน / บันเทิง	☐ 10. อื่นๆ (โปรดระบุ).....
3. สิ่งจูงใจที่ทำให้ท่านตัดสินใจเลือกมาท่องเที่ยวยังหมู่บ้านทอผ้าไหม จังหวัดสุรินทร์

☐ 1. คำชักชวนจากเพื่อน / ญาติ / แฟน	☐ 2. ชอบบรรยากาศที่เป็นธรรมชาติ
☐ 3. ความเป็นเอกลักษณ์ของผ้าไหม	☐ 4. โปรแกรมนำเที่ยวที่น่าสนใจ
☐ 5. สื่อโฆษณาต่างๆ	☐ 6. วิถีชีวิตของคนในชุมชน
☐ 7. คมนาคมสะดวก / ระยะเวลาใกล้	☐ 8. อื่นๆ (โปรดระบุ).....
4. ท่านทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหม จากแหล่งข้อมูลใดมากที่สุด

☐ 1. การแนะนำของคนรู้จัก	☐ 2. อินเทอร์เน็ต
☐ 3. โทรทัศน์	☐ 4. วิทยุ
☐ 5. วารสาร/นิตยสาร	☐ 6. หนังสือพิมพ์
5. ลักษณะการเดินทางท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมของท่านเป็นอย่างไร

☐ 1. เดินทางคนเดียว	☐ 2. เดินทางกับกลุ่มเพื่อน
☐ 3. เดินทางกับคนรัก	☐ 4. เดินทางกับครอบครัว / ญาติ
☐ 5. เดินทางไปกับหน่วยงาน / องค์กร	☐ 6. เดินทางกับกลุ่มทัวร์
☐ 7. อื่นๆ (โปรดระบุ).....	
6. ท่านมักเดินทางท่องเที่ยว ในช่วงใดมากที่สุด

☐ 1. วันหยุดในช่วงเทศกาลต่างๆ	☐ 2. ช่วงวันหยุด เสาร์ – อาทิตย์
☐ 3. ช่วงวันจันทร์ – ศุกร์	☐ 4. วันหยุดช่วงปิดภาคเรียน
☐ 5. อื่นๆ (โปรดระบุ).....	

7. ท่านชื่นชอบการท่องเที่ยวประเภทใดมากที่สุด

1. ธรรมชาติ 2. ประวัติศาสตร์ โบราณสถาน
 3. ศิลปวัฒนธรรม / วิถีชีวิต 4. การกีฬาและบันเทิง

8. ขั้นตอนในการทอผ้าไหม จังหวัดสุรินทร์ ที่ท่านชื่นชอบมากที่สุด

(เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. ขั้นตอนการเตรียมเส้นไหม 2. ขั้นตอนการย้อมไหมสีต่างๆ
 3. ขั้นตอนการขึ้นไหมตะกอ 4. ขั้นตอนการถักทอเส้นไหม
 5. ขั้นตอนการสาวไหม 6. ขั้นตอนการขึ้นลายผ้าไหม
 7. ขั้นตอนการตอกเส้นไหม 8. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

9. แหล่งท่องเที่ยวใดในจังหวัดสุรินทร์ ที่ท่านชื่นชอบมากที่สุด

(เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. เขตอนุรักษ์พันธุ์ไม้สนสองใบ 2. หมู่บ้านช้าง
 3. วนอุทยานพนมสวาย 4. ตลาดการค้าช่องจอม
 4. ปราสาทศีขรภูมิ 5. ปราสาทเมืองที
 6. ห้วยเสนง 7. กลุ่มปราสาทตาเมือน
 8. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

10. ท่านมักใช้เวลาในการท่องเที่ยวแต่ละครั้ง

1. 1 วัน 2. 2 - 3 วัน
 3. 4 - 6 วัน 4. 7 วันขึ้นไป
 5. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

11. ท่านเดินทางมาท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหม จังหวัดสุรินทร์โดยพาหนะใด

1. รถยนต์ส่วนบุคคล 2. รถจักรยานยนต์
 3. รถเช่า / รถรับจ้าง 4. รถโดยสารประจำทาง
 5. รถไฟ 6. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

12. ท่านมีค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวแต่ละครั้ง (รวมค่าพาหนะ) ประมาณเท่าไรต่อคน

1. 100 - 400 บาท 2. 401 - 800 บาท
 3. 801 - 1,200 บาท 4. 1,200 - 2,000 บาท
 5. 2,000 บาทขึ้นไป 6. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

ตอนที่ 3 ความต้องการของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงหมู่บ้านทอผ้าไหม จังหวัดสุรินทร์
คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในตาราง ให้ตรงกับระดับความต้องการของท่านมากที่สุด

(โดยหมายเลข 5 หมายถึง มากที่สุด, 4 หมายถึง มาก, 3 หมายถึง ปานกลาง, 2 หมายถึง น้อย, 1 หมายถึง น้อยที่สุด)

องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว	ระดับความต้องการ				
	5	4	3	2	1
ด้านแหล่งท่องเที่ยว					
1. การปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยวให้ดีขึ้น					
2. การสร้างสิ่งปลูกสร้างที่กลมกลืนกับสภาพธรรมชาติของท้องถิ่น					
3. การจัดแสดงวัฒนธรรม และประเพณีในท้องถิ่น					
4. การดูแลความสะอาด และบำรุงรักษาแหล่งท่องเที่ยว					
5. การจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยว					
6. การออกมาตรการควบคุมดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม					
7. ความเหมาะสมของค่าธรรมเนียมเข้าชมแหล่งท่องเที่ยว					
ด้านการคมนาคมเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว					
1. ความสะดวกสบายในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว					
2. การให้บริการรถโดยสารประจำทางในการเข้าถึง					
3. การบริการรถรับจ้างบริเวณแหล่งท่องเที่ยว					
4. ความชัดเจนของป้ายแสดงเส้นทางในการเข้าถึง					

องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว	ระดับความต้องการ				
	5	4	3	2	1
5. ความเพียงพอของป้ายแสดงเส้นทางรถเข้าถึง					
ด้านสิ่งแวดล้อมความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว					
1. ห้องน้ำ					
1.1 จำนวนห้องน้ำมากขึ้น					
1.2 ความสะอาดของห้องน้ำ					
1.3 สิ่งอำนวยความสะดวกในห้องน้ำ					
2. ถังขยะ					
2.1 จำนวนถังขยะมีเพียงพอ					
2.2 ที่ตั้งของถังขยะอยู่ในย่านชุมชน					
2.3 การจัดเก็บขยะ สม่ำเสมอ					
3. ร้านอาหาร / เครื่องดื่ม					
3.1 จำนวนร้านอาหาร / เครื่องดื่ม					
3.2 ความสะอาดของอาหาร / เครื่องดื่ม					
3.3 ความเหมาะสมของราคาอาหาร / เครื่องดื่ม					
3.4 ร้านจำหน่ายอาหารพื้นเมือง					
4. ที่พัก					
4.1 ที่พักสัมผัสวัฒนธรรมท้องถิ่น (home stay)					
4.2 ที่พักราคาถูก (guest house)					
4.3 ความเพียงพอของที่พักบริเวณแหล่งท่องเที่ยว					
4.4 ความเหมาะสมของอัตราค่าบริการที่พัก					
4.5 ความน่าสนใจ / มีเอกลักษณ์ของที่พัก					
5. ร้านขายของที่ระลึก					
1.1 จำนวนร้านขายของที่ระลึก					
5.2 ความหลากหลายของของที่ระลึก					
5.3 ความเหมาะสมของราคาของที่ระลึก					
6. ด้านความปลอดภัย					
6.1 ดำเนินการ ป้อมยาม					
6.2 อาคารปฐมพยาบาลตามแหล่งท่องเที่ยว					

องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว	ระดับความต้องการ				
	5	4	3	2	1
6.3 ป้ายเตือนภัย					
6.4 มาตรการรักษาความปลอดภัย ของแหล่งท่องเที่ยว					
6.5 ป้ายเตือนภัยฉุกเฉินภายในแหล่งท่องเที่ยว					
7. ความเพียงพอของบริเวณที่จอดรถ					
8. ความพร้อมของโทรศัพท์สาธารณะ					
9. ความชัดเจนของสัญญาณโทรศัพท์เคลื่อนที่					
10. ความพร้อมของระบบไฟฟ้า					
11. ความพร้อมของระบบน้ำประปา					
ด้านการจัดโปรแกรมท่องเที่ยว					
1. การจัดทำปฏิทินกิจกรรมท่องเที่ยวภายในแหล่งท่องเที่ยวตลอดปี					
2. การจัดเส้นทางหมู่บ้านท่องเที่ยวไหมเชื่อมโยงในจังหวัด					
3. การจัดส่วนลดของโปรแกรมการท่องเที่ยว					
4. การจัดรายการท่องเที่ยวที่น่าสนใจ					
ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว					
1. การจัดกิจกรรมสืบสานวัฒนธรรมพื้นบ้าน					
2. การจัดกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ					
3. การจัดกิจกรรมด้านการให้ความรู้ในแหล่งท่องเที่ยว					
4. การเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวทุกคนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม					
5. ความหลากหลายของกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว					
6. ความพร้อมของอุปกรณ์ในการทำกิจกรรม					
7. ความน่าสนใจของกิจกรรมและขั้นตอนในแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหม					
ด้านการบริการเสริม					
1. ศูนย์บริการข้อมูลนักท่องเที่ยว					
2. การจัดทำป้ายนิเทศการแนะนำแหล่งท่องเที่ยวในหมู่บ้าน					
3. การจัดเจ้าหน้าที่ / วิทยากรในการบริการข้อมูล					
4. การทำป้ายสื่อความหมายในแหล่งท่องเที่ยว					

องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว	ระดับความต้องการ				
	5	4	3	2	1
5. แผ่นพับแสดงแต่ละจุดในแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหม					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์

.....

.....

ขอขอบคุณในความร่วมมือ

ภาคผนวก ง
การสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการจดบันทึกและบันทึกเสียงการสัมภาษณ์มาเปิดฟังเพื่อวิเคราะห์ และสรุปเป็นประเด็นได้ดังนี้

(สำหรับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่เป็นบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการท่องเที่ยว)

1. เจ้าหน้าที่แผนและนโยบายสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา วันที่ให้สัมภาษณ์ 8 / 8 / 2554

1.นโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนมีหรือไม่ อย่างไรบ้าง

มีการเน้นในเรื่องสิ่งแวดล้อมให้ชุมชนตระหนักถึงทรัพยากรทางธรรมชาติ นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุดเพื่อเพิ่มมูลค่าให้แก่ชุมชนของตนเองอาศัยอยู่ สนับสนุนในวิถีชีวิต ส่งเสริมและประชาสัมพันธ์ เชิงรุก มุ่งเน้นการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วม กระจายรายได้ และการพัฒนาชุมชนอย่างทั่วถึงส่งเสริมในตัวบุคลากรมีการจัดอบรมในการให้บริการการท่องเที่ยว ความพร้อมของการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของจังหวัดสุรินทร์แล้วอาจกล่าวได้ในส่วนของภาคประชาชนนั้นบทบาทในการเข้ามามีส่วนร่วมในทางปฏิบัตินั้นยังไม่มีเท่าที่ควร และการประสานงานเพื่อให้การพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นไปอย่างยั่งยืนนั้นยังต้องเสริมสร้างความพร้อมในทุกระดับโดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนขององค์กรบริหารส่วนตำบล (อบต.) และในส่วนภาคประชาชนที่ควรเข้ามามีบทบาทในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ให้มากขึ้นปลูกจิตสำนึกโดยให้ผู้นำชุมชนเขียนโครงการขึ้นมาเสนอทางจังหวัดว่าจะต้องการ ให้จังหวัดเข้าไปพัฒนาในด้านใดบ้าง หรือจัดกิจกรรม การฝึกอบรมอาชีพและพัฒนาฝีมือของผลิตภัณฑ์ จัดอบรมยุวมัคคุเทศก์ การพัฒนาการเพิ่มมูลค่าของผ้าไหมและผลิตภัณฑ์ชนิดอื่นๆ มีการจัดส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมให้มีความหลากหลายกับความต้องการของนักท่องเที่ยวที่จะมาเยี่ยมชม และปลูกฝังให้ประชาชนในแหล่งท่องเที่ยวเห็นคุณค่าของ ประเพณี วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ในชุมชนของแหล่งท่องเที่ยว

2.ท่านคิดว่าแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์ มีจุดเด่นด้านใดบ้างที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยว

จุดเด่นคือ ผ้าโสร ลายน้ำไหล ผ้ามัดหมี่ที่เป็นผ้าคลุมไหล่ ซึ่งได้มาจากการย้อมสีธรรมชาติ นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติจะชื่นชอบในการนำเอา สีธรรมชาติมาย้อมแทนที่จะใช้สีเคมี

ฝ้ายกทองของหมู่บ้านท่าสว่างที่เป็นเอกลักษณ์ที่ทำให้นักท่องเที่ยวรู้จักผ้าไหมของจังหวัดสุรินทร์มากยิ่งขึ้น และการรักษาวิถีชีวิตของคนในหมู่บ้านทอผ้าไหม และบางหมู่บ้านมีการจัดทำศูนย์การเรียนรู้ที่ครบวงจร มีมีการจัดทำบ้านพักให้แก่นักท่องเที่ยว (Home stay) เพื่อศึกษาดูขั้นตอนการทอผ้าไหมและความเป็นอยู่ของคนในชุมชน

3.ท่านคิดว่าแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์ยังขาดองค์ประกอบด้านการท่องเที่ยวอะไรบ้าง

สิ่งที่ยังขาดก็คือพื้นฐานของระบบสาธารณูปโภค และสาธารณูปการในแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ด้วย พบว่า แหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะมีโครงสร้างพื้นฐานที่ครบสมบูรณ์ มีเพียงบางแห่งที่จะขาดการดูแล และบำรุงรักษาจึงทำให้มีปัญหาในการให้บริการนักท่องเที่ยว สถานประกอบการ โรงแรม และที่พัก ร้านอาหาร ร้านค้าขายของที่ระลึก ยังไม่พอกับความต้องการ โดยเฉพาะการร่วมมือของคนในชุมชนคือการรวมกลุ่มเป็นหนึ่งเดียวกัน การบริการในด้านต่างๆ แผนที่ในชุมชน จุดบริการลูกค้า จุดรับลูกค้าและการสื่อสารเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ควรติดตั้งป้ายประชาสัมพันธ์ แสดงแผนที่ท่องเที่ยวเป็นระยะ ในเขตอำเภอเมือง และอำเภอที่มีสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญ เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับนักท่องเที่ยว ผู้มาเยือน หรือนักเดินทาง หากได้พบเห็นจะเกิดความสนใจเข้าเยี่ยมชม รวมทั้งเป็นข้อมูลสำหรับการเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยวได้สะดวกรวดเร็ว ให้มีการประชาสัมพันธ์ทางระบบเครือข่าย Internet และโปสเตอร์ เพิ่มมากขึ้น ทั้งภาษาอังกฤษ และภาษาอื่นๆ เช่น ญี่ปุ่น เกาหลี ควรใช้เอกลักษณ์และวิถีชีวิตของชุมชน ชนเผ่า และชาวบ้านของจังหวัดสุรินทร์เป็นจุดแข็งในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว โดยการผลิตเป็นสารคดี บทความ จัดทำคู่มือการท่องเที่ยวอย่างละเอียดของจังหวัดสุรินทร์และจังหวัดใกล้เคียง เพื่อสนับสนุนส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวและพักค้างแรมได้นานมากขึ้น ชาวบ้านยังขาดความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยว ความพร้อมที่จะให้บริการทางการท่องเที่ยว

4.ท่านคิดว่ามีแนวทางการพัฒนาให้แหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์ เป็นแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างไรบ้าง

ควรมีการจัดประชุม โดยเชิญผู้ที่มีหน้าที่หรือประชาชนในหมู่บ้านที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่ต้องการมาจัดการอบรมหรือพาไปศึกษาดูงานที่สถานที่ต่างๆที่พร้อมในการให้ท่องเที่ยวในรูปแบบสถานที่ท่องเที่ยวที่คล้ายคลึงกัน ต้องจัดทำแผนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมจัดทำ

แผ่นพับหรือเอกสารต่างๆ ในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ จัดอบรมรองรับจ้าง รถมอเตอร์ไซด์ภายในจังหวัด เพราะเป็นการบริการ ด้านต้นๆ ตอนที่นักท่องเที่ยวมาในจังหวัด จัดอบรมยุวมัคคุเทศก์ และประชาชนในชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวให้มีความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยว ทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องเข้าไปปลูกจิตสำนึกในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว สนับสนุนการให้คนในชุมชนมีส่วนร่วม เข้าไปฝึกงานฝีมือพัฒนาผลิตภัณฑ์ จัดตั้งกลุ่มสหกรณ์กลุ่มแม่บ้าน การสนับสนุนด้านการพัฒนาองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มแม่บ้านเพื่อจัดทำสินค้า OTOP การส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มอาสาสมัครต่างๆ เพื่อบรรเทาสาธารณภัยรวมถึงภัยธรรมชาติ การสนับสนุนในด้านการท่องเที่ยว และการจัดงานประเพณีต่างๆ ได้แก่ การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัด การนำกลุ่มนักท่องเที่ยวมาลงในพื้นที่ การส่งเสริมการรับซื้อสินค้า OTOP ประสานงานกับหน่วยงานของรัฐในด้านข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยว

5. ปัญหาและอุปสรรคในการที่จะพัฒนาให้หมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์ เป็นแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างไรบ้าง

ปัญหาตอนนี้คือการขาดวัตถุดิบในการทอผ้าไหม เช่น ปัญหาของเส้นไหมในบางแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมต้องไปซื้อเส้นไหมในตัวเมือง เพราะไม่มีสถานหรือเวลาในการปลูกหม่อนเลี้ยงไหม จึงต้องทำให้ใช้การย้อมสีเคมี สถานที่ท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมยังขาดความน่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยว หรือวิถีชีวิตของคนในชุมชน การสนับสนุนทางภาครัฐและเอกชน ยังไม่ถึงเท่าที่ควร การประชาสัมพันธ์ ในรูปแบบต่างๆ ป้าย แผ่นพับ เอกสาร ประกอบของชุมชนที่มีแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหม ที่สำคัญคือเงินทุนและเงินงบประมาณในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหม เช่นสนับสนุนในด้าน (Home stay) คือการให้ชาวบ้านรู้จักการเป็นเจ้าบ้านที่ดี และการสอนให้ชาวบ้านเห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อมของชุมชนของตัวเอง

2. ผู้อำนวยการสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานสุรินทร์ วันที่ให้สัมภาษณ์ 8/ 8/ 2554

1.นโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนมีหรือไม่ อย่างไรบ้าง

ทางจังหวัดได้สนับสนุนการท่องเที่ยวในเชิงวัฒนธรรมผู้ว่าราชการจังหวัดได้มีการให้หน่วยงานต่างๆ ที่รับผิดชอบ หันมาตระหนักในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม มีการเลือกโครงการทางยุทธศาสตร์จัดตั้งแนวทางและนโยบายจัดตั้งแผนพัฒนา โดยนำเอากลุ่มกระทรวงหน่วยงานต่างๆ ไป

นั่งคิดวางแผนเสนอแผนออกมาให้มีประโยชน์มากที่สุดดีกว่าไปแก้ปัญหาปลายทาง มีการหยิบยกแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวมาพัฒนาเป็นอันดับแรก พยายามประสานงานกับหน่วยงานที่รับผิดชอบ การหาแหล่งทุน การหาคู่มือเพื่อให้หน่วยงานที่รับผิดชอบปฏิบัติต่อไป เพราะ ททท. ไม่สามารถรับผิดชอบให้ได้หมดในเรื่องบุคลากรและการรับผิดชอบในส่วนต่างๆ

2. ท่านคิดว่าแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์ มีจุดเด่นด้านใดบ้างที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยว

สินค้าและผลิตภัณฑ์ เช่น ลายของผ้าไหมในแต่ละหมู่บ้านเช่น การย้อมสีมะเกลือของหมู่บ้านอาลี ซึ่งมีการย้อมเข้าไปเข้ามาถึงประมาณ 20 รอบ การจะได้เส้นไหมสีดำออกมา การทอผ้ายกทองของหมู่บ้านท่าสว่าง ความเป็นเอกลักษณ์ของลายผ้าไหมในหมู่บ้านต่างๆ ขนบธรรมเนียมประเพณี การละเล่นในหมู่บ้าน เช่น กันตรึม กะโน้บดึงต๋อง มะมั่วด การบวชช้าง ความเป็นอยู่ของคนในชุมชน มีการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ให้นักท่องเที่ยว ขั้นตอนการทอผ้าไหม มีการสาธิตให้นักท่องเที่ยวได้ศึกษาหาความรู้เช่น ขั้นตอน การย้อมสีผ้าไหม การสาวไหม การขึ้นไหม การดอกลายไหม ที่ทำให้มีจุดเด่นอีกอย่างหนึ่งคือการต้อนรับของประชาชนที่อยู่ในแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ

3. ท่านคิดว่าแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์ยังขาดองค์ประกอบด้านการท่องเที่ยวอะไรบ้าง

การได้รับการช่วยเหลือจากรัฐบาล และการร่วมมือของชุมชน ยังมีการแบ่งแยกหน้าที่ความรับผิดชอบและสิ่งที่ยังขาดคือในด้านการประชาสัมพันธ์ที่ดีคือ Website ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดสุรินทร์และของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เป็นสื่อประชาสัมพันธ์ที่แพร่หลายอย่างกว้างขวาง ได้ระบุเฉพาะสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญเท่านั้น โดยเฉพาะงานช่างและกาชาดจังหวัดสุรินทร์ งานผ้าไหมจัดนำมาแสดงภายในจังหวัดสุรินทร์เป็นที่ประจักษ์แก่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศ ซึ่งในความเป็นจริงยังมีสถานที่ท่องเที่ยว ประเพณี วัฒนธรรม อีกหลายพื้นที่ หลายแห่ง ที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ สวยงาม น่าศึกษา และเป็นสิ่งสนับสนุนส่งเสริมการท่องเที่ยว แต่ยังไม่ได้มีการประชาสัมพันธ์เพิ่มเติม สื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ในสถานประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและบริการมีสื่อเผยแพร่การท่องเที่ยวน้อย ถึงไม่มี โดยเฉพาะ โรงแรม สถานที่พักแรม ที่มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย-ต่างประเทศเข้ามาใช้บริการ ไม่มีสื่อสิ่งพิมพ์ ประเภท แผนที่ เอกสารแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว ไปสเตอร์ แผ่นพับประชาสัมพันธ์สถาน

บริการและร้านค้าต่างๆ จึงไม่ทราบที่ตั้ง ความสำคัญ และเส้นทางการเดินทางการประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวยังไม่ต่อเนื่อง และครอบคลุมทั่วถึง จำกัดอยู่ในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์และพื้นที่ใกล้เคียงเท่านั้น ซึ่งมีผลกระทบต่อระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวในจังหวัดสุรินทร์มีจำนวนวันที่น้อย รวมทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ ส่วนมากเป็นภาษาไทย นักท่องเที่ยวต่างชาติไม่สามารถอ่านและเข้าใจได้

4. ท่านคิดว่ามีแนวทางการพัฒนาให้แหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์ เป็นแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างไรบ้าง

สิ่งที่จะทำให้หมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์เป็นแหล่งท่องเที่ยวคือ ต้องมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวในด้านต่างๆ สร้างและเสริมแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดให้มีความยั่งยืน สร้างความเป็นเอกลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ของหมู่บ้านนั้นๆ เพิ่มศักยภาพและยกระดับมาตรฐานการท่องเที่ยวให้อยู่ในระดับสากล มีการปรับปรุงระบบสาธารณูปโภค และสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยว การพัฒนาและส่งเสริมด้านการประชาสัมพันธ์ การใช้สื่อสารสนเทศเพื่อการท่องเที่ยว การสร้างความมีส่วนร่วมและการยอมรับของประชาชน ชุมชน องค์กรรัฐและเอกชน และควรมีการกำหนดมาตรการการใช้ระเบียบและข้อกฎหมาย เพื่อฟื้นฟูและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว

5. ปัญหาและอุปสรรคในการที่จะพัฒนาให้หมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์ เป็นแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างไรบ้าง

ยังไม่มี การสนับสนุนอย่างจริงจังในด้านการบริการจัดการด้านการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพและมาตรฐานสากล สินค้าผลิตภัณฑ์และของที่ระลึกยังไม่มีความหลากหลายในเรื่องลายผ้า ชนิดของสีผ้า ทางด้านที่พักและโรงแรม สาธารณูปโภค และสาธารณูปการ การกำหนดราคาสินค้าที่ยังขาดมาตรฐาน สถานที่ขายสินค้ายังมีไม่พอกับความต้องการของนักท่องเที่ยว และการประชาสัมพันธ์ ยังน้อยมากถ้าเปรียบเทียบกับจังหวัดอื่นๆ ส่วนในตัวชุมชนหรือหมู่บ้าน ยังขาดความโดดเด่นและความมีเอกลักษณ์ ความหลากหลายของกิจกรรมและสถานที่ท่องเที่ยว ทางหน่วยงานที่รับผิดชอบยังขาดจรรยาบรรณหรือจิตสำนึกในแต่และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว และการบริหาร ส่วนผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว การบริการของมัคคุเทศก์ ยังต้องมีการปรับปรุงและยกระดับมาตรฐาน

3. ผู้อำนวยการสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา วันที่ให้สัมภาษณ์ 8 / 8 / 2554

1.นโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนมีหรือไม่ อย่างไรบ้าง

การกระตุ้นเรื่อง 7 Green Concept มีการกำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) พันธกิจ (Mission) เป้าหมาย (Target) มีนโยบายฟื้นฟูและอนุรักษ์โบราณสถาน พัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อความยั่งยืน ส่งเสริมการผลิตแบบเกษตรอินทรีย์ และสินค้า OTOP จัดแหล่งการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและระบบเศรษฐกิจแบบพอเพียง สร้างความเข้มแข็งและการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ในการพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มรายได้และยกระดับคุณภาพชีวิต เชื่อมโยงเส้นทางเส้นทางการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและอารยธรรมเพื่อมุ่งไปสู่ศูนย์กลางการท่องเที่ยวของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง มีการจัดฝึกอบรมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในชุมชน ให้แก่ผู้นำหมู่บ้านที่มีศักยภาพที่จะเป็นแหล่งท่องเที่ยวภายในจังหวัด ในเรื่องการเพื่อเอกลักษณ์ ให้แก่หมู่บ้าน หารฟื้นฟูและส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเดิม สร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ยกระดับมาตรฐานการท่องเที่ยว สินค้าและการบริการ บริหารและจัดการการท่องเที่ยวการท่องเที่ยวแบบชุมชนมีส่วนร่วม การกระจายรายได้สู่ชุมชน และหารพัฒนาชุมชน ยกระดับคุณภาพชีวิต

2.ท่านคิดว่าแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์ มีจุดเด่นด้านใดบ้างที่สามารถดึงดูด นักท่องเที่ยว

จุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์คือ ตามหมู่บ้านทอผ้าไหมแต่ละแห่งจะมีเอกลักษณ์ของลายผ้าและชนิดของผ้า ขนบธรรมเนียม วัฒนธรรม ประเพณี ที่แตกต่างกันไป จุดเด่นที่มีคล้ายๆกันเกือบทุกหมู่บ้านคือ การยอมรับวัฒนธรรมชาติ เพราะทางจังหวัดได้เข้ามาจัดฝึกอบรมและสนับสนุนปลูกจิตสำนึกให้ชาวบ้านใช้สื้อมแบบธรรมชาติ แทนที่จะได้สื้อมในการย้อมสีผ้าเพื่ออนุรักษ์เพื่อเป็นเอกลักษณ์และวิถีชีวิตในการทอผ้าไหมของคนในหมู่บ้าน ผ้าไหมที่มีลักษณะเด่นของจังหวัดสุรินทร์ คือผ้า โสล ผ้ามัดหมี่ ผ้ายกทอง ที่มาจากการยอมรับวัฒนธรรมชาติ บางแหล่งท่องเที่ยวได้มีการจัดวิถีชีวิตและแหล่งศึกษาการเรียนรู้ทางธรรมชาติและขั้นตอนการทอผ้าไหมโดยให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติได้มีส่วนร่วมกิจกรรมที่หมู่บ้านได้จัดทำขึ้น และที่เป็นจุดเด่นคือจังหวัดสุรินทร์มีสถานที่ท่องเที่ยวมากมาย และส่วนมากอยู่ใกล้เคียงกับหมู่บ้านทอผ้าไหมภายในจังหวัดสุรินทร์เพื่อเป็นจุดเชื่อมโยงให้นักท่องเที่ยวไปชมหรือศึกษาแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆต่อไป

3. ท่านคิดว่าแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์ยังขาดองค์ประกอบด้านการท่องเที่ยวอะไรบ้าง

จุดขายสินค้าผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก ศูนย์ขายสินค้า OTOP ยังมีน้อยอยู่ไม่เพียงพอกับความ ต้องการของนักท่องเที่ยว ลักษณะของสินค้าและผลิตภัณฑ์ยังมีไม่หลากหลายเท่าที่ควร ความ สะดวกสบายในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหม ถนนหนทาง ภูมิทัศน์ แสงสว่างภายใน หมู่บ้าน ที่พักของนักท่องเที่ยว การประชาสัมพันธ์ภายในหมู่บ้าน แผนที่ชุมชน สิ่งที่ยังขาดอยู่คือ การเชื่อมโยงจากสถานที่ท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหม ไปยังสถานที่ท่องเที่ยวอื่นที่น่าสนใจภายใน จังหวัดสุรินทร์และจังหวัดใกล้เคียงการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนนั้น ยังขาดความรู้ความเข้าใจในการ ท่องเที่ยว ยังไม่มีข้อกำหนดหรือมาตรการที่จะดูแลสิ่งแวดล้อม บุคคลและหน่วยงานที่รับผิดชอบยังไม่เข้ามาให้การดูแลเท่าที่ควร

4. ท่านคิดว่ามีแนวทางการพัฒนาให้แหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์ เป็น แหล่งท่องเที่ยวได้อย่างไรบ้าง

ต้องมีการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ให้กับนักท่องเที่ยว เช่น ขั้นตอนการทอผ้าไหม ตั้งแต่การ ปลูกหม่อนเลี้ยงไหม การย้อมสีธรรมชาติ จัดทำประวัติของผ้าไหมเพื่อให้เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น หรือหมู่บ้านทอผ้าไหม เพื่อนำมาประชาสัมพันธ์แสดงถึงจุดเด่นให้แก่นักท่องเที่ยวได้รับรู้ จัด ฝึกอบรมให้ความรู้ของคนในชุมชนในทุกกระดับ ให้ตระหนักถึงแหล่งท่องเที่ยวของตนเองเพื่อ พัฒนาในรูปแบบต่างๆปรับปรุงการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวทอผ้าไหมที่ยังไม่รู้จักรของ นักท่องเที่ยวให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวใหม่ สร้างแรงจูงใจให้นักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชม เพิ่มเติมถึง อำนาจความสะดวก เช่น ถึงขยะ ที่จอดรถ คู่มือศัพท์ที่เหมาะสมกับจำนวนนักท่องเที่ยว และต้องมี การจัดกิจกรรมเสริมเพื่อเพิ่มความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมหรือบริเวณใกล้เคียง แหล่งท่องเที่ยว

5. ปัญหาและอุปสรรคในการที่จะพัฒนาให้หมู่บ้านทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์ เป็นแหล่ง ท่องเที่ยวได้อย่างไรบ้าง

ยังขาดการสนับสนุนจากทางภาครัฐและเอกชน ในด้านต่างๆเช่น การฝึกอบรมอาชีพงาน ฝีมือในด้านการทอผ้าไหม จัดอบรมเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่างๆในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหม จัดแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละบุคคล อีกสิ่งหนึ่งที่สำคัญคือการประชาสัมพันธ์แหล่ง

ท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมยังไม่ค่อยแพร่หลายนักท่องเที่ยวยังไม่ทราบถึงแหล่งท่องเที่ยวนี้ๆ ความต้องการที่จะเป็นแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมของชาวบ้านมีความต้องการมากแต่ผู้นำหมู่บ้านยังไม่มีความร่วมมือกับทางจังหวัดเท่าที่ควร ผู้นำหมู่บ้านไม่ยอมเสนอโครงการที่ทางจังหวัดแนะนำไปเพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวรูปแบบต่างๆ โดยมีการทอผ้าไหมเป็นผลิตภัณฑ์หลัก ชาวบ้านในหมู่บ้านจึงไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร บางครั้งยังขาดเงินงบประมาณที่นำลงมาพัฒนาหมู่บ้านทอผ้าไหมยังไม่เพียงพอกับความต้องการที่จะพัฒนาส่วนต่างๆ ในหมู่บ้าน เช่น การสร้างถนนเข้าแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหม การจัดกิจกรรมต่างๆ การซื้อวัตถุดิบหรืออุปกรณ์ในการทอผ้าไหม และยังไม่มีย้ายใดในจังหวัดสุรินทร์มาเอาจริงเอาจังกับเรื่องการพัฒนาหมู่บ้านทอผ้าไหมในจังหวัดสุรินทร์ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเท่าที่จะเป็นไปได้

(สำหรับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่เป็นประชาชนในหมู่บ้าน)

4. ผู้นำชุมชนกลุ่มแม่บ้านทอผ้าไหม บ้านท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ วันที่ให้สัมภาษณ์ 31/ 7/ 2551.
ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน

วิถีชีวิตของคนในหมู่บ้าน มีการทอผ้าไหมและการทำงานควบคู่กันไป ส่วนหนึ่งออกไปประกอบอาชีพที่กรุงเทพมหานคร เศรษฐกิจในหมู่บ้านค่อนข้างดีเพราะมีนักท่องเที่ยวเข้ามาชมขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมในหมู่บ้าน วิถีชีวิต ขั้นตอนการทอผ้าไหม ชื่อสินค้าผลิตภัณฑ์และของที่ระลึก เช่น ผ้าไหมชนิดต่างๆ ผ้าโพล ผ้ามัดหมี่ลายต่างๆ ที่ย้อมสีธรรมชาติ กระเป่า ตุ๊กตา ของที่ระลึกที่ทำจากผ้าไหม ที่สำคัญจุดเด่นคือ ผ้าไหมยกทองของกลุ่ม จันท์โสมา ที่เป็นที่ยกของได้ OTOP ระดับ 5 ดาวของประเทศ นักท่องเที่ยวได้มาดูและศึกษาขั้นตอนการทอผ้าไหม ส่วนประเพณีเหลือแต่การ แห่เทียนเข้าพรรษา การขนทรายเข้าวัด ทางด้าน กีฬามีการจัดแข่งกีฬาสี่ ระหว่าง คุ่มเหนียวและคุ่มใต้ เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างหมู่บ้าน

2.ด้านการเข้าถึงหมู่บ้าน

หมู่บ้านทอผ้าไหมบ้านท่าสว่างตั้งอยู่ห่างจากจังหวัดสุรินทร์ประมาณ 7 กิโลเมตร ซึ่งมีป้ายประชาสัมพันธ์ตลอดเส้นทางทำให้ง่ายแก่การเข้าถึง มีถนนลาดยางตั้งแต่ตัวจังหวัดจนถึงในหมู่บ้าน สภาพถนนอยู่ในสภาพดีเพราะทางรัฐบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล ได้เข้ามาให้ความสำคัญ การแหล่งท่องเที่ยวแห่งนี้ การเดินทางเข้าสู่หมู่บ้าน สามารถเดินทางได้โดยรถยนต์ส่วนบุคคลและ

รถรับจ้างประจำทาง ภายในจังหวัดสุรินทร์ ถนนภายในหมู่บ้านเป็นแบบคอนกรีตเสริมเหล็กรอบหมู่บ้านและมีตะแกรงระบายน้ำเพื่อป้องกันน้ำท่วมหมู่บ้าน

3.ด้านสิ่งแวดล้อมความสะดวกในหมู่บ้าน

สิ่งแวดล้อมความสะดวกในหมู่บ้านมีความพร้อมค่อนข้างดีเพราะมีการพัฒนาและตั้งอยู่ใกล้กับตัวจังหวัดประกอบกับเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่จังหวัดให้การสนับสนุนจากภาครัฐและภาคเอกชน ส่วนความพร้อมทางด้านต่างๆมีความพร้อมหรือต้องปรับปรุง

- สถานที่จอดรถ มีสถานที่จอดเป็นลานกว้างจอดรถได้ประมาณ 50 คัน ตั้งอยู่บริเวณกลางหมู่บ้าน ห่างจากแหล่งท่องเที่ยวและที่บริเวณจำหน่ายสินค้าประมาณ 100 เมตร

- ห้องน้ำสาธารณะ มีจำนวน 6 ห้อง อยู่บริเวณที่จอดรถจำนวน 4 ห้อง และบริเวณจุดจำหน่ายและแสดงสินค้าอีกจำนวน 2 ห้อง

- การสาธารณสุขและสุขภาพ มีหน่วยส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล ส่วนคลินิกและร้านขายยา ยังไม่มีให้บริการเพราะชาวบ้านสามารถไปใช้บริการที่ในตัวเมืองได้ไม่ยากลำบากเท่าที่ควร การกำจัดขยะในหมู่บ้านเป็นการกำจัดแบบเผา แบบฝัง หรือนำไปทิ้งตามทุ่งนา ยังไม่มีรถขยะของเทศบาลมาให้บริการ

- การป้องกันละสารพิษ ไม่มีสถานีตำรวจมีแต่สายตรวจผู้แดงที่มาให้บริการในหมู่บ้าน แต่มีหน่วยอาสาป้องกันภัยพลเรือน(อ.ป.ภ.ร) มาช่วยดูแลอำนวยความสะดวกเที่ยวในยามที่มาพักผ่อนภายในหมู่บ้าน ซึ่งเป็นผู้ที่อาศัยในหมู่บ้านทำสว่าง

- สถานบริการอื่นๆ ปั้มน้ำมันอยู่ห่างจากหมู่บ้าน 7 กิโลเมตร ภาคในหมู่บ้านมีการนำเอาตู้จำหน่ายแบบหยอดเหรียญมาให้บริการประมาณ 2 ปี ธนาคารหรือตู้บริการ ATM ยังไม่มีมาให้บริการ ต้องอาศัยเข้าไปในตัวจังหวัด

- ด้านสาธารณสุขปลอดภัยสูง ทางหมู่บ้านมีการจัดตั้งที่พักให้นักท่องเที่ยวเป็นแบบ โฮมสเตย์ ให้บริการแก่นักท่องเที่ยวเพื่อศึกษาวิถีชีวิตและขั้นตอนการทอผ้าไหมรวมทั้งทำกิจกรรมกับชาวบ้านจำนวน 11 หลัง ร้านอาหารมีการให้บริการอาหารพื้นบ้าน อาหารอีสาน อาหารตามสั่ง มีร้านขายเครื่องดื่ม ทิวหมู่บ้านเพียงพอสำหรับนักท่องเที่ยว และมีร้านกาแฟให้นักท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจตั้งอยู่ในบริเวณจุดจำหน่ายสินค้า จำนวนร้านจำหน่ายสินค้าและของที่ระลึก มีจำนวน 19 ร้านค้าเพียงพอกับจำนวนนักท่องเที่ยวเพื่อเลือกซื้อและเลือกชมสินค้า ศูนย์เรียนรู้และศูนย์สาธิตการทอผ้าไหมแต่ละขั้นตอนในการทอผ้าไหมจะต้องอยู่ตามที่พักอาศัยของชาวบ้าน ซึ่งมีป้ายเรียงตามขั้นตอนของการทอผ้าไหม ทำให้ง่ายแก่การเข้าชมและศึกษาหาความรู้

4. ด้านความพร้อมของคนในหมู่บ้าน

ความรู้ความเข้าใจของคนในหมู่บ้าน ชาวบ้านส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการให้บริการนักท่องเที่ยวเนื่องจากทางจังหวัดได้ส่งบุคลากรมาจัดอบรมความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการบริการนักท่องเที่ยว ตั้งแต่นักท่องเที่ยวมาเยือนภายในหมู่บ้านจนถึงนักท่องเที่ยวกลับออกไปจากหมู่บ้าน ทางหน่วยงานได้มีการจัดฝึกอบรมชาวบ้านและเยาวชน มีมีทัศนคติที่ชุมชนจำนวน 15 คน ผลัดหมุนเวียนการทำหน้าที่ และจัดตั้งฝ่ายจุดบริการแหล่งท่องเที่ยวแจกแผ่นพับเอกสาร ประชาสัมพันธ์ ข้อมูลของหมู่บ้าน โดยให้ประชาชนในหมู่บ้านเป็นผู้บริหารและจัดการ ความหวังที่เมื่อนักท่องเที่ยวได้มาเยี่ยมชมภายในหมู่บ้านจะได้รับอะไรก็คือ การที่นักท่องเที่ยวได้รับความรู้ถึงวิธีขั้นตอนการทอผ้าไหมชนิดของผ้าไหม วิถีชีวิตของคนในชุมชน บรรยากาศภายในหมู่บ้านตลอดจนความเป็นกันเองของชาวบ้าน ส่วนชาวบ้านจะได้รับประโยชน์อะไรจากนักท่องเที่ยว คือชาวบ้านมีการรายได้ในหมู่บ้าน ส่งเสริมให้ชาวบ้านมีอาชีพหลักและอาชีพเสริม เช่น การทำ โฮมสเตย์ ร้านค้าเครื่องคั้ม ร้านอาหาร สินค้าพื้นเมือง ทำให้ชาวบ้านไม่ได้ออกไปทำงานต่างถิ่นและยังสามารถส่งบุตรหลานเรียนจนจบได้อย่างสบาย

5. กำนันผู้ใหญ่บ้านตำบล กระโพ บ้านตากกลาง อำเภอท่าตูม วันที่ให้สัมภาษณ์ 18 / 7 / 2554

ศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยว

1.ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน

บ้านตากกลางมีสถานที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว 2 แห่งคือ หมู่บ้านทอผ้าไหมชาวกูย (สาว) และ ศูนย์ศึกษาซึ่งตั้งอยู่ในบริเวณเดียวกัน มีขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิตที่น่าสนใจ เหมาะแก่การที่นักท่องเที่ยวจะได้ศึกษา มีการเลี้ยงช้างและการทอผ้าไหมภายในหมู่บ้าน ผลิตภัณฑ์ภายในชุมชนจะแบ่งเป็น 2 ชนิด คือผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการทอผ้าไหมเช่น ผ้าไหมรูปช้าง กระเป๋า โสร่ง ผ้ามัดหมี่ และผลิตภัณฑ์จากส่วนของช้าง เช่น งาช้างนำมาแปรรูปเป็นสินค้ารูปแบบต่างๆ แหวน สร้อย จี้ห้อยคอ ต่างหู หางช้าง กระดามูลช้าง ปุยมูลช้าง ตะขอช้าง และยังมีจัดการแสดงช้างทุกวันวันละ 2 รอบ 10.00 – 11.30 และ 14.00 – 15.30 น เพื่อเป็นการเพิ่มกิจกรรมให้แก่ นักท่องเที่ยว และยังสามารถเดินทางไปชมบริเวณที่แม่น้ำชีและแม่น้ำมูลไหลมาบรรจบกัน ซึ่งห่างออกไปเพียง 3 กิโลเมตร มีทัศนียภาพที่งดงามน่าพักผ่อนและชวนให้ศึกษาในเชิงธรรมชาติด้วย นอกจากนี้ทางจังหวัดยังได้จัดสร้างพิพิธภัณฑ์ช้างและผ้าไหมขึ้นภายในหมู่บ้านด้วย เพื่อรวบรวมประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับหมู่บ้าน อุปกรณ์ต่าง ๆ ส่วนประเพณีในหมู่บ้าน คือประเพณีการบวชนาคช้าง ประเพณีเช่นผีปะกำ ประเพณีแข่งเรือยาว งานแสดงช้างประจำจังหวัด

2.ด้านการเข้าถึงหมู่บ้าน

ถ้าเดินทางมาโดยรถส่วนตัวหรือรถรับจ้างประจำทางเพื่อไปยังหมู่บ้านทอผ้าไหมและหมู่บ้านช่าง บ้านตากกลาง ตำบลกระโพ อำเภอท่าตูม อยู่ห่างจากจังหวัดสุรินทร์ไปทางเหนือตามทางหลวงหมายเลข 214 (สุรินทร์-ร้อยเอ็ด) ก่อนถึงอำเภอท่าตูม มีทางแยกซ้ายบริเวณหลักกิโลเมตรที่ 36 ไปตามทางลาดยางอีกประมาณ 22 กิโลเมตร ซึ่งมีประประชาสัมพันธ์ของหมู่บ้านตั้งแต่ตัวจังหวัดจนเข้าสู่หมู่บ้าน ทำให้นักท่องเที่ยวเข้ามาสะดวกสบาย พื้นที่หมู่บ้านเป็นที่นาและป่าละเมาะสลับกับป่า ส่วนถนนภายในหมู่บ้านยังค่อนข้างที่จะไม่สมบูรณ์มีหลุมและเป็นถนนคอนกรีตและถนนหินกรวดในบางเส้นทาง

3.ด้านสิ่งแวดล้อมความสะอาดในหมู่บ้าน

หมู่บ้านได้รับการพัฒนาจากจังหวัดพอสมควรแต่ก็ยังมีหลายจุดที่จะต้องปรับปรุงและพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นเพื่อจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมและศูนย์การศึกษาของจังหวัดสุรินทร์

- สถานที่จอดรถ ตั้งอยู่บริเวณในศูนย์การศึกษาซึ่งอยู่ที่หน้าหมู่บ้านห่างจากสถานที่ท่องเที่ยวเพียง 50 เมตร มีเพียงพอกับนักท่องเที่ยวแต่มีอุปสรรคคือ สายไฟที่อยู่ในหมู่บ้านมีลักษณะอยู่ต่ำเกินไป ทำให้คอนกรีตตัวรถเข้ามาบังแหล่งท่องเที่ยว เกิดการเกี่ยวทำให้สายไฟเสียหายและอาจเป็นอันตรายได้

- ห้องน้ำสาธารณะ ยังมีจำนวนที่ยังไม่เพียงพอ เพราะมีจำนวนแค่ 4 ห้อง ชาย 2 ห้อง หญิง 2 ห้อง ควรจะเพิ่มจำนวนให้มากกว่านี้

- การสาธารณสุขและสุขภาพ มีศูนย์อนามัยในตำบล ตั้งอยู่ห่างจากหมู่บ้านประมาณ 3 กิโลเมตร เพราะถ้าโรงพยาบาลประจำอำเภอท่าตูมตั้งอยู่ห่างจากหมู่บ้านถึง 40 กิโลเมตร ส่วนคลินิกและร้านขายยา ยังไม่มีให้บริการภายในหมู่บ้าน การเก็บและกำจัดขยะ เป็นการรับผิดชอบของคนในหมู่บ้านเอง คือการเผาหรือฝัง ยังไม่มีเทศบาลหรือหน่วยที่เกี่ยวข้องมารับผิดชอบนำไปกำจัดขยะให้

- การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ยังต้องใช้ประชาชนในหมู่บ้านช่วยกันดูแลและสอดส่องภายในหมู่บ้าน มีแต่ยามที่คอยดูแลบริเวณสถานที่ท่องเที่ยว และหน่วยอาสาป้องกันภัย อยู่ในหมู่บ้าน คอยอำนวยความสะดวกและดูแลความปลอดภัยให้แก่นักท่องเที่ยวตามสถานที่ต่างๆ

- สถานบริการอื่นๆ บั๊มน้ำมันภายในหมู่บ้านเป็นแบบหมดเต็มเป็นหลอด และบริการเป็นขวดขายให้ชาวบ้าน เพราะบั๊มน้ำมันตั้งอยู่หน้าทางเข้าหมู่บ้านซึ่งห่างออกไป 22 กิโลเมตร ธนาคารตู้ ATM ตั้งอยู่ในตำบลกระโพ ซึ่งมีธนาคารสหกรณ์การเกษตร เพื่อบริการชาวบ้านในตำบลและตำบลใกล้เคียง

- สาธารณูปโภคขั้นสูง มีการจัดการค่อนข้างที่จะเป็นระบบ ที่พักมีการจัดบ้านพักแบบ โฮมสเตย์ ไว้บริการนักท่องเที่ยวจำนวน 6 หลัง ตั้งอยู่บริเวณรอบหมู่บ้าน โดยมีผู้ใหญ่บ้านตากกลางเป็น

ผู้รับผิดชอบและดูแลจัดระเบียบนักท่องเที่ยวที่เข้าพัก ร้านอาหารและเครื่องดื่มมีจำหน่ายในบริเวณสถานที่จำหน่ายของที่ระลึกในศูนย์ศึกษาและบริเวณรอบหมู่บ้าน ร้านจำหน่ายของที่ระลึกมีจำนวน 17 ร้านค้ามีการขายสินค้าและผลิตภัณฑ์ในรูปแบบต่างๆ ที่ทำเป็นผ้าไหมของคนในหมู่บ้าน และผลิตภัณฑ์ที่ได้มาจากช่าง มีศูนย์สาธิตการทอผ้าไหมและประวัติของผ้าไหมประวัติของช่างตั้งอยู่ในศูนย์ศึกษาเพื่อให้นักท่องเที่ยวสะดวกในการศึกษา มีศูนย์ให้บริการข่าวสารด้านการท่องเที่ยวในหมู่บ้านนักท่องเที่ยว มีบุคลากรให้การแนะนำหรือมีมัคคุเทศก์ชุมชนให้บริการแก่นักท่องเที่ยว ตั้งอยู่ในหมู่บ้านจำนวน 4 อาคารให้บริการตั้งแต่ 08.00 – 17.00 น. เปิดทุกวัน

4. ด้านความพร้อมของคนในหมู่บ้าน

ความรู้ความเข้าใจของคนในหมู่บ้านเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ยังมีค่อนข้างน้อยอยู่เพราะชาวบ้านไม่ค่อยเข้าร่วมกับกิจกรรมที่ทางจังหวัด ได้ฝึกอบรมให้ในด้านต่างๆ และยังอยู่แบบตัวใครตัวมัน รอแต่ให้ทางหน่วยงานที่รับผิดชอบมาจัดการและบริหารให้มีเพียงส่วนน้อยที่ให้ความร่วมมือส่วนเรื่องความตระหนักต่อทรัพยากรทางการท่องเที่ยว มีการจัดรวมกลุ่มในการพัฒนาหมู่บ้านทุกเดือนหรือเทศกาลต่างๆ จัดให้มีการทำความสะอาดหมู่บ้าน ปรับปรุงทัศนียภาพ ขุดลอกคลองปลูกป่าปลูกอ้อยเพื่อให้ช่างในหมู่บ้านมีแหล่งอาหารเพิ่มมากขึ้น ความคาดหวังของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในหมู่บ้านก็คือ การได้รับมิตรภาพจากชาวบ้าน ศึกษาวิถีชีวิตคนกับช่าง ขั้นตอนการทอผ้าไหม ได้ชมการแสดงต่างๆ ในหมู่บ้าน เลือกซื้อหาสินค้าของที่ระลึกในรูปแบบต่างๆ ความรู้สึกที่ชาวที่มีต่อนักท่องเที่ยวก็คือการ ได้มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยว มีรายได้จากการท่องเที่ยวการบริการด้านต่างๆ ได้ปลูกจิตสำนึกในการเป็นเจ้าบ้านที่ดี และได้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจในด้านต่างๆ

6. กำนันผู้ใหญ่บ้าน บ้านอาลี ตำบลลำโรงทาบ อำเภอลำโรงทาบ วันที่ให้สัมภาษณ์ 30 / 7 / 2554

1.ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน

บ้านอาลี ตำบล ลำโรงทาบ อำเภอลำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งเป็นหมู่บ้านทอผ้าที่อนุรักษ์วัฒนธรรมชาวภูไทบ้าน ที่จังหวัดสุรินทร์ เชี่ยวชาญการทอผ้าไหมและพัฒนาการทอผ้ากลายเป็นสินค้าOTOP ที่มีชื่อเสียงของชุมชน และอำเภอลำโรงทาบเสนอเป็นหมู่บ้านโฮมสเตย์ ตามมาตรฐานโฮมสเตย์ของประเทศไทยที่ผ่านการประเมินของคณะกรรมการแล้วในปี 2552 จากจำนวนกว่า 60 แห่งทั่วประเทศ หมู่บ้านอาลี อำเภอลำโรงทาบแห่งนี้เป็นชุมชนพื้นบ้านชาวภูไทเมือง ที่มีวิถีชีวิตความเป็นอยู่และวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์เป็นของตัวเองอยู่มากมายซึ่งควรค่าแก่การอนุรักษ์ และเป็นเสน่ห์ที่ดึงดูดแก่นักท่องเที่ยวที่นิยมท่องเที่ยวในเชิงอนุรักษ์ ได้ศึกษาเรื่องวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชุมชนพื้นบ้าน โบราณที่ยังคงมีให้เห็น มีการดำเนินชีวิตอย่างเรียบง่ายจากพรพรบุษยจวบจนปัจจุบันนับเป็นเวลานับร้อยปี ภายใต้อาณาจักรนิยม ประเพณี วัฒนธรรมและและการแต่งกายแบบโบราณที่สืบทอดกันมา ไว้คอยรับนักท่องเที่ยวที่มาเยือนอย่างเช่นบ้านเรือน และนางข้าวโบราณที่

สร้างขึ้น แบบชาวกูย เครื่องมือ เครื่องใช้ต่างๆ สัมผัสกับวิถีชีวิตการทอผ้าไหมพื้นบ้าน และการย้อมผ้าด้วยสีธรรมชาติ การทำไร่นาเกษตรกรรม แบบดั้งเดิม และการประดิษฐ์เครื่องมือเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน พิธีกรรมการบายศรีสู่ขวัญเพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยวและผู้มาเยี่ยมชม พิธีกรรมรำกล่อรำมอ และรำกล่อ ซึ่ง เป็นพิธีกรรมที่รักษาผู้ป่วยไม่ทราบสาเหตุที่หาคุณได้ยากนอกจากที่ชุมชนชาวกูย บ้านอาลี อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์แห่งนี้จึงขอเชิญชวนประชาชนทั่วไปและนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศได้แวะมาเยี่ยมชมวิถีชีวิตชุมชนชาวกูยโบราณที่บ้านอาลี โสมสเคย์ อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ ได้ตลอดเวลาโดยเฉพาะในช่วงเทศกาลงานช้างและกาชาดจังหวัดสุรินทร์

2.ด้านการเข้าถึงหมู่บ้าน

หมู่บ้านทอผ้าไหมบ้านอาลี อยู่ห่างจากตัวเมืองจังหวัดสุรินทร์ ระยะทางประมาณ 62 กิโลเมตร เนื่องจากเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่พึ่งมีการเผยแพร่และสนับสนุนจากจังหวัด ป้ายประชาสัมพันธ์แนะนำแหล่งท่องเที่ยว ป้ายบอกเส้นทางจึงยังมีไม่มากนัก แต่ถนนสายหลักและสายรองใช้การได้ดี แต่ถนนในตัวหมู่บ้านและบริเวณรอบหมู่บ้านยังเป็นหลุมเป็นบ่อ เนื่องจากขาดเงินงบประมาณที่จะมาดูแล แต่มีโครงการที่จะทำถนนคอนกรีตเสริมใยเหล็กให้รอบหมู่บ้านและซอยต่างๆภายในหมู่บ้านในปีงบประมาณหน้า

3.ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในหมู่บ้าน

ทางหมู่บ้านได้มีความพร้อมในเรื่องสิ่งอำนวยความสะดวกประมาณ 80 เปอร์เซ็นต์ที่จะรองรับนักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชม ทั้งพักค้างคืน หรือ ไปกลับเนื่องจากจังหวัดสุรินทร์ได้มีการสนับสนุนให้ หมู่บ้านอาลี เป็นหมู่บ้านโสมสเคย์และอนุรักษ์วิถีการทอผ้าไหมศิลปวัฒนธรรม สิ่งอำนวยความสะดวกในหมู่บ้านที่มีให้บริการแก่นักท่องเที่ยวมีทั้งที่อยู่แล้วและควรปรับปรุง ในด้านต่างๆ

-สถานที่จอดรถ มีเพียงพอสำหรับนักท่องเที่ยวสถานที่จอดรถอยู่บริเวณลานหอประชุมหน้าหมู่บ้าน มีพื้นที่กว้างขวางควรถบายรับรถนักท่องเที่ยวที่มาโดยรถบัส และรถส่วนตัว

-ห้องน้ำสาธารณะ มีเพียงพอในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวที่มาเป็นหมู่คณะ มีจำนวนห้องน้ำ 8 ห้อง แยกเป็นห้องน้ำหญิง 4 ห้องและห้องน้ำชาย 4 ห้อง มีทั้งแบบส้วมซึมและแบบชักโครก มีการจัดเวรยามของชาวบ้านในการทำความสะดวกห้องน้ำประจำวัน ส่วนการจัดเก็บและกำจัดขยะ

-สาธารณสุขและการสุขภาพ ในหมู่บ้านมีหน่วยป้องกันภัยและดูแลความปลอดภัยให้แก่นักท่องเที่ยว โดยการจัดตั้งประชาชนในหมู่บ้านมาจัดการอบรมการป้องกันภัยและการช่วยเหลือนักท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆ หมู่บ้านมีป้อมยามอยู่บริเวณหน้าหมู่บ้านและท้ายหมู่บ้าน จัด

เวรยามตลอด 24 ชั่วโมง เพื่อดูแลนักท่องเที่ยวและชาวบ้าน

-สถานที่บริการอื่นๆ ปั้มน้ำมัน ธนาคาร ตู้ ATM ตั้งอยู่ในบริเวณตลาดสดของ ตำบลลำโรง ทาบ ซึ่งห่างไปประมาณ 4 กิโลเมตร สะดวกสบายในการใช้บริการ และล่าสุดมีตู้เติมเงินโทรศัพท์ อัตโนมัติ ให้บริการนักท่องเที่ยวและประชาชนในหมู่บ้าน

-สาธารณูปโภคขั้นสูง ทางด้านที่พัก มีการจัดตั้งโฮมสเตย์ ภายในหมู่บ้านจำนวน 10 หลัง ซึ่งเป็นบ้านของประชาชนที่อาศัยภายในหมู่บ้าน โดยการคัดเลือกของนายอำเภอและผู้ใหญ่บ้าน ร้านอาหารและร้านขายเครื่องดื่ม ยังมีจำนวนน้อยไม่พอกแก่นักท่องเที่ยวที่มาเป็นหมู่คณะ ถ้าจะรับประทานอาหารร่วมกันต้องประสานงานกันผู้ใหญ่บ้านเพื่อเตรียมอาหารชนิดต่างๆไว้ให้บริการ ร้านจำหน่ายของที่ระลึก มีจำนวน 1 อาคาร ภายในประกอบไปด้วยพื้นที่ในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ ของที่ระลึก ลานแสดงการละเล่นพื้นบ้านหรือแสดงขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมภายในหมู่บ้าน ห้อง รับประทานอาหารของนักท่องเที่ยว ส่วนศูนย์สาธิตการทอผ้าไหม ตั้งอยู่เป็นจุดการเรียนรู้ภายใน บริเวณหมู่บ้านและวัดบ้านตะเคียน การให้ข้อมูลและจุดบริการนักท่องเที่ยว มีหลายทางคือ ใน หมู่บ้าน โดยติดต่อที่ผู้ใหญ่บ้านและสมาชิกของกลุ่มทอผ้าไหม และจากเอกสารแผ่นพับสื่อ อินเทอร์เน็ต โดยจังหวัดมีการจัดทำประชาสัมพันธ์เอาไว้ให้

4. ด้านความพร้อมของคนในหมู่บ้าน

ความรู้ความเข้าใจการปลูกจิตสำนึกในการให้บริการนักท่องเที่ยวของประชาชนในหมู่บ้าน มีการจัดฝึกอบรมให้ชาวบ้านรู้ว่าตอนนี้หมู่บ้านของเรากำลังเป็นแหล่งท่องเที่ยว การที่นักท่องเที่ยว เข้ามาเยี่ยมชมในหมู่บ้านต้องปฏิบัติตัวอย่างไร สิ่งใดควรทำสิ่งใดไม่ควรทำ การฝึกให้ชาวบ้านกล้า แสดงออกพยายามเข้าหานักท่องเที่ยวให้ความรู้ความเข้าใจของวิถีชีวิตของคนในหมู่บ้าน อย่งไรก็ตามการที่หมู่บ้าน ได้ถูกจัดขึ้นให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวชาวบ้านก็ไม่พยายามที่จะตามกระแสของการ ท่องเที่ยวสมัยใหม่แต่จะพยายามอนุรักษ์วิถีชีวิต บ้านเรือน อาหารพื้นบ้าน การละเล่น ประเพณี ไว้ให้ลูกหลานได้สืบทอดต่อไป การที่นักท่องเที่ยวเข้ามาในหมู่บ้านอย่างแรกเลยสิ่งที่ระ ด้รับคือ รอยยิ้มของชาวบ้านที่มีให้ ความรู้ความเข้าใจของแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหม และพ้อออกจาก หมู่บ้านไปรู้รอยยิ้มของนักท่องเที่ยวกลับมาเพื่อเป็นกำลังใจให้แก่ประชาชนในหมู่บ้าน และสิ่งที่ ประชาชนในหมู่บ้านจะ ด้รับจากนักท่องเที่ยวก็คือ รายได้เล็กน้อยๆ โดยที่ชาวบ้านไม่ต้องออกไป ทำงานที่อื่นและนำเอาเงินที่ได้หรือความรู้ใหม่ๆของนักท่องเที่ยวมาจัดการบริหารให้หมู่บ้านมี สักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวสืบไป

7. ผู้นำกลุ่มหมู่บ้านทอผ้าบ้าน เขวาสินรินทร์อำเภอเขวาสินรินทร์ วันที่ให้สัมภาษณ์ 28 / 7 / 2554

1.ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน

สิ่งดึงดูดใจของหมู่บ้านทอผ้าไหมบ้านเขวาสินรินทร์ มีชื่อเสียงในด้านการทอผ้าไหมพื้นเมืองประเภทผ้าโสร่งและผ้าขาวม้า ไหมที่นำมาทอจะมีเส้นเล็กนุ่มทำให้งานออกมาสวยและประณีต นอกจากนี้ยังมีลูกประคำเงินที่นับว่าเป็นเอกลักษณ์ที่รู้จักในชื่อของ “ลูกปะเก้อม” สามารถนำมาผลิตเป็นผลิตภัณฑ์และของที่ระลึกเครื่องประดับได้อย่างสวยงาม และมีร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์ต่างๆ สำหรับนักท่องเที่ยวไว้คอยต้อนรับนักท่องเที่ยวและผู้มาเยือนในหมู่บ้านไว้ในราคาข่อมเยาว่า ส่วนด้านประเพณีการเล่นของคนในหมู่บ้านคือประเพณีแห่เทียวเข้าพรรษา โกลมะมั่วดซึ่งเป็นที่ชื่นชอบของประชาชนที่สืบทอดต่อกันมา

2.ด้านการเข้าถึงหมู่บ้าน

เส้นทางเข้าสู่หมู่บ้านผ้าไหมและเครื่องเงินบ้านเขวาสินรินทร์ ตั้งอยู่ห่างจากตัวเมืองจังหวัดสุรินทร์ประมาณ 14 กิโลเมตร โดยออกไปทางเส้นถนนสาย สุรินทร์-ร้อยเอ็ด และเลี้ยวขวาเข้าไปทางอำเภอเขวาสินรินทร์อีก 4 กิโลเมตร อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอเพียง 500 เมตร และจะเห็นป้ายหมู่บ้านทอผ้าไหมและเครื่องเงินบ้านเขวาสินรินทร์ ด้านถนนที่จะไปถึงและป้ายบอกทางหน่วยงานต่างๆ ได้ทำการติดป้ายประชาสัมพันธ์และพัฒนาถนนลาดยางจนถึงแหล่งท่องเที่ยว ถนนหนทางมีสภาพใช้งานได้และสะดวกในการเข้าถึงหมู่บ้าน ส่วนในตัวหมู่บ้านและถนนรอบหมู่บ้านเป็นถนนคอนกรีต ใช้การได้อย่างดี

3.ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในหมู่บ้าน

สิ่งอำนวยความสะดวกในหมู่บ้านมีการพัฒนาให้เทียบเท่ากับแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงต่างๆ และยังมีบริการสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการเพื่อนำมาปรับและพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น

-สถานที่จอดรถ ทางอำเภอมีการจัดตั้งสถานที่จอดรถไว้รองรับนักท่องเที่ยวไว้ในพื้นที่ที่จัดไว้ขนาดประมาณ 1 ไร่ โดยราดพื้นปูนและแบ่งเขตการจอดรถเป็นรถบัสกับรถส่วนตัวไว้อย่างเหมาะสมกับจำนวนนักท่องเที่ยวที่มีตลอดวัน

-ห้องน้ำสาธารณะ มีเพียงพอแก่นักท่องเที่ยวมีจำนวน 6 ห้องและทำถูกสุขลักษณะตั้งอยู่ในบริเวณที่จอดรถและข้างศูนย์จำหน่ายสินค้า

-การสาธารณสุขและสุขภาพในอำเภอเขวาสินรินทร์มีโรงพยาบาลประจำอำเภออยู่ตั้งอยู่ห่างจากแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทอผ้าไหมประมาณ 2 กิโลเมตร และมีร้านขายยาและคลินิกของหมอในจังหวัดมาเปิดขายภายในหมู่บ้าน ส่วนการจัดเก็บและกำจัดขยะของหมู่บ้านมีรถของเทศบาลภายในอำเภอมาทำการจัดเก็บให้ทุกวันจันทร์และมีการเก็บค่าบริการของชาวบ้านที่มีความต้องการจัดเก็บเดือนละ 20 บาท ส่วนใครไม่ใช้บริการก็จะกำจัดโดยวิธีการฝังหรือเผาตามพื้นที่ตัวเอง

-สถานบริการอื่นๆ เช่น ปั้มน้ำมันในตัวหมู่บ้านมีการพัฒนาเป็นตู้เติมน้ำมันอัตโนมัติ ถ้า

ต้องการเติมแบบสถานบริการปั้มน้ำมันต้องขับออกไปเติม ที่ทางเข้าอำเภอซึ่งห่างออกไป 5 กิโลเมตร ส่วนธนาคารหรือตู้ATM มีให้บริการในอำเภอ มีธนาคารเพื่อการเกษตรและตู้ATM เพียงพอกับนักท่องเที่ยวและประชาชนที่อยู่ในหมู่บ้าน

- สาธารณูปโภคขั้นสูง ทางหมู่บ้านมีการปรับปรุงและพัฒนาตามความต้องการของนักท่องเที่ยว ซึ่งทางหมู่บ้านได้รับการสนับสนุนจากอำเภอเขวาสินรินทร์ ทางด้านที่พักตอนนี้ได้มีการจัดตั้งที่พักแบบโฮมสเตย์ ซึ่งมีการจัดให้ชาวบ้านที่สนใจเข้าร่วม โครงการและจัดฝึกอบรม ตอนนี้หมู่บ้านทอผ้าไหมได้มีบ้านที่เข้าร่วมโครงการจำนวน 5 หลัง และให้บริการแก่นักท่องเที่ยวมาแล้ว 1 ปีซึ่งประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ร้านอาหารและเครื่องดื่มมีการบริการและจำหน่ายให้แก่นักท่องเที่ยว บริเวณศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์ ส่วนศูนย์สาธิตการทอผ้าไหมและทำเครื่องเงิน ตั้งอยู่ในศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์อาคารOTOP มีร้านจำหน่ายสินค้าต่างๆจำนวน 12 ห้อง พร้อมกับทำผลิตภัณฑ์ในส่วนที่ชาวบ้านค้าขายอยู่ การให้ข้อมูลและข่าวสารแก่นักท่องเที่ยวเป็นหน้าที่ของ มัคคุเทศก์น้อยและไกด์ท้องถิ่นที่มากับคณะทัวร์ และมีการประสานงานเรื่องต่างๆเกี่ยวกับการท่องเที่ยวให้กับทางอำเภอรับไปประชาสัมพันธ์ให้

4. ด้านความพร้อมของคนในหมู่บ้าน

ความรู้ความเข้าใจด้านการท่องเที่ยวของคนในหมู่บ้าน ได้รับการสนับสนุนจัดฝึกอบรมและการให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องการท่องเที่ยวในด้านต่างๆเช่น การอบรมมัคคุเทศก์ การอบรมภาษาอังกฤษ การฟื้นฟูฝีมือในการออกแบบสินค้า จัดหาตัวแทนขายสินค้าเพื่อนำไปจำหน่ายในตัวจังหวัดสุรินทร์และจังหวัดใกล้เคียง สิ่งที่นักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชมจะได้รับจากหมู่บ้านทอผ้าไหมคือผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพได้สินค้าตรงกับความต้องการ รับรู้วิธีการทอผ้าไหมและการทำเครื่องเงินวิถีชีวิตของคนในหมู่บ้านความเพลิดเพลินใจในการให้บริการและมีมิตรภาพของชาวบ้าน ส่วนสิ่งที่ชาวบ้านจะได้รับจากนักท่องเที่ยวก็คือ รายได้ที่นำมาต่อยอดผลิตภัณฑ์ พัฒนาผลิตภัณฑ์ให้พอกับความต้องการของนักท่องเที่ยว ได้รับรู้ประเด็นและปัญหาที่หมู่บ้านต้องปรับปรุงจากสายตาของนักท่องเที่ยว เพื่อนำไปพัฒนาให้หมู่บ้านเจริญมากยิ่งขึ้น

8. ผู้นำกลุ่มทอผ้าไหมบ้านโพธิ์ทอง อำเภอปราสาท วันที่ให้สัมภาษณ์ 13/ 7/ 2554

1.ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน

บ้านโพธิ์ทอง อำเภอปราสาท มีผลิตภัณฑ์ที่สวยงามเช่น ผ้ามัดหมี่ลายลูกแก้ว และผ้าสไบลายลูกแก้วสีธรรมชาติ เป็นผ้ามัดหมี่ลายลูกแก้วประยุกต์จากผ้าลายลูกแก้วในสมัยโบราณทอผ้าสีพื้น ลายลูกแก้ว โดยปัจจุบันได้นำลายมัดหมี่ลายต่าง ๆ นำมาทอยกดอก 6 ตะกอ ส่วนสถานที่ท่องเที่ยวที่อยู่บริเวณรอบหมู่บ้านคือ วนอุทยานพนมสวาย พื้นที่เป็นภูเขาขนาดเล็ก 2 ลูกอยู่ติดกัน

เรียกรวมว่า พนมสวาย พื้นที่ป่าส่วนใหญ่ลาดจากเขาไปทางทิศตะวันออก ส่วนทิศตะวันตกค่อนข้างลาดชัน เป็นภูเขาหินที่ลาดห่างจากเขาด้านล่าง ทิศตะวันออกมีการขุดระเบิดหินเป็นบางส่วน มีทำนบกั้นเป็นอ่างเก็บน้ำ 2 แห่งอยู่ทางทิศตะวันตกและทิศใต้ นอกจากนี้ยังมีฝายน้ำล้น 1 แห่ง เหมาะเป็นสถานที่ท่องเที่ยวและแวะเยี่ยมชม ส่วนประเพณีและการละเล่น การละเล่นเช่นกะโน๊บติงตอง (ตักแตงดำข้าว) ประเพณีขึ้นเขาสวาย จัดขึ้นในวันขึ้น 1 ค่ำ เดือนห้าของทุกปี ถือว่าเป็นวันขึ้นปีใหม่ของทางจันทราดิ ดังนั้น ชาวสุรินทร์ จะหยุดงานและพากันเดินทางไปขึ้นเขาสวายเพื่อกราบไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ เพื่อเสริมสิริมงคลชีวิตต่อตนเองและครอบครัว การจัดงานประเพณีขึ้นเขาสวายได้เพิ่มกิจกรรมการสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ ชาวสุรินทร์เคารพนับถือ เพื่อความเป็นสิริมงคล คือ

1) เคาะระฆัง 1,080 ใบ	2) กราบไหว้พระใหญ่ หรือพระพุทธรูปสุรินทร์มงคล
3) รอยพระพุทธรูปจำลอง	4) อัฐิหลวงปู่ดุลย์ อตุโล
5) พระพุทธรูปองค์ดำ	6) ปราสาทหินพนมสวาย
7) ศาลเจ้าแม่กวนอิม	8) เต่าหินศักดิ์สิทธิ์
9) สระน้ำศักดิ์สิทธิ์	

2.ด้านการเข้าถึงหมู่บ้าน

การเดินทางไปยังหมู่บ้านทอผ้าไหมบ้านโพธิ์ทอง จากอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ สะดวกมากโดยไปทางรถยนต์ สายสุรินทร์-ปราสาท ระยะทางประมาณ 21 กิโลเมตร และทางลูกรังอัดแน่น 6 กิโลเมตร ส่วนสภาพถนนภายในหมู่บ้านและรอบหมู่บ้านเป็นคอนกรีตและดินลูกรัง การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว มีการติดป้ายบอกทางตั้งแต่ในอำเภอเมืองจนถึงปากซอยถนนทางเข้า แต่ป้ายเริ่มเลือนลางเพราะทางจังหวัดยังไม่เข้ามาปรับปรุง

3.ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในหมู่บ้าน

เนื่องจากหมู่บ้านทอผ้าไหมบ้านโพธิ์ทองเป็นสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใหม่สิ่งอำนวยความสะดวกหลายอย่างจึงยังไม่พร้อมต้อนรับนักท่องเที่ยวและให้บริการครบทุกส่วนได้แต่ก็มีบางอย่างที่ชาวบ้านได้เริ่มช่วยกันพัฒนาให้เป็นรูปเป็นร่างขึ้นมาโดยมีทางอำเภอและจังหวัดช่วยสนับสนุนและให้ความรู้ความเข้าใจในด้านแหล่งท่องเที่ยว

-สถานที่จอดรถ หมู่บ้านยังไม่มีบริเวณที่จอดรถ จึงต้องจอดตามถนนในหมู่บ้านและหน้าหอประชุมหมู่บ้านหรือในโรงเรียนบ้านโพธิ์ทอง รถบัสที่เข้ามาจะมีปัญหาเรื่องหลังการรถบัสจะเกี่ยวสายไฟในหมู่บ้าน

-ห้องสาธารณะยังไม่เพียงพอแก่นักท่องเที่ยว เพราะต้องเข้าไปใช้ในโรงเรียนบ้านโพธิ์ทองและในหอประชุมหมู่บ้านซึ่งมีเพียง 2 ห้อง

-การสาธารณสุขและการสุขภาพ ชาวบ้านต้องไปใช้บริการที่โรงพยาบาลประจำอำเภอ

ประสาทห่างจากหมู่บ้าน 15 กิโลเมตรหรือภายในโรงพยาบาลประจำจังหวัดสุรินทร์ และไม่มีคลินิก

-การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ความรับผิดชอบส่วนนี้คือเป็นชาวบ้านที่อยู่ในหมู่บ้านช่วยกันดูแลกันเองและมีผู้ใหญ่บ้านกับลูกบ้านที่สมัครใจเป็นอาสาป้องกันภัย ตอนที่มีการนักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมและงานเทศกาลต่างๆ

-สถานที่บริการอื่นเช่น ปั้มน้ำมันยังไม่มีสถานที่ให้บริการชาวบ้านต้องมีการสำรองน้ำมันกันเองซึ่งต้องไปซื้อที่ในตัวอำเภอปราสาทซึ่งห่างออกไป 15 กิโลเมตร ผู้ขามมีบริเวณทางเข้าหมู่บ้านโดยที่ผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้กำหนดเวรยามให้ชาวบ้านไปเฝ้าและดูแลความเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน ส่วนธนาคารและตู้ATM ยังไม่มีการจัดตั้งให้บริการแก่ชาวบ้านและนักท่องเที่ยว

-สาธารณูปโภคขั้นสูง ที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวถ้าจะค้างคืนยังไม่ให้บริการต้องไปพักในตัวจังหวัดสุรินทร์ ร้านอาหารและเครื่องดื่มมีการจำหน่ายและให้บริการบริเวณหน้าโรงเรียน จุดจำหน่ายผลิตภัณฑ์มีจำนวนเพียง 2 อาคาร เป็นอาคารที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์และพิพิธภัณฑของชาวบ้านที่ทำจากผ้าไหม และมีอาคารสาธิตการทอผ้าไหม โดยที่ชาวบ้านรวมกลุ่มกันมาทำเป็นจุดเดียว และให้นักท่องเที่ยวศึกษาและสังเกตวิธีการทอผ้าไหมในที่เดียวโดยตั้งอยู่ในบริเวณโรงเรียนบ้านโพธิ์ทอง ทางด้านการให้ข้อมูลและข่าวสารของหมู่บ้านเป็นหน้าที่ของครูอาจารย์ภายในโรงเรียนที่รับผิดชอบเกี่ยวกับสินค้าและผลิตภัณฑ์ผ้าไหม คอยให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวและพาเยี่ยมชมสถานที่ภายในศูนย์สาธิตการทอผ้าไหม

4. ด้านความพร้อมของคนในหมู่บ้าน

ความรู้ความเข้าใจของชาวบ้านทางโรงเรียนบ้านโพธิ์ทองได้มีการจัดฝึกอบรมให้ชาวบ้านเกี่ยวกับการเตรียมตัวในการให้บริการนักท่องเที่ยว จัดสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรในหมู่บ้านการสร้างแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมต่างๆขึ้นมาใหม่เพื่อสร้างความน่าสนใจให้นักท่องเที่ยว ทางผู้ใหญ่บ้านมีการกระจายหน้าที่และความรับผิดชอบให้ชาวบ้านได้มีส่วนร่วมในแหล่งท่องเที่ยวของตัวเอง ส่วนนักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชมหมู่บ้านทอผ้าไหมบ้านโพธิ์ทองสิ่งที่นักท่องเที่ยวจะได้รับออกไปคือ ความเป็นเอกลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ผ้าไหมลายต่างๆที่ตกทอดกันมาจากโบราณจนถึงปัจจุบัน ได้รับรู้วิธีการทอผ้าไหมของชาวบ้านขั้นตอนต่างๆของการทอผ้าไหม ศิลปวัฒนธรรม ส่วนความรู้ลึกของชาวบ้านของชาวบ้านที่มีต่อนักท่องเที่ยว สิ่งที่สำคัญเลยคือรายได้ของชาวบ้านที่ได้รับจากนักท่องเที่ยว และกลุ่มประชาชนในหมู่บ้านมีความร่วมมือกันที่จะมาพัฒนาให้หมู่บ้านเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ดีในอนาคต

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

ชื่อ-นามสกุล	พลพีร์ แสงสุวอ
วัน เดือน ปี เกิด	17 พฤษภาคม พ.ศ. 2529
ประวัติการศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> - เข้ารับการศึกษาต่อในหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา (แขนงวิชาการจัดการนันทนาการการท่องเที่ยว) คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2552 - วิทยาศาสตรบัณฑิต (แขนงโค้ชกีฬาและจิตวิทยาการกีฬา) คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2552 - จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสุรวิทยาคาร จังหวัดสุรินทร์, 2547